

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΔΕΡΒΟΥ
τακτικού καθηγητού τῆς Θεολογίας
ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ καὶ τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Ἑγχειρίδιον
ἐν τῇ κατὰ τὸν νόμον ΓΣΑ' διαγωνισμῷ
διὰ τὴν τετραετίαν 1909-1913

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ Δ. Χ. ΤΕΡΖΟΠΟΥΛΟΣ
1910

ΔΡΑΧ. 1.30

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἀριθ. $\frac{\text{Πρωτ. } 11,300}{\text{Διακλ. } 10,828}$

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13ῃ Ἀυγούστου 1909.

Πρὸς τὸν κ. Δ. Χ. ΤΕΡΖΟΠΟΥΛΟΝ

Γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι κατ' ἀπόφασιν τῆς ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐποπτικῆς Ἐπιτροπείας ἡ τιμὴ τῆς *Τερᾶς Ἱστορίας τῆς Καινῆς Διαθήκης* ὑπὸ Γ. Δέρβου ἐκ φύλλων τυπογραφικῶν $6\frac{1}{2}$ ὥρίσθη εἰς δραχμὰς μίαν καὶ λεπτὰ τριάκοντα (1,30), τὸ δὲ ἐπιθετέον βιβλιόσημον χρώματος ῥοδίνου ἔσται ἀξίας λεπτῶν πενήκοντα καὶ δύο (52).

Ἐντελλόμεθα, ὅπως συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς ἀποφάσεις ταύτας, ἐκτυπώσῃτε δὲ τὴν παροῦσαν ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὄψεως τοῦ περικαλίμματος τοῦ βιβλίου κάτωθι τῆς θέσεως, εἰς ἣν κατὰ νόμον ἐπικολᾶται τὸ βιβλιόσημον.

Ὁ Ὑπουργὸς

Κ. ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Γ ΒΕΝΟΥΛΟΣ

Κ. Β. Ν.
1994

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΔΕΡΒΟΥ

τακτικού καθηγητού τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
καὶ τῇ Ῥιζαρείῳ Σχολῇ.

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Ἐγκριθεῖσα ἐν τῷ κατὰ τὸν νόμον ΓΣΑ' διαγωνισμῶν
1909—1913

B. 370
αση

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ Δ. Χ. ΤΕΡΖΟΠΟΥΛΟΣ & ΑΔΕΛΦΟΣ

1912

ΑΡΙΘΜ. } πρωτ. 4634
 } δεκπ. 4130

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Δεκεμβρίου 1907

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τὸν ἐλλόγιμον καθηγητὴν τῆς Θεολογίας
ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κ.

ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΔΕΡΒΟΝ

Συνεδῶν τῇ σχετικῇ ἐκθέσει τοῦ Ἀρχιμ. Πολυκάρπου Θωμᾶ,
εἰς ὃν παρεπέμφθη πρὸς μελέτην ἢ ὑφ' ἑμῶν συνταχθεῖσα Ἱερὰ
Ἱστορία τῆς Κ. Δ. πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς β' τάξεως τοῦ
Ἑλληνικοῦ Σχολείου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος γνωρίζει ὑμῖν, ὅτι οὐδὲν
τὸ ἀπᾶλλον τοῖς δόγμασι τῆς ἡμετέρας Ὁρθοδ. Ἀνατ. Ἐκκλησίας
περιέχεται ἐν τῷ συγγράμματι ὑμῶν τούτῳ.

- † Ὁ Ἀθηνῶν **ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ** Πρόεδρος
- † Ὁ Κεφαλληνίας **ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ**
- † Ὁ Ἡλείας **ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ**
- † Ὁ Μεσσηνίας **ΜΕΛΕΤΙΟΣ**
- † Ὁ Μαντινο-Κυνουρίας **ΓΕΡΜΑΝΟΣ**

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ ΘΩΜΑ

*Όρισμός τῆς ἱστορίας τῆς Καινῆς Διαθήκης. Συνο-
τομωτάτη περίληψις τοῦ περιεχομένου τῶν βι-
βλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Γλῶσσα τῶν βι-
βλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης.*

Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶνε ἱστορία τοῦ βίου, τῆς διδα-
σκαλίας καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων,
ὡς αὕτη ἐκτίθεται ἐν ταῖς βιβλίαις τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἅπερ
ἐγράφησαν ὑπὸ Ἀποστόλων καὶ μαθητῶν αὐτῶν.

Τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶνε εἴκοσι ἐπτὰ· διαίρου-
νται δὲ εἰς ἱστορικά, διδακτικά, καὶ προφητικόν.

Ἱστορικά εἶνε τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, ἦτοι τὸ κατὰ Ματθαῖον,
τὸ κατὰ Μάρκον, τὸ κατὰ Λουκᾶν καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην, περιλαμ-
βάνοντα τὸν βίον, τὴν διδασκαλίαν, τὰ ἔργα, τὰ πάθη, τὸν θάνατον,
τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπίσης ἱστο-
ρικὸν βιβλίον εἶνε αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἔργον τοῦ εὐαγ-
γελιστοῦ Λουκᾶ, ἐξιστοροῦσαι τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς πράξεις
τῶν Ἀποστόλων, καὶ μάλιστα τὴν δι' αὐτῶν ἀπὸ Ἱεροσολύμων
μέχρι Ῥώμης διάδοσιν καὶ ἐξάπλωσιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας·
διὰ τοῦτο αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων θεωροῦνται ἡ πρώτη ἐκ-
κλησιαστικὴ ἱστορία.

Διδακτικὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶνε αἱ δέκα καὶ τέσ-

σαρες ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἤτοι ἡ πρὸς Ῥωμαίους, αἱ δύο πρὸς Κορινθίους, ἡ πρὸς Γαλάτας, ἡ πρὸς Ἐφεσίους, ἡ πρὸς Φιλιππησίους, ἡ πρὸς Κολοσσαεῖς, αἱ δύο πρὸς Θεσσαλονικεῖς, αἱ δύο πρὸς Τιμόθεον, ἡ πρὸς Τίτον καὶ ἡ πρὸς Φιλήμονα καὶ ἡ πρὸς Ἑβραίους.

Τῶν ἐπιστολῶν τούτων, ὡς παρατηροῦμεν, πέμπονται ἄλλαι μὲν πρὸς τοὺς χριστιανούς μιᾶς πόλεως ἢ μιᾶς χώρας ἢ καὶ ἐνὸς ἔθνους, ἄλλαι δὲ πρὸς ἄτομα. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ ὁ ἀπόστολος ἐκτίθησι καὶ ἐρμηνεύει πάμπολλα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἣν μάλιστα ἀπὸ στόματος ἐδίδασκε καὶ ἐπιλύει πολλὰς περὶ αὐτὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας ἀπορίας. Ἐκτενέστερον δὲ ποιεῖται ἐν αὐταῖς λόγον περὶ τῆς σχέσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου, περὶ τοῦ ἰλαστηρίου θανάτου τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ θείας χάριτος, περὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας, περὶ πίστεως, περὶ δικαιοσύνης, υἰοθεσίας καὶ σωτηρίας, περὶ τοῦ βίου τοῦ κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων, ἣν συνιστᾷ ὡς τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου, περὶ προφυλάξεως ἀπὸ τῶν αἰρετικῶν καὶ τῶν κακοδοξῶν αὐτῶν, περὶ ἀποφυγῆς τῆς κενοδοξίας, τοῦ φθόνου καὶ τοῦ μίσους, καὶ περὶ τῆς διαλύσεως τῶν ἐρίδων, περὶ τῶν καθηκόντων τῶν πνευματικῶν ποιμένων, τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα καὶ τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς, τῶν κυρίων πρὸς τοὺς δούλους καὶ τὰνάπαλιν καὶ τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς ἄρχοντας. Τὰ καθήκοντα τῶν πνευματικῶν ποιμένων ὑποδεικνύει ἐν ταῖς πρὸς Τιμόθεον καὶ ἐν τῇ πρὸς Τίτον ἐπιστολῇ, ὧν ἕκτερον μὲν εἶχε καταστήσει ἐπίσκοπον ἐν Ἐφέσῳ, τοῦτον δὲ ἐν Κρήτῃ.

Πρὸς τοῦτοις διδακτικὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶνε αἱ

Καθολικαὶ ἐπιτὰ ἐπιστολαί, ἦτοι ἡ τοῦ Ἰακώβου, αἱ δύο τοῦ Πέτρου, αἱ τρεῖς τοῦ Ἰωάννου καὶ ἡ τοῦ Ἰούδα. Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται καλοῦνται Καθολικαί, διότι ἀποστέλλονται οὐχὶ πρὸς ὀρισμένους χριστιανικὰς ἐκκλησίας ἢ πρὸς ὀρισμένα πρόσωπα, ὡς αἱ τοῦ Παύλου, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας τοὺς χριστιανούς καὶ συμβουλεῖ αὐτοὺς νὰ ἐπιδεικνύωσι τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστιν των ἐν ἔργοις καλοῖς, νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὴν παραδοθεῖσαν αὐτοῖς πίστιν σταθεροὶ καὶ ἀκλόνητοι καὶ μηδεμίαν κοινωνίαν νὰ ἔχωσι πρὸς τοὺς ψευδοδιδασκάλους καὶ τοὺς αἰρετικούς.

Προφητικὸν βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶνε ἡ Ἐποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου, ὅστις κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διδάσκει (δι' ἐπιστολῶν) τοὺς ἐν Ἀσίᾳ χριστιανούς, ὅπως φυλάττωσι καὶ τηρῶσι τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ μένωσι μέχρι τέλους πιστοὶ εἰς αὐτόν, βέβαιοι ὄντες, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ὑὰ θριαμβεύσῃ ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ.

Γλῶσσα τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἐκτὸς τοῦ κατὰ Ματθαίον Εὐαγγελίου, ὅπερ, ἀρχικῶς γραφέν ἐν τῇ ἀραμαϊκῇ γλώσσῃ, μετεφράσθη εὐθύς εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, πάντα τὰ βιβλία τῆς Καινῆς διαθήκης ἐγράφησαν ἑλληνιστί· διότι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ἦτο λίαν διαδεδομένη καὶ σχεδὸν παγκόσμιος.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄.

Ο ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

§ 1. Ζαχαρίας και Ἐλισάβετ

(Λουκ. Α΄. 5—25).

Ὅτε ὁ Ἠρώδης, ὁ ἐπικαλούμενος ὁ μέγας, ἐθασίλευε τῆς Ἰουδαίας, ἔζη ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, οὗ ἡ γυνὴ ἐκαλεῖτο Ἐλισάβετ. Καὶ οἱ δύο ἦσαν δίκαιοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἔζων βίον ἀμειπτον, ἀκολουθοῦντες πάσας τὰς ἐντολάς αὐτοῦ. Δὲν εἶχον τέκνα, ἡ δὲ ἀτεκνία ἐθεωρεῖτο κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὄνειδος καὶ μέγα κακόν, καὶ οἱ δύο ἦσαν προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν. Ὅτε δὲ ἦτο ἡ ἑβδομὰς τῆς ἑφημερίας τοῦ Ζαχαρίου, ἐκληρώθη αὐτός, ὥπως θυμιάσῃ ἐν τῷ ναῷ· διότι ἦτο συνήθεια τῶν Ἰουδαίων ὁ ἱερεὺς νὰ κληρῶται μόνον ἅπαξ κατὰ τὴν ἑβδομάδα τῆς ἑφημερίας του, ὥπως θυμῶ ἐν τῷ ναῷ.

Ὁ ἱερεὺς κληρωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν καὶ ἐθυμία, ὁπότε αἰφνιδίως ἄγγελος Θεοῦ ἵσταται πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ θυσιαστηρίου. Ὁ Ζαχαρίας ἀμέσως ἐταράχθη καὶ ὑπὸ μεγάλου φόβου κατελήφθη. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι ἡ δέησίς σου εἰσηκούσθη καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ θά σοι γεννήσῃ υἱὸν καὶ θά καλέσῃς αὐτὸν Ἰωάννην.

Ὁ δὲ Ζαχαρίας, μὴ πιστεύων εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀγγέλου,

εἶπε πρὸς αὐτόν· Διὰ τίνας σημεῖου ἐγὼ θὰ γνωρίσω, ὅτι θὰ ἀποκτίσω υἱόν, ἀπ' οὗ καὶ ἐγὼ καὶ ἡ γυνὴ μου εἴμεθα ἤδη προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν; Καὶ ὁ ἄγγελος ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐγὼ εἶμαι ὁ Γαβριήλ, ὁ ἀποσταλαὶς παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἵνα λαλήσω καὶ ἀναγγείλω πρὸς σέ ταῦτα. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευσας εἰς ὅτι σοι εἶπον, θὰ μείνης ἄφωνος, ἕως ἔτου ὁ υἱὸς σου γεννηθῆ καὶ ὀνομασθῆ Ἰωάννης. Καὶ τῷ ὄντι ὁ Ζαχαρίας ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἔμεινεν ἄφωνος καὶ κωφός καὶ ἐξελίξων ἐκ τοῦ ναοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ πρὸς τὸν λαόν, ὁ ὅποιος κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θυμιάματος ἴστατο ἔξω καὶ προσκύχεται. Ὁ λαός, βλέπων τὸν Ζαχαρίαν ἄφωνον καὶ κωφόν, ἐνόησεν, ὅτι οὗτος εἶδεν ὄπτασίαν ἐν τῷ ναῷ.

Ἀπ' οὗ δὲ ἐτελείωσεν ἡ ἑβδομάς τῆς ἐφημερίας τοῦ, ὁ Ζαχαρίας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἣ ὅποια εὕρισκετο εἰς τὰ ὄρεινά μέρη τῆς φυλῆς Ἰούδα καὶ εἰς τὴν ὅποιαν διέμενεν ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὸν αἶνον ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἐλισάβετ ἔμεινεν ἔγκυος, καλῶς εἶπον ὁ ἄγγελος.

Παρατηρήσεις.

Αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ δεήσεις τῶν εὐσεβῶν, ὡς τοῦ Ζαχαρίου καὶ τῆς Ἐλισάβετ, εἰσακούονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἀπιστοῦντες εἰς τοῦς λόγους τοῦ Θεοῦ τιμωροῦνται.

§ 2. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου.

(Λουκ. Α'. 26—38)

Ἐξ μηνῶς ἀπὸ τῆς συλλήψεως τῆς Ἐλισάβετ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριήλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν πόλιν τῆς Γαλιλαίας Ναζαρέτ, πρὸς τὴν παρθένον Μαριάμ, ἣτις ἦτο μεμνηστευμένη μὲ τὸν Ἰωσήφ, καταγόμενον ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Δαβὶδ. Ὁ ἄγγελος, εἰσελθὼν πρὸς αὐτήν, εἶπε· «Χαῖρε καχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν». Ἡ παρθένος, ἀκούσασα τὸν λόγον τοῦτον τοῦ ἀγγέλου ἐταράχθη, καὶ ἐσυλλογιζέτο τίνα ἔνοιαν

ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ὁ χαιρετισμὸς οὗτος. Εἶπε δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτήν· Μὴ φοβοῦ Μαριάμ· διότι ἔτυχες ἐξαιρέτου εὐνοίας παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ θὰ συλλάβῃς καὶ θὰ γεννήσῃς υἱὸν καὶ θὰ καλέσῃς τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Οὗτος θὰ εἶναι μέγας καὶ θὰ κληθῇ υἱὸς τοῦ Ἵψίστου καὶ θὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον τοῦ Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θὰ βασιλεύσῃ εἰς τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔσται ἡ ὑπάρχη τέλος.

Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς θὰ γίνῃ τοῦτο; Ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτήν· Πνεῦμα Ἅγιον θὰ ἔλθῃ ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις Ἵψίστου θὰ σε ἐπισκιάσῃ. Διὰ τοῦτο τὸ ἅγιον τέκνον, ἕπερ θὰ γεννηθῇ ἐκ σοῦ, θὰ κληθῇ Υἱὸς Θεοῦ. Καὶ αὐτὴ ἡ Ἐλισάβητ ἡ συγγενὴς σου συνέλαβεν εἰς τὸ γῆρας τῆς· διότι παρὰ τῷ Θεῷ οὐδὲν πρᾶγμα εἶνε ἀδύνατον· Ἡ δὲ Μαριάμ, δεχθεῖσα ἐν ταπεινοφροσύνῃ τοὺς λόγους τοῦ ἀγγέλου, εἶπεν· Ἴδοὺ ἡ δούλη Κυρίου ἄς γίνῃ εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπας. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

Παρατηρήσεις.

Ἡ παρθένος Μαριάμ διὰ τὴν εὐσέβειαν, διὰ τὴν ἀγνότητά, διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην τῆς καρδίας τῆς καὶ διὰ τὴν αἰεὶ ὑπακοήν τῆς εἰς τὸ θεῖον θέλημα, ἠγαπήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξελέγη, ἵνα γίνῃ μήτηρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἴδοὺ πῶς τιμῶνται καὶ εὐνοοῦνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τοιαῦται παρθένοι.

Ἡ λέξις Ἰησοῦς εἶνε ἑβραϊκὴ καὶ μεταφράζεται· ἑλληνιστὶ Σωτήρ.

§ 3. Ἡ ἐπίσκεψις τῆς Θεοτόκου πρὸς τὴν Ἐλισάβητ.

(Λουκ. Α'. 39—56).

Ἡ παρθένος Μαριάμ, ἀκούσασα παρὰ τοῦ ἀγγέλου, ἔτι ἡ Ἐλισάβητ εἶνε ἔγκυος, ἐπορεύθη ἀμέσως πρὸς αὐτήν, κατακοῦσαν εἰς μίαν τῶν πόλεων τῆς ὀρεινῆς χώρας τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἵνα συγχαρῇ αὐτήν διὰ τὴν κυφορίαν τῆς. Ἄμικ δ' ὥς ἡ Παρθένος εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἐχαιρέτισε τὴν γυναῖκα αὐ-

τοῦ Ἐλισάβετ, αὕτη, πληρωθεῖσα Πνεύματος Ἁγίου, ὠνόμασε τὴν Μαριάμ μητέρα τοῦ Κυρίου. Ἡ δὲ Μαριάμ, ἀκούσασα παρὰ τῆς Ἐλισάβετ τὴν ὀνομασίαν ταύτην, ὕμνησε τὸν Θεόν, ὅστις ἔδειξε πρὸς αὐτὴν τόσην εὐμένειαν καὶ χάριν, διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων «Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνευμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτήρῳ μου· ὅτι ἐπέδλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί». Ἐμεινε δὲ ἡ Μαριάμ πλησίον τῆς Ἐλισάβετ τρεῖς μῆνας καὶ ἔπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἐν Ναζαρέτ κατοικίαν τῆς.

Παρατηρήσεις.

Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ὕμνη τὸν Θεὸν μετὰ χαρᾶς καὶ ταπεινοφροσύνης, ὅταν ἀπολαύῃ παρ' αὐτοῦ ἀγαθὸν τι, ὡς οὕτως ὕμνησε καὶ ἡ Παρθένος Μαριάμ. Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐγκριταὶ τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου.

§ 4. Ἡ γέννησις τοῦ Προδρομοῦ.

(Λουκ. Α'. 57—80).

Ὅτε συνεπληρώθη ὁ ὀρισμένος χρόνος πρὸς τὸν τοκετὸν, ἦτοι οἰκονεῖα μῆνες, ἡ Ἐλισάβετ ἐγέννησεν υἱόν, ὡς ὁ ἄγγελος εἶχεν εἶπη ταῦτο εἰς τὸν Ζαχαρίαν. Οἱ δὲ γείτονες καὶ οἱ συγγενεῖς, ἀκούσαντες τὴν γέννησιν τοῦ παιδίου, συνέχαιρον τὴν Ἐλισάβετ· διότι ὁ Θεὸς ἠδεδόκησε νὰ καταστήσῃ αὐτὴν μητέρα τέκνου, ἐν ᾧ πρὶν ἦτο στείρα.

Κατὰ δὲ τὴν ὀγδόην ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως περιετμήθη τὸ παιδίον καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι ἤθελον νὰ ὀνομάσωσιν αὐτὸ Ζαχαρίαν· διότι τὸ ὄνομα ἐδίδοτο εἰς τὰ παιδιά κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς περιτομῆς. Ἄλλ' ἡ τοῦ παιδίου μήτηρ Ἐλισάβετ εἶπεν, ὅτι δὲν θὰ κληθῆ Ζαχαρίας, ἀλλὰ Ἰωάννης. Τότε οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι διὰ νευμάτων καὶ σχημάτων ἠρώτησαν τὸν ἄφωνα καὶ κωφὸν πατέρα πῶς ἤθελε νὰ ὀνομασθῆ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ζαχαρίας, ζη-

τήσας πινακίδιον, ἔγραψεν ἐπ' αὐτοῦ, ὅτι πρέπει νὰ κληθῆ Ἰωάννης, καὶ παραχρῆμα τὸ στόμα τοῦ Ζαχαρίου ἠνοιχθῆ καὶ ἤρχισε νὰ ὀμιλῆ καὶ εὐλογῆ τὸν Θεόν, πάντες δὲ ἐθαύμαζον καὶ ἔλεγον, ποῖόν τι θὰ εἶνε ἐν τῷ μέλλοντι τὸ παιδίον τοῦτο.

Τότε ὁ Ζαχαρίας πνευματικῶς ἁγίου προεῖπεν, ὅτι τὸ μέλλον τοῦ παιδίου θὰ εἶνε μέγα· διότι θὰ κληθῆ προφήτης τοῦ Ἰησοῦ καὶ θὰ προπορευθῆ ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἐτοιμάσῃ τὴν ὁδὸν του, διδάσκων τὸν λαὸν τὴν γινῶσιν τῆς σωτηρίας. Τὸ παιδίον γῆθανε σωματικῶς καὶ ἐκραταιοῦτο πνευματικῶς καὶ ἔμενεν ἐν ταῖς ἐρήμοις τῆς Ἰουδαίας μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὤφειλε ν' ἀναδειχθῆ προφήτης καὶ πρόδρομος.

Παρατηρήσεις.

Τὸ πρῶτον, ὕπερ ὁ Ζαχαρίας ἔκαμεν, ἅμα ὡς ἐλύθη ἡ γλῶσσά του καὶ ἠνοιχθῆ τὸ στόμα του, ἦτο νὰ εὐλογῆσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἐκφράζων εἰς αὐτὸν τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν χαρὰν του, οὐ μόνον διότι ἔδωκεν εἰς αὐτὸν υἱόν, ἀλλὰ καὶ διότι προσώρισεν αὐτὸν πρόδρομον τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου. Οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν πάντοτε νὰ ἐκφράζωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν χαρὰν ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν.

§ 5. Ἡ γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(Ματθ. Α'. 18—25 Λουκ. Β'. 1—20).

Μετὰ τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου ἄγγελος Κυρίου δι' ὀνειρου ἐφάνη εἰς τὸν μνηστήρα αὐτῆς Ἰωσήφ λέγων Ἰωσήφ, υἱὲ Δαβίδ, μὴ φοβηθῆς νὰ παραλάβῃς Μαριάμ τὴν μνηστὴν σου· διότι συνέλαβεν ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ θὰ γεννήσῃ υἱὸν καὶ θὰ καλέσῃς τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ἦτοι Σωτήρα. Ἄφ' οὗ δὲ ὁ Ἰωσήφ ἠγέρθη ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν, ὡς προσέταξεν αὐτὸν ὁ ἄγγελος Κυρίου καὶ παρέλαβε τὴν μνηστὴν του.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης Αὐγουστος ἐξέδωκε διάταγμα, δι' οὗ ὑπεχρεοῦντο πάντες οἱ ὑπήκοοί του ν' ἀπογραφῶσιν, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν του πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ ὁ

Ἰωσήφ μετὰ τῆς μνηστῆς του Μαριάμ ἐκ τῆς Ναζαρέτ, πόλεως τῆς Γαλιλαίας, εἰς τὴν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας, ἵνα ἀπογραφῆ ὡς καταγεγόμενος ἐκ τῆς πόλεως ταύτης. Ὅτε δ' ἐφθάσαν εἰς Βηθλεέμ, δὲν εὑρον οἰκίαν νὰ κατοικήσωσι· διότι πᾶσαι αἱ οἰκίαι ἦσαν κατειλημμένα ἕνεκα τῆς μεγάλης συρροῆς πλῆθους ἐλθόντος εἰς Βηθλεέμ διὰ τὴν ἀπογραφὴν. Ἠναγκάσθησαν δὲ νὰ καταφύγωσιν εἰς κατάλυμά τι, ἐν ᾧ διέμενον καὶ ζῆα. Ἐν ᾧ διέμενον ἐνταῦθα, ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ γεννησῆ ἡ Μαριάμ καὶ ἐγέννησε τὸν μονογενῆ τῆς υἱὸν καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλειεν ἐν τῷ φάτνης· διότι δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος τόπος, ἵνα τὸ παιδίον κατατεθῆ ἀσφαλῶς.

Εἰς τὰ περίεξ τῆς Βηθλεέμ διέτριβον ἐν ὑπαίθρῳ ποιμένες, οἵτινες ἐφύλασσον τὴν νύκτα τὸ ποιμνιὸν των. Καὶ αἰφνιδίως ἄγγελος Κυρίου ἐνεφανίσθη πρὸς αὐτοὺς καὶ φωτεινὴ λάμψις περιεκύκλωσεν αὐτούς· διὸ ἐφοβήθησαν πολὺ. Ὁ δὲ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτούς· Μὴ φοβείσθε· ἰδοὺ ἀναγγέλλω τὴν εὐχάριστον εἶδησιν εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς πάντα τὸν λαόν, ὅτι σήμερον ἐν Βηθλεέμ, τῇ πόλει τοῦ Δαβὶδ, ἐγεννήθη Σωτῆρ, ὅστις εἶνε Χριστὸς Κύριος. Τὸ δὲ σημεῖον, δι' οὗ θὰ γνωρίσητε τὸν γεννηθέντα Σωτῆρα, εἶνε ὅτι θὰ εὑρητε βρέφος ἐσπαργανωμένον κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Μόλις ἔπαυσεν ὁ ἄγγελος ὁμιλῶν, αἰφνιδίως ἀνεφάνη πλῆθος οὐρανοῦ στρατιάς ἀγγέλων, οἵτινες, ἐνωθέντες μετὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδοξολόγουν τὸν Θεόν, λέγοντες· «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Μετὰ τὴν δοξολογίαν οἱ ἄγγελοι ἀπῆλθον εἰς τὸν οὐρανόν, οἱ δὲ ποιμένες ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Βηθλεέμ μετὰ σπουδῆς καὶ εὑρον τὴν Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ ἐν τῇ εἰρημένῳ καταλύματι καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Διηγήθησαν δὲ εἰς τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴν Μαριάμ καὶ εἰς πάντας τοὺς παρευῶντας ἐκεῖ ἀνθρώπους ὅτι ὁ ἄγγελος εἶχεν εἰπῆ εἰς αὐτοὺς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. Οὗτοι δὲ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν διὰ τοὺς λόγους τῶν ποιμένων, ἡ δὲ Μαριάμ διετήρει ἐν τῇ μνήμῃ τῆς τοῦ λόγου τούτου. Καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ ὑμνοῦντες τὸν Θεὸν διὰ πάντα,

ἔσα ἤκουσαν καὶ εἶδον. Ὅτε δὲ συνεπληρώθησαν οὕτω ἡμέραι ἀπὸ τῆς γεννήσεως, τὸ παιδίον περιετιμήθη καὶ ὠνομάσθη Ἰησοῦς ἦτοι Σωτήρ.

Παρατηρησεις.

Εἰ καὶ ἡ γέννησις τοῦ Σωτήρος ἐγένετο ἐν τόπῳ πενιχρῷ, ἐν τῇ οὐρανῷ ἐπανηγυρίζετο ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μεγαλοπρεπέστατα, ἡ δὲ μεγαλοπρέπεια αὕτη ἐφάνη καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καταπλήξασα τοὺς ποιμένας, ἔταν οὗτοι εἶδον πλήθος οὐρανόυ στρατιᾶς ἀγγέλων καὶ ἤκουσαν αὐτοὺς λέγοντας: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». Οἱ ἄγγελοι διὰ τῶν λόγων τούτων ἐνόουν, ὅτι ὁ Σωτήρ θὰ δοξάσῃ διὰ τῆς διδασκαλίης καὶ τῶν ἔργων τὸν ἐν οὐρανοῖς Θεόν, θὰ κηρύξῃ ἐπὶ τῆς γῆς τὴν εἰρήνῃν καὶ θὰ φέρῃ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

Τοιοῦτον Σωτήρα, ὅστις ἔφερεν εἰς πάντα τὸν κόσμον τὴν χάραν, τὴν εἰρήνῃν, τὴν ὁμόνοιαν, τὴν ἀγάπην, ἀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ ὑμῶμεν ἐξ ἑλπίης ψυχῆς καὶ καρδίης. Τοιοῦτον Σωτήρα ἐπεμψεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἐξ ἀγάπης πρὸς αὐτόν, ὡς λέγει ὁ εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης (Ἰωάν. Γ' 16) «Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον».

§ 6. Ἡ ἐν τῷ ἱερῷ παράστασις τοῦ Σωτήρος.

(Λουκ. Β'. 22—40).

Ὅτε ἐγεννήθη ὁ Σωτήρ ἡμῶν, ἕξῃ ἐν Ἱεροσολύμοις ἄνθρωπος δίκαιος καὶ εὐλαβῆς, ὀνομαζόμενος Συμεών, ὅστις ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τὸν Χριστὸν καὶ ἔπειτα νὰ ἀποθάνῃ, τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα εἰδοποίηρεν αὐτόν, ὅτι δὲν θ' ἀποθάνῃ πρὶν ἴδῃ τὸν Χριστόν.

Κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριάμ εἰσηλθον μετὰ τοῦ παιδίου εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Ἱεροσολύμων, ἵνα προσφέρωσι τὴν νεονομισμένην θυσίαν, ἦλθε καὶ ὁ Συμεών κατ' ἔμπνευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Λαβὼν δὲ τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὑμνήσε τὸν Θεόν καὶ εἶπε· «Τώρα ἄς ἀποθάνω, Θεέ μου· διότι οἱ ὀφθαλμοί μου εἶδον τὸν Σωτήρα, ὃν ἀπέστειλας, ἵνα φωτίσῃ πάντα τοὺς λαοὺς καὶ ἵνα δοξάσῃ τὸν λαόν σου τὸν Ἰσραήλ». Ὁ δὲ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριάμ ἐθαύμαζον διὰ πάντα ἔσα

ἐλέχθησαν περὶ τοῦ παιδίου τούτου. Ὁ Συμεὼν ἠϋλόγησεν αὐτοὺς καὶ εἶπε πρὸς τὴν μητέρα τοῦ παιδίου· «Ἴδοῦ, ὁ υἱός σου Ἰησοῦς εἶνε προωρισμένος νὰ γίνῃ αἰτία, ὥστε ἄλλοι μὲν τῶν Ἰσραηλιτῶν νὰ καταπέσωσι πνευματικῶς, διότι δὲν θὰ πιστεύσωσιν εἰς αὐτόν, ἄλλοι δὲ νὰ σωθῶσι καὶ νὰ ἀναστηθῶσι ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, διότι θ' ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν ὡς θεάνθρωπον. Ὁ Ἰησοῦς θὰ εἶνε ἐπὶ τῆς γῆς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ἄπιστοι καὶ ἀσεβεῖς θ' ἀντιλέγωσι. Σὺ δέ, ὦ Μαριάμ, θὰ αἰσθανθῆς τὴν ὀδύνην διὰ τὸν σταυρικὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ σου ὡς ῥομφαίαν, ἣ ὁποία θὰ διέλθῃ τὴν ψυχὴν σου».

Κατὰ τὴν ὥραν δέ, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Συμεὼν ἔλεγε τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὴν Μαριάμ, ἔτυχε νὰ εἶνε παρούσα καὶ χήρα τις προβεβηκυῖα τὴν ἡλικίαν, περίπου 84 ἐτῶν, καλουμένη, Ἄννα ἣτις ἦτο καὶ προφῆτις καὶ ἡ ὁποία ὕμνει τὸν Σωτῆρα καὶ ὠμίλει περὶ αὐτοῦ εἰς πάντας, οἱ ὁποῖοι ἀνέμενον ἐν Ἱερουσαλὴμ τὸν Αὐτρωτὴν τοῦ κόσμου. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριάμ προσήνεγκαν ἐν τῷ ἱερῷ τὴν θυσίαν των, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν Βηθλεέμ.

Παρατηρήσεις.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διδασκόμεθα, ὅτι ἐκτὸς τῶν ποιμένων ἐπίστευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ἄλλοι γνήσιοι Ἰσραηλιταί, ὁ Συμεὼν καὶ ἡ Ἄννα, οἵτινες προβάλλονται εἰς ἡμᾶς ὡς ὑποδείγματα πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως. Ὁ δὲ πιστεύων εἰς τὸν Ἰησοῦν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ζῆ πνευματικῶς, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἰωάννης (Α' Ἰωάν. Β'. 12) «Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει».

§ 7. Ἡ προσκύνησις τῶν μάγων.

(Ματθ. Β'. 1—12).

Ἐν ᾧ ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριάμ διέτριβον μετὰ τοῦ παιδίου ἔτι εἰς Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας, ἤλθον ἐξ Ἀνατολῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα σοφοὶ τινες ἄνδρες, μάγοι καλούμενοι, ἵνα μάθωσι ποῦ ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· διότι εἶδον τὸν ἀστέρα αὐτοῦ ἐν τῇ

Ἐναντιοῦ αὐτοῦ ἐβασίλευε δὲ τῆς Ἰουδαίας ὁ Ἡρώδης, ὅστις ἀκούσας τοὺς λόγους τῶν μάγων ἐταράχθη· διότι ἐφοβήθη, μήπως ἐκ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ, ὡς βασιλέως, κλονισθῆ ὁ θρόνος του. Ἐπίσης ἐταράχθη καὶ ἡ πόλις τῶν Ἱεροσολύμων· διότι ἐγένισκεν, ὅτι ὁ Ἡρώδης, ἐπειδὴ ἤτο φύσει θηριώδης, ἤθελεν ἐξοργισθῆ διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἤθελε προξενῆσαι πολλὰ κακὰ εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Ὁ Ἡρώδης ταραχθεὶς ἐκάλεσε τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἤθελε παρ' αὐτοῦ νὰ μάθῃ τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Τὸ δὲ συνέδριον εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐμελλε νὰ γεννηθῆ ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ Μιχαίου.

Τότε ὁ Ἡρώδης, καλέσας κρυφίως τοὺς μάγους, ἐζήτησεν ἀκριβῶς καὶ ἔμαθε πότε ἀνεφάνη ὁ ἀστήρ· διότι εἶχε σκοπὸν νὰ μάθῃ τὴν ἡλικίαν τοῦ παιδίου καὶ νὰ στείλῃ νὰ φονεύσῃ αὐτό. Ἄφ' οὗ ἔκρυψε τὸν σκοπὸν του, εἶπε πρὸς τοὺς μάγους· «Ἐπάγετε ἀκριβῶς νὰ ἐξετάσγητε περὶ τοῦ παιδίου καὶ, ὅταν τὸ εὑρητε, ἀναγγεῖλάτε μοι τοῦτο, ὅπως καὶ ἐγὼ ἔλθω καὶ προσκυνήσω αὐτό». Οἱ δὲ μάγοι ἀνεχώρησαν καὶ ἰδοὺ ἐφάνη πάλιν ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀστέρος ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν, ἔνθα εὐρίσκετο τὸ παιδίον μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτό. Ἀγοῖξαντες δὲ τὰ θησαυροφυλάκια αὐτῶν προσέφεραν εἰς αὐτὸ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίθων καὶ σμύρναν, κατὰ τὴν συνθήειαν, ἣτις καὶ σήμερον ἐπικρατεῖ ἐν Ἀνατολῇ νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς βασιλεῖς δῶρα οἱ παρουσιαζόμενοι. Καὶ ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προσετάχθησαν κατ' ὄναρ νὰ μὴ ἐπιστρέψωσι πρὸς τὸν Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

Παρατηρήσεις.

Ἄφ' οὗ οἱ ἔθνη· οἱ μάγοι ζήτησαντες τὸν Ἰησοῦν εὑρον, πολλῶν μᾶλλον ἡμεῖς οἱ χριστιανοί, ἐὰν ζητήσωμεν τὸν Ἰησοῦν, δυναμέθα νὰ εὑρωμεν αὐτόν, ἐὰν φοιτῶμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ἐὰν συν-

αναστραφώμεθα μετ' εὐσεβῶν καὶ ἀγίων ἀνδρῶν, ἐν οἷς βασιλεύει ὁ Θεός, καὶ ἐὰν μελετῶμεν τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. Οἱ μάγοι, ἔθνη-κοὶ ὄντες, προσέρχονται εἰς τὸ φῶς τῆς ἀνατολῆς καὶ ἐπικυροῦται ἡ προφητεία τοῦ Ἡσαΐου (Σ'. 3) λέγοντος: «Καὶ πορεύσονται βασι-λεῖς τῷ φωτί σου, καὶ ἔθνη τῇ λαμπρότητι τῆς ἀνατολῆς σου».

§ 8. Ἡ εἰς Αἴγυπτον φυγὴ καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἐπάνοδος καὶ ἡ ἐγνατάστασις αὐτῶν ἐν Ναζαρέτ.

(Ματθ. Β', 13—23).

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν μάγων ἀμέσως ἐφάνη ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ εἰς τὸν Ἰωσήφ καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν νὰ ἐγερθῇ, καὶ νὰ λάβῃ τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα του καὶ νὰ φύγῃ εἰς Αἴγυπτον, ἥτις ἦτο ἀσφαλὲς καταφύγιον, ἐπειδὴ ἦτο βρομαϊκὴ ἐπαρχία καὶ ὁ Ἡρώδης δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπεμβῇ εἰς ξένην ἐπαρχίαν καὶ νὰ κακοποιήσῃ τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριὰμ μετὰ τοῦ παιδίου, ἐκτελοῦντες τὴν διαταγὴν τοῦ ἀγγέλου, ἔφυγον εἰς Αἴγυπτον, ἐνθα ἔμειναν, ἕως ὅτου ἀπέθανεν ὁ Ἡρώδης.

Ὁ Ἡρώδης, ἰδὼν, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη παρὰ πολὺ καὶ διέταξε νὰ σφαγῶσιν ὅλα τὰ βρέφη τῆς Βηθλεὲμ ἀπὸ ἡλικίας δύο ἐτῶν καὶ κατωτέρω. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ Ἡρώδης ἀπέθανεν, ἄγγελος Κυρίου ἐφάνη κατ' ὄναρ εἰς τὸν ἐν Αἴγυπτῳ Ἰωσήφ, λέγων νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τοῦ παιδίου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰς τὴν Παλαιστίνην. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρώδου τούτου ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης Ὀκταδιανὸς Αὐγούστος διένειμε τὰς χώρας τῆς Παλαιστίνης εἰς τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ, ἦτοι ἔδωκεν εἰς μὲν τὸν Ἀρχέλαον τὴν Ἰουδαίαν, τὴν Ἰδουμαίαν καὶ τὴν Σαμαρείαν, εἰς δὲ τὸν Ἡρώδην Ἀντίπαν τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὴν Περαιάν καὶ εἰς τὸν Φίλιππον τὴν Βαταναίαν, τὴν Τραχωνίτιδα καὶ τὴν Αὐρανίτιδα. Ὅθεν ὁ Ἰωσήφ ἐφοβήθη νὰ ἔλθῃ μετὰ τοῦ παιδίου καὶ τῆς μητρὸς εἰς τὴν Ἰουδαίαν, τῆς ὁποίας ἦρχεν ὁ Ἀρχέλαος· διότι καὶ οὗτος, ὡς ὁ πατήρ του, ἦτο ὠμὸς καὶ σκληρὸς καὶ διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἧς ἦρχεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀρχελάου ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀντί-

πας, ὅστις ἦτο ὀλίγον φιλόανθρωπος. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰωσήφ μετὰ τοῦ παιδίου καὶ τῆς Μαρίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ναζαρέτ.

Παρατηρήσεις.

Ὁ χριστιανὸς, πρὸς ἐπιτυχίαν οἰουδήποτε ἔργου, ὀφείλει νὰ ἔχη τὴν πεποίθησίν του πρὸς τὸν Θεόν, ὡς εἶχεν ὁ Ἰωσήφ. Ὁ πιστεύων εἰς τὸν Θεὸν σφίζεται ἀπὸ παντὸς κινδύνου, βρομβεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐσώθη καὶ ἐβοηθήθη ὁ Ἰωσήφ, φυγὼν εἰς Αἴγυπτον μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Δικαίως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀνεφώνει λέγων «Εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν τίς καθ' ἡμῶν;» (Ῥωμ. Η'. 31).

§ 9. Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετῆς ἐν τῷ ναφ̄.

(Λουκ. Β'. 41—52).

Κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον οἱ Ἰουδαῖοι ὀφείλον νὰ ἔρχωνται εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ, τρίς τοῦ ἔτους, ἦτοι κατὰ τὰς τρεῖς τῶν μεγάλης ἑορτάς, τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας. Ἄλλ' ἀφ' οὗ διεσπάρησαν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς γῆς, δὲν ἦτο δυνατὴ ἢ εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα μετάβαιαι τρίς τοῦ ἔτους, ἀλλὰ μόνον ἅπασι τοῦ ἔτους. Διὰ τοῦτο βλέπομεν τοὺς γονεῖς τοῦ Ἰησοῦ νὰ μεταβαίνωσι κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσόλυμα κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα.

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἐγένετο ἑτῶν δώδεκα, οἱ γονεῖς παρέλαβον αὐτὸν καὶ ἀνέβησαν εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα, ἵνα ἑορτάσωσι τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, ἣτις διήρκει 7 ἡμέρας. Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν τούτων οἱ γονεῖς ἀνεχώρησαν εἰς Ἱερουσόλυμα μετὰ τῆς συνοδείας, εἰς ἣν ἐνόμιζον, ὅτι ἦτο καὶ ὁ παῖς Ἰησοῦς, ἐν ᾧ οὗτος εἶχε μείνη ἐν Ἱερουσαλήμ.

Ἀφ' οὗ οἱ γονεῖς εἶχον προχωρήσει ὀδὸν μιᾶς ἡμέρας, ἀνεζήτησαν τὸν παῖδα μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν γνωστῶν. Καὶ ἐπειδὴ δὲν εὑρον αὐτόν, ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ζητοῦντες αὐτόν. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ εὑρον τὸν Ἰησοῦν ἐν τῷ ἱερῷ καθήμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα καὶ ἐρωτῶντα αὐτούς. Πάντες δὲ οἱ ἀκούοντες ἐξίσταντο διὰ τὴν σύνεσιν

καὶ διὰ τὰς ἀπαντήσεις τοῦ παιδός. Καὶ ὅτε οἱ γονεῖς εἶδον τὸν Ἰησοῦν, ἐθαύμασαν διὰ τὸν τόπον, εἰς ὃν εὔρον αὐτὸν καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε πρὸς αὐτόν· Τέκνον, τί ἐπραξας; Διατί κατέλιπες ἡμᾶς καὶ ἔμεινας μόνος ἐδῶ; Ἡμεῖς σε ἐζητοῦμεν μετὰ πόνου καὶ ὀδύνης. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Διατί ἐζητεῖτέ με; Δὲν ἐγνωρίζετε, ὅτι πρέπει νὰ εἶμαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς μου, ἦτοι ἐν τῷ ἱερῷ; Καὶ οἱ γονεῖς δὲν ἐνόησαν τοὺς λόγους αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα κατέβη ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν γονέων του ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμι καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὅπου ἐξηκολούθησεν ὑποτασσόμενος εἰς αὐτούς. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ διατίθει τὰ λόγια ταῦτα ἐν τῇ βίβλῳ τῆς καρδίας τῆς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προέκοπτε κατὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Παρατηρήσεις.

Καθὼς ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριάμ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐτήρουν τὰς ἐορτὰς καὶ μετέβαινον εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἱεροσολύμων, οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ὀφείλομεν νὰ φυλάττωμεν τὰς ἐορτὰς καὶ νὰ φοιτῶμεν εἰς τοὺς ναοὺς. Ὀφείλομεν ν' ἀποδίδωμεν ἐν αὐτοῖς τὴν πρὸς τὸν κτίσαντα ἡμᾶς Δημιουργὸν λατρείαν, εἰς ἣν πρέπει νὰ συνειθίσωμεν ἐκ νεανικῆς ἡλικίας κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ (ΙΒ'. 1). «Μνήσθητι τοῦ κτίσαντός σε ἐν ἡμέραις νεότητός σου».

§ 10. Τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρομοῦ.

(Λουκ. Γ'. 1—20. Ματθ. Γ'. 1—12).

Κατὰ τὸ 15ον ἔτος τῆς αὐτοκρατορίας Τιβερίου Καίσαρος, καθ' ὃ ἐπαρχος καὶ ἐπίτροπος τῆς Ἰουδαίας ἦτο ὁ Ῥωμαῖος Πόντιος Πιλάτος, ἀρχιερεῖς δὲ ὁ Ἄννας καὶ ὁ Καϊάφας, Ἰωάννης, ὁ υἱὸς τοῦ Ζαχαρίου καὶ τῆς Ἐλισάβετ, ἄγων περίπου τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας ἐνεφανίσθη, ὡς κῆρυξ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας. Ἐφόρει δὲ ἔνδυμα ἐκ τριχῶν καμήλου ὑφασμένον καὶ δερματίνην ζώνην, ἐτρέφετο δὲ μὲ ἀκρίδας καὶ μέλι

ἀγγεῖον. Ἐρξάτο δὲ τοῦ κηρύγματός του ἀπὸ τῶν λέξεων· «Μετανοείτε ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Οὕτω δὲ ὁ Ἰωάννης προέτρεπε τοὺς Ἰουδαίους νὰ μὴ ἐμμένωσιν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ νὰ μετανοήσωσι καὶ νὰ ἀρχίσωσι ν' ἀσκῶσι τὰς ἀρετάς· διότι ἐπλησίαζε νὰ ἔλθῃ ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ.

Τότε ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν οἱ κατοικοῦντες οὐ μόνον τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀλλὰ καὶ τὰς παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰορδάνου χώρας καὶ ἐδαπίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας των. Ὅτε δὲ ὁ Ἰωάννης εἶδε πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων νὰ ἔρχονται εἰς τὸ βάπτισμά του μὲ κακὰς προθέσεις, εἶπε πρὸς αὐτούς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, ἦτοι πονηροὶ καὶ κακοὶ ἄνθρωποι, τίς ὑπέδειξε εἰς ὑμᾶς ν' ἀποφύγητε τὴν μέλλουσαν ὀργὴν καὶ τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ; Ἴνα ἀποφύγητε αὐτήν, πρέπει νὰ μετανοήσητε ἀληθῶς καὶ νὰ ἐκτελέσητε ἀγαθὰ ἔργα, ἄξια τῆς μετανοίας. Μὴ καυχᾶσθε, ὅτι εἰσθε τέκνα τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ. Σεῖς οφείλετε νὰ δείξητε ἰδίως ἀρετάς.

Ὁ δὲ λαὸς, ἀκούων τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάννου, ἐσκέπτετο καὶ ἠπόρει μήπως οὗτος εἶνε ὁ περιμενόμενος Χριστός. Τοῦτο δὲ νοήσας ὁ Ἰωάννης εἶπεν· «Ἐγὼ σᾶς βαπτίζω βάπτισμα ἐν ὕδατι, βάπτισμα, ὅπερ διὰ τῆς μετανοίας θὰ σᾶς προπαρασκευάσῃ, ἵνα ἀποδεχθῆτε τὸν Χριστόν. Τὸ βάπτισμά μου εἶνε σύμβολον ἄλλου βαπτίσματος, τοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι βαπτίσματος, ὅπερ θὰ κηρύξῃ ὁ Χριστός καὶ εἰς τὸ ὅποιον θὰ σᾶς βαπτίσῃ, ἵνα καθαρῶσθῃτε ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν. Ὁ Χριστός εἶνε ἰσχυρότερός μου καὶ δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ λύσω τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων του».

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἡσαίας (Μ', 3) προφητεύων τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Προδόμου ἐν τῇ ἐρήμῳ λέγει· «Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν». Ἡ φωνὴ τοῦ Προδόμου ἐκάλει τὸν λαὸν εἰς μετάνοιαν. Ἀληθῆς μετάνοια εἶνε, ὅταν τις ὁμολογῇ τὰς ἁμαρτίας του καὶ παύσῃ νὰ ἁμαρτάνῃ,

βαδίζω δὲ τὴν εὐθείαν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ ἐκτελεῖ καλὰ ἔργα. Τοιαύτην μετάνοιαν συνιστᾷ εἰς τοὺς Φαρισαίους καὶ τοὺς Σαδδουκαίους, οἳ τὸν ἦσαν ἄνθρωποι ἁμαρτωλοὶ καὶ κακοὶ καὶ λέγει, ὅτι διὰ τοιαύτης μετάνοίας δύναται νὰ σωθῶσι. Οὕτω καὶ οἱ κακοὶ μαθηταί, οἱ ἀπειθεῖς πρὸς τοὺς γονεῖς, οἱ ὀκνηροὶ καὶ ἀπρόσεκτοι ἐν τῷ σχολεῖν, οἱ ψευδόμενοι καὶ περιπίπτοντες εἰς πολλὰ ἁμαρτήματα, δύναται νὰ σωθῶσιν, ἐὰν ἠμολογῶσι πάσας τῶν τῶς κακίας καὶ ἀποβάλλωσιν αὐτάς καὶ βαδίσωσι τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐσεβείας.

§ 11. Ἡ βάπτισις τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. Γ'. 13—17).

Ὅτε ὁ Ἰωάννης ἐκήρυττεν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐβάπτιζεν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, ἦλθε καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἄγων περίπου τὸ ἕξον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν Ἰουδαίαν πρὸς αὐτόν, ἵνα βαπτισθῇ. Ὁ Ἰωάννης ἐκπλαγεῖς ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τοῦ Ἰησοῦ ἐξήγησε νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν λέγων· Ἐγὼ ἔχω χρεῖαν νὰ βαπτισθῶ ὑπὸ σοῦ καὶ σὺ ἔρχεσαι πρὸς ἐμέ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Ἄφες τώρα διότι ἡμεῖς πρέπει νὰ ἐκπληρώσωμεν πᾶσαν ἐντολήν, ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Τότε ἀφήνει αὐτὸν ὁ Ἰωάννης. Ἀφ' οὗ ὁ Ἰησοῦς ἐβαπτίσθη καὶ ἀνέβη ἐκ τοῦ ὕδατος, ἠγοήθησαν οἱ οὐρανοὶ καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατέβη ἐπ' αὐτόν ὡσεὶ περιστέρα καὶ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν ἠκούσθη λέγουσα· «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠρέδωκα».

Παρατηρήσεις.

Ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Ἰησοῦς κηρύσσεται υἱὸς αὐτοῦ ἀγαπητός, ἀπευθύνεται πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους διδάσκουσα, ὅτι μόνον ἐν τῷ Χριστῷ, ἐν ᾧ ὁ Θεὸς ἠρέδωκεν, ἦτοι ὃν ὁ Θεὸς ἠγάπησεν, ἐγκείται ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἰωάννης (Α'. Ἰωάν. ε' 12) «Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει».

Τ Μ Η Μ Α Β'.

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

§ 12. *Ἡ ἐκλογή τῶν ἀποστόλων καὶ αἱ πρὸς αὐτοὺς παραγγελίαι τοῦ Σωτῆρος.*

(Ματθ. Γ'. 2—42 πρὸβλ. Ἰωάν. 35—52).

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐξελέξατο δώδεκα ἀποστόλους κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ, σκοπῶν, ἀφ' οὗ παρασκευάσῃ, ν' ἀποστείλῃ αὐτοὺς εἰς τὸ κήρυγμα. Τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων εἶνε τὰ ἑξῆς: Σίμων Πέτρος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀνδρέας, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, Φίλιππος, Ναθαναὴλ, Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς, Ματθαῖος, Ἰάκωβος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλφαίου, Λεβθαῖος ὁ ὀνομασθεὶς Θαδδαῖος, Σίμων ὁ Ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.

Ὁ Σωτὴρ παραγγέλλει εἰς τοὺς ἀποστόλους του νὰ κηρῦξωσι τὸ εὐαγγέλιόν του πρῶτον εἰς τοὺς συμπολίτας των Ἰουδαίους, εἶτα δὲ εἰς τοὺς ἄλλους λαοὺς καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη. Δίδει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐξουσίαν νὰ θεραπεύωσι πᾶν εἶδος ἀσθενείας καὶ ἀπατεῖ παρ' αὐτῶν νὰ ἐξασκῶσι τὸ ἐπάγγελμά των δωρεάν, νὰ δέχωνται δὲ μόνον παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἕτι ἀναγκαῖον εἶνε διὰ τὴν διατροφὴν των. Ὅθεν παραγγέλλει εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ συλλέγωσι χρυσόν, ἄργυρον καὶ χαλκόν, νὰ μὴ φέρωσι ὀδοιπορικοὺς σάκκους μηδὲ νὰ λαμβάνωσι μαζί των δύο χιτῶνας μηδὲ νὰ ἔχωσι δύο ζεύγη ὑποδημάτων μηδὲ βάρδον.

Λέγει εἰς αὐτοὺς, ὅτι, ὅταν εἰσέρχωνται εἰς κώμην ἢ πόλιν, πρέπει νὰ καταλύωσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν ἀνθρώπου ἀξιολύτου. Ὅφειλοῦσι νὰ εἶνε πρᾶξις κήρυκες τοῦ εὐαγγελίου, νὰ δεικνύω-

σι πολλήν φρόνησιν και ἀκεραιότητα· διότι ἔχουσι νὰ παλαίσωσι πρὸς ἀνθρώπους πονηροὺς και κακοποιούς. Θὰ εἶνε πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων. Ὁ κόσμος θὰ καταδιώξῃ και θὰ κατηγορήσῃ αὐτοὺς ἐνώπιον τῶν ἡγεμόνων και βασιλέων διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου, ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀποθαρρυνθῶσι και στενοχωρηθῶσι· διότι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ θὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς ἀνωθεν ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, τίνι τρόπῳ και τί θὰ λαλήσωσι.

Τὸ κήρυγμα αὐτῶν θὰ προκαλέσῃ εἰς τὸν κόσμον ἐπαναστάσεις και ἐμφυλίους πολέμους, διότι οἱ ἄνθρωποι θὰ μισήσωσιν αὐτοὺς ὡς κήρυκας νέων ἰδεῶν και θὰ καταδιώξωσιν αὐτοὺς και αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι μιᾶς και τῆς αὐτῆς οἰκογενείας θὰ συμπλακῶσι μετ' ἀλλήλων· διότι ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν θ' ἀσπασθῶσι τὸν χριστιανισμόν και θὰ ζητήσωσι νὰ ὑποστηρίξωσιν αὐτόν, ἄλλοι δὲ θὰ πολεμήσωσιν αὐτόν και ἐντεῦθεν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τούτων θὰ γεννηθῶσιν οἰκογενειακαὶ ἔριδες και σπαραγμαί, φόνοι και ἄλλα κακά. Ἀλλ' ἐκεῖνος, λέγει ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, θὰ σωθῇ και τύχη τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὅστις μέχρι τέλους θὰ ἐγκρατερήσῃ ὁμολογῶν και κηρύττων τὸν χριστιανισμόν· διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς λέγει· «Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος σωθήσεται». Ὁ Σωτὴρ ἐνθαρρύνει τοὺς μαθητὰς λέγων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβῶνται τοὺς διώκτας και κατηγοροὺς των, ἀλλὰ πρέπει νὰ δεικνύωσι θερμὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην και τότε δύνανται νὰ εἶνε ἄξιοι μαθηταὶ και ὁπαδοὶ του.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν λέγει ἀλλαχοῦ περὶ τῶν μαθητῶν και ἀποστόλων του, ὅτι ἐξελέξατο αὐτοὺς, ὅπως ἀποστείλῃ εἰς τὸ κήρυγμα, βέβαιος ὢν, ὅτι θὰ ἐργασθῶσι καλῶς και ὅτι θ' ἀποφέρωσι καλοὺς καρπούς· «Ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς και ἔθηνκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε και καρπὸν φέριητε και ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη» (Ἰωάν. 15, 16). Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἠὲξήθη και ἐ

ἐξηπλώθη διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Ἀποστόλων, περιλαβοῦσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς πλείστου λαοῦ.

§ 13. Ἡ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐκδίωξις τῶν πωλούντων.

(Ἰωάν. Β'. 13—25).

Ὅτε ἐπλησίαζε τὸ Πάσχα, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῆς Καπερναοῦμ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῶν τοὺς πωλοῦντας χάριν τῶν θυσιῶν βοῦς καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ τοὺς ἀργυραμοιβοὺς ἀλλάσσοντας νομίσματα. Ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν τὴν βεδήλωσιν ταύτην τοῦ ἱεροῦ καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, τοσοῦτον ἐξωργίσθη, ὥστε ποιήσας φραγγέλιον ἐκ σχοινίων, ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ πάντας τοὺς βεδήλους καὶ ἐμπορευομένους, εἰπὼν πρὸς αὐτούς: «Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου». Τότε οἱ Ἰουδαῖοι ἀπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ εἶπον: Τί σημεῖον δεικνύεις εἰς ἡμᾶς, ὅτι σὺ ἔχεις τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν νὰ κάμνης ταῦτα; Ὁ Ἰησοῦς εἶπε: Καταστρέψατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας ἐγὼ θὰ ἐγείρω αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι εἶπον: Τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτη ᾠκοδομεῖτο ὁ ναὸς οὗτος καὶ σὺ θὰ οἰκοδομήσῃς αὐτόν εἰς τρεῖς ἡμέρας; Οὗτοι δὲ ἐνόησαν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς, εἰπὼν περὶ τῆς καταλύσεως καὶ ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ, ἐδήλου τὴν τριήμερον ταφὴν καὶ ἀνάστασίν του.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς ἐδίωξε τοὺς βεδήλους καὶ ἐμπορευομένους ἐκ τοῦ ἱεροῦ ὑπομνήσας εἰς αὐτοὺς τὴν προφητικὴν ῥῆσιν τοῦ Ἠσαΐου, Νβ'. 7. «Ὁ γὰρ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται» καὶ τοῦ Ἱερεμίου, Ζ' 11 «Μὴ σπύλακον ληστῶν ὁ οἶκός μου» Ἠβλ. καὶ Ματθ. ΚΑ'. 13.

§ 14. Ὁ Σωτὴρ καὶ ἡ Σαμαρεῖτις.

(Ἰωάν. Δ'. 3—42).

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν ὁποίαν διὰ τὴν φθάσῃ ἔπρεπε νὰ διέλθῃ διὰ τῆς ἐπαρχίας Σαμαρείας, ἣτις ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπαρχιῶν Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας. Ἦτο μεσημβρία, ὅτε, κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας, ἔμεινε παρὰ τὴν πόλιν τῆς Σαμαρείας Σιχαρ εἰς τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ, ἵνα ἀναπαυθῇ. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὴν πόλιν, ἵνα ἀγοράσωσι τροφάς.

Τότε γυνὴ Σαμαρεῖτις ἦλθεν, ἵνα ἀντλήσῃ ὕδωρ ἐκ τοῦ φρέατος τοῦ Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτήν· Δός μοι νὰ πῖω. Διότι εἶχε σκοπὸν ν' ἀνοίξῃ μετ' αὐτῆς ὁμιλίαν καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὴν εἰς τὴν διδασκαλίαν του. Ἡ Σαμαρεῖτις γνωρίζουσα, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι οὐδεμίαν ἤθελον νὰ ἔχωσι σχέσιν μὲ τοὺς Σαμαρείτας, ἐξεπλάγῃ μὲ τὴν αἴτησιν τοῦ Ἰησοῦ καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· Πῶς, ἐνῷ σὺ εἶσαι Ἰουδαῖος, ζητεῖς νὰ πῖῃς ὕδωρ παρ' ἐμοῦ, ἢ ὁποία εἰμὶ Σαμαρεῖτις; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν· Ἄν ἐγνωρίζες τίς εἶνε ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖός σοι λέγει νὰ τῷ δώσῃς νὰ πῖῃ, τότε ἤθελες τὸν παρακαλέσει νὰ σοι δώσῃ νὰ πῖῃς καὶ ἤθελέ σοι δώσει ὕδωρ ζῶν. Ἡ γυνὴ δὲν ἐνόησεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς λέγων ζῶν ὕδωρ ἐδήλου τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας καὶ ἐνόησεν, ὅτι ὁμιλεῖ περὶ ἀπλοῦ ὕδατος, διὰ τοῦτο λέγει πρὸς αὐτόν· Κύριε δὲν ἔχεις ἀντλήμα (κάδον), ἵνα ἀντλήσῃς ὕδωρ, καὶ τὸ φρέαρ εἶνε βαθύ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Πᾶς, ὅστις πίνει ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ φρέατος τούτου, θὰ καταπαύσῃ στιγμιαίως τὴν δίψαν τοῦ σώματός του, ἐν ᾧ, ἐάν τις πῖῃ ἐκ τοῦ ζῶντος ὕδατός μου, (ἐκ τῆς διδασκαλίας μου), δὲν θὰ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Λέγει πρὸς αὐτόν ἡ γυνὴ· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχομαι ἐδῶ ν' ἀντλήω.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἵνα δώσῃ εἰς τὴν Σαμαρεῖτιδα νὰ ἐνοήσῃ, ὅτι μετ' ἐκείνου ὁμιλεῖ, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὰς ἀμαρτίας τῆς,

καὶ ἵνα ἐξαναγκάσῃ αὐτὴν νὰ τὰς ὁμολογήσῃ, ὅπως δοθῆ ἑὶς αὐτὴν, μετανοοῦσαν, τὸ ζῶν ὕδωρ, λέγει πρὸς αὐτὴν· Φώνησον τὸν ἄνδρα σου. Ἡ γυνὴ ὁμολογεῖ, ὅτι δὲν ἔχει ἄνδρα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς δίδει ἑὶς αὐτὴν νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι γνωρίζει πάντα τὰ μυστήρια τοῦ τε παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος πονηροῦ βίου τῆς. Τότε ἡ γυνὴ παρετήρησεν, ὅτι ὁ ὁμιλῶν μετ' αὐτῆς δὲν ἦτο κοινὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ προφήτης. Εὐρισκομένη δὲ ἐνώπιον προφήτου ἄρχεται νὰ ὁμιλῇ περὶ θρησκείας καὶ νὰ ζητῇ νὰ μάθῃ ὁποῖα λατρεῖα ἦτο ἀληθῆς, ἢ τῶν Σαμαρειτῶν ἢ τῶν Ἰουδαίων. Ἡμεῖς ἰσχυρίζομεθα, λέγει ἡ γυνὴ, ὅτι πρέπει νὰ λατρεύηται ὁ Θεὸς ἑὶς τὸ ὄρος τῆς Σαμαρείας Γαριζείν, σεις δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἑὶς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἐντεῦθεν λαβὼν ἀφορμὴν ὁ Ἰησοῦς διδάσκει αὐτὴν λέγων, ὅτι ἔρχεται ὁ χρόνος, καθ' ὃν δὲν θὰ γίνῃ πλέον συζητήσεις περὶ τοῦ τόπου, ἑὶς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ λατρεύηται ὁ Θεός, οὐδὲ περὶ τῶν ὕλικῶν θυσιῶν καὶ σφαγιῶν, ἀ πρὸς νὰ προσφέρῃ τις ἑὶς τὸν Θεόν· διότι ἑὶς τὸ μέλλον θὰ ἰδρῦθῃ νέα ἀληθῆς λατρεῖα, ἣτις εἶνε ἡ πνευματικὴ, καὶ πᾶς ἄνθρωπος θὰ λατρεύῃ τὸν Θεόν, ὅπουδῆποτε γῆς καὶ ἂν εὐρίσκηται. Ὁ Θεὸς ὡς πνεῦμα, εἶνε πανταχοῦ παρὼν καὶ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ θὰ εἶνε ἐκεῖνοι, οἵτινες θὰ ἀφιερῶσιν ἑὶς αὐτὸν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν των. Ὁ Ἰησοῦς λοιπὸν διδάσκων τὴν Ἰδρυσιν ἐπὶ τῆς γῆς τῆς νέας λατρείας λέγει· «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνούσας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ· Γνωρίζω ὅτι ἔρχεται ὁ Μεσσίας, ὁ λεγόμενος Χριστός. Ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, θὰ διδάξῃ ἡμᾶς ταῦτα. Λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ, ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, εἶμαι ὁ Μεσσίας. Ἡ Σαμαρεῖτις, ἀκούσασα τοῦτο, ἀφῆκε τὴν ὕδριαν τῆς καὶ ἔδραμεν ἑὶς τὴν πόλιν, ἵνα ἀναγγεῖλῃ ἑὶς τοὺς συμπολίτας τῆς, ὅτι συνήγτησε τὸν προσδοκώμενον Μεσσίαν. Οὗτοι δὲ, ἀκούσαντες ταῦτα, ἐξῆλθον τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἀλλὰ, πρὶν οἱ Σαμαρεῖται πλησιάσωσιν, οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ, κομίσαντες ἐκ

τῆς πόλεως τροφάς, προσεκάλουν τὸν διδάσκαλόν των νὰ φάγη, ἀλλ' οὗτος εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἐμὴ τροφή εἶνε νὰ διδάξω ἐκείνους, οὔτινες ἔρχονται πρὸς ἐμέ, διότι ἐνετάλην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ πράξω τοῦτο. Οἱ ἐρχόμενοι Σαμαρεῖται εἶνε ὄρμιοι πρὸς θερισμόν.

Ἐλθόντες δὲ οὗτοι καὶ ἀκούσαντες τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ ἐπίστευσαν καὶ παρεκάλουν αὐτὸν νὰ μείνῃ πλησίον των. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.

Σημείωσις.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἀπεστρέφοντο τοὺς Σαμαρεῖτας· διότι οὗτοι δὲν ἐθεωροῦντο, ὡς γνήσιος Ἰσραηλιτικὸς λαός, ἀλλ' ὡς μιγάς, ἀποτελεσθεῖς ἐξ Ἰσραηλιτῶν καὶ ἐξ ἐθνικῶν, ἐλθόντων ἐκ τῆς Ἀσσυρίας εἰς τὴν Σαμάρειαν ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀσσυρίας Σαλμανασάρ. Διὰ τοῦτο οἱ Σαμαρεῖται παραδέχονται μόνον τὴν Πεντάτευχον τοῦ Μωϋσέως, τὰ δὲ λοιπὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς βιβλία ἀπέρριπτον. Ἐνεκα τούτου μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Σαμαρειτῶν ἀνεπτύχθησαν τοιαῦτα μίσση, ὥστε οἱ Ἰουδαῖοι, ἔταν ἤθελον νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, προετίμων τὴν διὰ τῆς Περαιᾶς ὁδὸν καὶ ἀπέφευγον τὴν διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἡ Σαμάρεια ἔκειτο μεταξὺ Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας. Οἱ Ἰουδαῖοι θέλοντες νὰ ὑβρίσωσι τινα ἐκάλουν αὐτὸν Σαμαρεῖτην.

Παρατήρησις.

Εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς «Πνεῦμα ὁ Θεός», ἐδίδαξεν ἡμᾶς νὰ τελῶμεν τὴν λατρείαν μας ὅπου καὶ ἂν εἴμεθα, εἴτε ἐν ἐργημίαις εἴτε ἐν ὄρεσιν εἴτε ἐν σπηλαίοις εἴτε ἐν ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς· διότι ὁ Θεὸς εἶνε πνευματικός.

§ 15. Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Γαλιλαίας ὁμιλία τοῦ Σωτῆρος.

(Μαθ. κεφ. Ε' σ' Ζ').

Ὁ Ἰησοῦς, ἐπιστρέφων εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἤρξατο δημοσίᾳ νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ θαυματοουργῇ. Ὁ λαός, θαυμάζων τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ ἔργα του, παρηκολούθει αὐτὸν πανταχοῦ. Μίαν μάλιστα ἡμέραν ἐστενοχώρησαν αὐτὸν εἰς τινα πεδιάδα τῆς Γαλιλαίας

τοσοῦτον, ὥστε ἀνέβη εἰς τὸ πλησίον τῆς πεδιάδος ταύτης κείμενον ὄρος καὶ ἐδίδαξε τὸν πλησιάσαντα λαὸν τὴν ὑψίστην ἠθικὴν του διδασκαλίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας σήμερον στηρίζεται ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐν τῇ ὀραιοτάτῃ καὶ τελειοτάτῃ ταύτῃ διδασκαλίᾳ του ὠμίλησε περὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἐνταῦθα ἐν περιλήψει συνοψίζομεν·

1) Πότε οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ θὰ εἶνε εὐτυχεῖς καὶ πότε θὰ γίνωσιν ἀληθεῖς διδάσκαλοι τῆς κοινωνίας;

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν λέγει, ὅτι οἱ μαθηταὶ του θὰ εἶνε εὐτυχεῖς, ἐὰν δὲν εἶνε ὑπερήφανοι, ἀλλὰ ταπεινοί, ἐὰν βαθέως αἰσθάνωνται τὰ ἀμαρτήματά των καὶ ἀληθῶς μετανοῶσι δι' αὐτά, ἐὰν εἶνε ἤρεμοι καὶ πραεῖς, ἐὰν δεικνύωσι πολὺν ζῆλον ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης, ἐὰν εἶνε ἐλεήμονες, ἐὰν εἶνε καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ἐὰν εἶνε συμβιβαστικοί. Θὰ γίνωσι δὲ ἀληθῶς διδάσκαλοι τῆς κοινωνίας, ὅταν ὁ βίος αὐτῶν εἶνε ἠθικὸς καὶ ἐνάρετος καὶ δὲν παρέχῃ ἀφορμὴν πρὸς κατηγορίαν.

2) Ὁ Σωτὴρ ὀμιλεῖ περὶ ὀργῆς, περιφρονήσεως καὶ μίσους πρὸς τὸν πλησίον καὶ συνδιαλλαγῆς πρὸς αὐτόν. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὀμιλῶν ἐνώπιον Ἰουδαίων λέγει, ὅτι διὰ τῆς διδασκαλίας του δὲν ζητεῖ νὰ καταστρέψῃ τὴν νομοθεσίαν των, ἀλλὰ νὰ συμπληρώσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν πνευματικωτέραν καὶ τελειοτέραν. Οὕτω λ. γ. ἡ νομοθεσία σας, λέγει ὁ Ἰησοῦς, τιμωρεῖ τὸν φόνον, ἐγὼ ὅμως, ὡς νομοθέτης, λέγω, ὅτι πρέπει νὰ τιμωρῆται καὶ ἡ ὀργή, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται ὁ φόνος. Οἱ ἄνθρωποι κινούμενοι ὑπὸ τῆς ὀργῆς φονεύουσι καὶ ἐγκληματοῦσιν. Οὐ μόνον δὲν πρέπει νὰ ὀργιζώμεθα, λέγει ὁ Χριστὸς, κατὰ τῶν ἀδελφῶν μας καὶ νὰ μισῶμεν αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ἀφείλομεν νὰ διαλλακτώμεθα μετ' αὐτῶν καὶ νὰ καταπαύομεν τὰ πάθη μας.

3) Ὁ Σωτὴρ ὀμιλεῖ περὶ ὄρκου, ἀνεξικακίας καὶ βοηθείας τοῦ πλησίον καὶ ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐχθρούς.

Οἱ Φαρισαῖοι, οἱ διδάσκαλοι τῶν Ἰουδαίων, ἐπέτρεπον τὴν συχρὴν χρῆσιν τῶν ὄρκων οὐ μόνον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ

καί εἰς τὰ ὀνόματα τοῦ οὐρανοῦ, τῆς γῆς, τῶν Ἱεροσολύμων καί εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Χριστὸς, ὡς νομοθέτης, καταπολεμετὴν τὴν χρῆσιν τῶν ὄρκων καί λέγει, ὅτι ἐν γένει δὲν πρέπει νὰ κάμνωμεν ὄρκους. Ἐπίσης λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκδικώμεθα τοὺς ἐχθροὺς μας, ἀλλὰ νὰ εἴμεθα ἀνεξίκακοι καί ὑπομονητικοί. Συμβουλεύει δὲ ἡμᾶς νὰ μὴ ἀντιστάμεθα εἰς τοὺς πονηροὺς καί κακοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ νὰ υποχωρῶμεν εἰς αὐτούς. Προτρέπει ἡμᾶς νὰ δεκνόμεθα ἀγάπην καί πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς μας, ὅπως γίνωμεν ἀληθῆ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος, ὡς φιλόστοργος πατήρ, ἀγαπᾷ ἀδιακρίτως πάντας τοὺς ἀνθρώπους.

4) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ἐλεημοσύνης, προσευχῆς καί νηστείας.

Ἐπειδὴ οἱ Φαρισαῖοι, ὅταν ἔκαμνον ἐλεημοσύνας, ἐπεδεικνύοντο πολὺ εἰς τὸν κόσμον, ὅπως ἐπαινεθῶσι καί ἀνταμειφθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κατακρίνει τὰς ταιαύτας ἐλεημοσύνας καί συμβουλεύει ἡμᾶς, ὅταν ἐλεῶμέν τινα, νὰ μὴ ἐπιδεικνύμεθα ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὅπως λάβωμεν τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀνταμοιβήν. Ἐὰν πράττωμεν οὕτω, τότε ἄς μὴ περιμένωμεν τὴν ἀληθῆ ἐν τῷ μέλλοντι κόσμῳ ἀμοιβήν. Ἡ ἐλεημοσύνη πρέπει νὰ γίνηται ὄλωσ διόλου μυστικῆ καί τότε θέλει προσηκόντως ἐκτιμηθῆ παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καταπολεμεῖ τὴν ἐπίδειξιν καί εἰς τὰς προσευχάς. Ἐπειδὴ οἱ Φαρισαῖοι ἠρέσκοντο εἰς κεντρικά μέρη καί εἰς πλατείας, ἐνθα πολλοὶ ἀνθρώποι συνηθορίζοντο, νὰ προσεύχωνται, ἔχοντες τὰς χεῖράς των ὑψωμένας εἰς τὸν οὐρανόν, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διδάσκει, ὅτι ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς ὀφείλει κατ' ἰδίαν νὰ προσεύχηται, ν' ἀποφεύγῃ τὴν ἐπίδειξιν. Ὄφείλει νὰ κλείηται εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπως ἐν τῷ κρυπτῷ προσεύχηται. Ὁ Ἰησοῦς ὑποβάλλει εἰς τοὺς κατ' ἰδίαν προσευχομένους χριστιανούς βραχὺν τύπον προσευχῆς, ὅστις περιλαμβάνει τὰ ὑψίστα καί ἀναγκαιότατα εἰς αὐτοὺς αἰτήματα. Ὁ δὲ τύπος οὗτος τῆς προσευχῆς εἶνε τὸ *Πάτερ ἡμῶν* κ.λ.π. Ἀφ' οὗ ὁ Ἰησοῦς Χρι-

στός ἐδίδαξε περὶ τῆς κατ' ἴδιαν προσευχῆς, μεταβαίνει εἰς τὴν νηστείαν καὶ δεικνύει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον πρέπει νὰ νηστεύωμεν. Ἐπειδὴ ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὅποιον καθόλου οἱ Ἰουδαῖοι ἐνήστευον, ἦτο λίαν ἐπιδεικτικός, διότι ἢ ἔκυπτον τὰς κεφαλὰς των ἢ ἐνεδύοντο σάκκους ἢ ἐπέθετον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των σποδὸν ἢ ἠλλοίουν τὰ πρόσωπά των, κλαίοντες καὶ θρηνοῦντες, διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς λέγει· Σύ, ὦ χριστιανέ, ἔταν νηστεύης, ὀφείλεις ν' ἀποφεύγῃς τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιδείξεις τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες ἠλλοίουν τὰς φυσιογνωμίας των καὶ καθίσταντο ἀγνώριστοι. Ὄφείλεις νὰ περιποιῆσαι τὸ πρόσωπόν σου, νὰ φαίνησαι καθαρόν, διότι ἡ νηστεία δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς πένθιμον πρᾶγμα, ὡς οἱ Ἰουδαῖοι νομίζουσιν, ἀλλ' ὡς χαροποιὸν καὶ χαρμόσυνον. Ὁ χριστιανός, ὅστις νηστεύει, δὲν ἔχει ἀνάγκη τῆς δόξης καὶ ὑπολήψεως τῶν ἀνθρώπων, ἀρκεῖ ὅτι ὁ Θεὸς γνωρίζει τὴν καρδίαν του καὶ θέλει κρίνει αὐτὸν κατὰ τὰ ἔργα του.

5) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν.

Ὁ Σωτὴρ λέγει, ὅτι οἱ χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ εἶνε φυλάργυροι καὶ πλεονέκται, θησαυρίζοντες ἐπὶ τῆς γῆς προσωαίρους θησαυρούς, οἵτινες ἀφανίζονται καὶ καταστρέφονται. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ φροντίζωσι μετ' ἀγωνίας περὶ τοῦ τί θὰ πάγωσι καὶ τί θὰ πίωσι καὶ τί θὰ ἐνδυθῶσιν. Ἡ μετ' ἀγωνίας μέριμνα περὶ τῆς συντηρήσεως καὶ θεραπείας τῆς ζωῆς καὶ τοῦ σώματος ὠθεῖ τοὺς χριστιανούς εἰς τὴν φιλαργυρίαν καὶ καθιστᾷ αὐτοὺς ὀλιγοπίστους. Ἀφ' οὗ ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε ζωὴν καὶ σῶμα, τὰ ὅποια εἶνε ὑπέρτερα ἀγαθὰ, φυσικῶ τῆ λόγῳ θὰ προνοήσῃ καὶ θὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς τροφήν καὶ ἐνδυμα, τὰ ὅποια εἶνε εὐτελέστερα τούτων ἀγαθῶν.

6) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ κατακρίσεως τοῦ πλησίον.

Ὁ Σωτὴρ λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κατακρίνωμεν καὶ κακολογῶμεν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· διότι καὶ ἡμεῖς θὰ κατακριθῶμεν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Δι' οὗ μέτρου μετροῦμεν τὰ τῶν ἄλλων σφάλματα, διὰ τοῦ αὐτοῦ μέτρου θὰ μετρηθῶσι καὶ τὰ ἡμέτερα ὑπὸ τοῦ

Θεοῦ. Ἐν ᾧ εἴμεθα πλήρεις μεγάλων σφαλμάτων, κατακρίνομεν τοὺς ἄλλους διὰ μικρὰ καὶ μηδαμινὰ σφάλματα.

7) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Ὁ Σωτὴρ λέγει, ὅτι, ἵνα οἱ χριστιανοὶ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν μακαρίαν των πατρίδα, ἤτοι εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὀφείλουσι νὰ περάσωσι στενὴν πύλην καὶ νὰ βαδίσωσι τεθλιμμένην ὁδόν, ἤτοι νὰ ὑποστῶσι θλίψεις καὶ βασάνους ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ, νὰ δεῖξωσιν αὐταπάρνησιν καὶ νὰ γίνωσι κύριοι τῶν σαρκικῶν παθῶν καὶ ἐπιθυμιῶν των, τὰ ὅποια φέρουσιν εἰς τὴν ἀπώλειαν, εἰς τὴν κόλασιν.

8) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῶν ψευδοδιδασκάλων.

Ὁ Σωτὴρ συμβουλεύει τοὺς ἀκροατὰς του, ὅτι, ἐὰν θέλωσι νὰ εἰσέλθωσι διὰ τῆς στενῆς πύλης καὶ τῆς τεθλιμμένης ὁδοῦ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὀφείλουσι ν' ἀποφεύγωσι τὰ εἰς τοῦτο ἐμπόδια, τὰ ὅποια παρεμβάλλουσι διὰ τῆς πονηρᾶς των διδασκαλίας αἱ ψευδοδιδασκαλοὶ. Οἱ τοιοῦτοι, λέγει ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, θὰ ἐμφανισθῶσιν ἐν τῇ χριστιανισμῷ φέροντες ἐνδύματα προβάτων, ἤτοι ἐνδύματα ἀθῶν καὶ ἡμέρων ζῶν, ἐν ᾧ ἐσωτερικῶς θὰ ὦσι λύκοι ἄρπαγες. Τοὺς τοιοῦτους λοιπὸν ψευδοδιδασκάλους, αἵτινες θὰ ὦσι φαῦλοι τὸν βίον καὶ θὰ ὑποκρίνονται τὴν εὐσέβειαν, ὀφείλουσιν οἱ χριστιανοὶ ν' ἀποφεύγωσιν, ἐὰν θέλωσι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

9) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς νεκρᾶς πίστεως.

Ὁ Σωτὴρ ἐρχόμενος εἰς τὸν ἐπίλογον τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Γαλιλαίας ὁμιλίας του λέγει, ὅτι πάντα, ὅστις ἀκούει καὶ πραγματοποιεῖ τὰς ἠθικὰς του διδασκαλίας, θὰ παρομοιωθῆ με ἄνδρα φρόνιμον, ὅστις ἠκοδόμησε τὴν οἰκίαν του ἐπὶ τὴν πέτραν. Καθὼς δὲ ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος οἰκοδομεῖ οἶκον ἐπὶ στερεῶν θεμελίων καὶ δὲν φοβεῖται ὁ οἶκος οὗτος νὰ πέσῃ, καὶ ἂν κατ' αὐτοῦ τοῦ οἴκου ἐπιπέσωσι ποταμοὶ καὶ βροχὴ ἢ πνεύσωσιν ἄνεμοι, οὕτω καὶ ὁ ἀληθῆς χριστιανὸς, ὁ ὅποιος οἰκοδομεῖ τὴν πίστιν του ἐπὶ τῆς ἀσφαλτοῦς καὶ στερεᾶς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲν πρέπει νὰ

φοβήται, μήπως ἡ ζωῶσα αὐτῆ πίστις του κλονισθῆ καὶ ἂν περικυλωθῆ καὶ προσβληθῆ ὑπὸ κακῶν καὶ δυστυχημάτων.

Ἐκείνον δὲ τὸν χριστιανόν, ὅστις ἀκούει μὲν τὰς ἠθικὰς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ δὲν πραγματοποιεῖ αὐτάς, θὰ παρομοιωθῆ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν μὲ ἄνδρα μωρόν, ὁ ὅποιος ἠκοδόμησε τὸν οἶκόν του ἐπὶ τὴν ἄμμον, ὁ ὅποιος οἶκος κατέπεσεν, ὅταν προσέδαλον αὐτὸν ἡ βροχὴ, οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ ἄνεμοι. Τοῦτ' αὐτὸ θὰ πάθῃ καὶ ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὅστις δὲν ἐστήριξε τὴν πίστιν του ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ, ἤτοι θέλει κλονισθῆ ὑπὸ πολλῶν συμφορῶν καὶ δυστυχημάτων.

§ 16. Παραβολαὶ τοῦ Σωτῆρος.

Ἐπειδὴ οἱ ὄχλοι εἶχόν ποτε περικυλώσει τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐστενοχώρουν αὐτὸν παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γαλιλαίας, ἠναγκάσθη νὰ ἐμβῆ εἰς τι ἐν τῇ λίμνῃ ταύτῃ εὐρισκόμενον πλοῖον. Ἀφ' οὗ εἰσῆλθεν εἰς τι πλοῖον, οἱ ὄχλοι εἶχον ἐκταθῆ καὶ καταλάβει τὴν ἀκτὴν, ἐπιθυμοῦντες ν' ἀκούσωσι τὸν λόγον καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. Ὁ Σωτὴρ, ἰδὼν συναθροισθέντα τὸν λαόν, ἤρξατο νὰ λέγῃ πολλὰ πρὸς αὐτὸν διὰ παραβολῶν. Παραβολαὶ εἶνε ἀλληγορικαὶ διηγήσεις, εἰς ὧν ὡς πόρισμα ἐξάγεται θρησκευτικὴ ἢ ἠθικὴ τις ἀλήθεια, τὴν ὁποῖαν θέλει τις νὰ παραστήσῃ εἰς τὸν ἀπλοῦν λαόν ζωηρότερον καὶ σαφέστερον. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν μετεχειρίσθη τοιαύτας ἀλληγορικὰς διηγήσεις, ἐκ τῶν ὁποῖων ἐνταῦθα ἀναφέρονται αἱ ἐξῆς :

Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως.

(Ματθ. ΙΓ'. 1—23).

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὴν εἰκόνα ἐνὸς γεωργοῦ, ὅστις ἐξῆλθε νὰ σπείρῃ τὸν σπόρον του καὶ διηγεῖται, τί συνέβη εἰς αὐτόν. Ἐν ᾧ ὁ γεωργὸς ἔσπειρε τὸν σπόρον του, τινὲς μὲν τῶν κόκκων ἔπεσον εἰς τὴν πεπατημένην ὁδὸν καὶ ἤλθον τὰ πετεινὰ

καὶ κατέφαγον αὐτούς, τινὲς δὲ ἔπεσον εἰς τὸ πετρῶδες ἔδαφος, εἰς τὸ ὅποιον δὲν ὑπῆρχε πολὺ χῶμα καὶ ἐβλάστησαν, χωρὶς νὰ γίνῃ ἰκανὴ ρίζα δι' ἔλλειψιν χῶματος καὶ ὑγρασίας καὶ διὰ τοῦτο ἐκάνθησαν ἕνεκα τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου καὶ ἐξηράνθησαν, ἄλλοι δὲ τῶν κόκκων ἔπεσον εἰς τόπον, ἔνθα ὑπῆρχον ἄκανθαι, αἱ ὁποῖαι ἐμεγάλωσαν καὶ κατέπνιξαν αὐτούς, ἄλλοι δὲ τῶν κόκκων ἔπεσον εἰς γῆν καλὴν καὶ ἔδωσαν ἀφθόνους καρποὺς καὶ ἄλλος μὲν κόκκος ἔφερεν ἑκατὸν κόκκους, ἄλλος δὲ ἐξήκοντα, ἄλλος δὲ τριάκοντα.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ προσελθόντες ἠρώτησαν αὐτὸν τί σήμαίνει ἡ παραβολὴ αὕτη. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς, ὅτι ὁ γεωργὸς εἶνε αὐτὸς ὁ Χριστὸς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἀπόστολοι καὶ πάντες οἱ κήρυκες τοῦ εὐαγγελίου. Ἡ ποικιλία τοῦ ἔδαφους, ἐφ' οὗ ἔπεσαν ὁ σπὸρος, εἶνε ἡ ποικιλία τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες θὰ γίνωσιν ἀκροαταὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τούτων οἱ μὲν θὰ ὁμοιάζωσι μὲ τὴν ὁδόν, εἰς τὴν σπείρεται ὁ σπὸρος, ἀλλὰ δὲν καρποφορεῖ· διότι, καθὼς ἡ πατουμένη ὁδὸς ὑπὸ τοῦ κόσμου εἶνε ἀνεπίδεκτος πρὸς καρποφορίαν, οὕτω καὶ οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι, ἀκροώμενοι καὶ δεχόμενοι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, θὰ εἶνε ἀνίκανοι νὰ φέρωσι καρπὸν· διότι θὰ ἐμποδίζωσιν αὐτοὺς τὰ πονηρὰ ἔργα. Οἱ δὲ θὰ ὁμοιάζωσι μὲ πετρῶδη γῆν, οἵτινες θὰ ἀκούωσι καὶ μετὰ χαρᾶς θὰ δέχωνται τὸν σπὸρον τοῦτον πρὸς ὥραν, ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δι' ἔλλειψιν θερμῆς πίστεως δὲν θὰ καρποφορῇ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ θὰ καταστρέφεται, ὅταν οὗτοι εὐρεθῶσιν εἰς διαφόρους θλίψεις καὶ στενοχωρίας, ὡς καταστρέφεται καὶ ξηραίνεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὸ ἐν τῇ πετρῶδει γῇ κείμενον φυτὸν, ὡς μὴ ἔχον ἰκμάδα. Ἄλλοι ἄνθρωποι ὁμοιάζουσι μὲ τὴν ἀκανθώδη γῆν, διότι καθὼς ἡ τοιαύτη γῆ δεχομένη τὸν σπὸρον, δὲν δύναται νὰ καρποφορήσῃ, ἐπειδὴ αἱ ἀκανθαι, ἐμποδίζουσαι τὴν αὔξησιν, δὲν ἀφίνουσι τὸν σπὸρον ν' ἀναπτυχθῇ, καταπνίγουσιν αὐτόν, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀκροώμενοι καὶ δεχόμενοι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ οὐδένα καρπὸν θὰ φέρωσι, διότι αἱ ὕλικαι μέριμναι καὶ φροντίδες

θ' ἀπασχολῶσιν αὐτοὺς καὶ θὰ καταστρέψωσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Τέλος ἀκροαταὶ τοῦ λόγου καὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Θεοῦ θὰ γίνωσι καὶ ἄνθρωποι, οἵτινες θὰ ὁμοιάζωσι μὲ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ θὰ παράγωσιν ἀφθόλους καρπούς, ἐκτελοῦντες πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

**Αἱ παραβολαὶ τῶν ξιζανίων, τοῦ κόκκου
συνάπεως, τῆς ζύμης καὶ τῆς σαγήνης.**

(Μαθ. ΙΓ'. 24—33, 47—52).

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐδίδαξεν ἄλλην παραβολὴν, παρομοιάζων τὸν ἑαυτὸν τοῦ μὲ γεωργόν, ὅστις ἔσπειρε καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ του. Ληγέται δὲ ὁ Σωτὴρ, ὅτι, ἐν ᾧ ἐκοιμῶντο οἱ φύλακες τοῦ ἀγροῦ, ἦλθεν ὁ ἐχθρὸς του καὶ ἔσπειρε ξιζάνια (ἤρα) εἰς τὸ σπαρτὸν αὐτοῦ καὶ ἀπήλθεν. Ὅτε δὲ τὸ σπαρτὸν αὐτοῦ γύξησε καὶ ὠρίμασε, τότε ἐφάνησαν ἐν τῇ μέσῃ αὐτοῦ καὶ τὰ ξιζάνια. Οἱ δοῦλοι τοῦ γεωργοῦ, ἰδόντες τὰ ξιζάνια ἐν τῇ σπαρτῇ, εἶπον αὐτῷ Δὲν ἔσπειρας ἐν τῇ ἀγρῷ σου καλὸν σπῶρον; Ἠόθεν ἐν αὐτῇ τὰ ξιζάνια; Οὗτος δ' ἀπήντησεν Ὁ ἐχθρὸς μου ἦλθε καὶ ἔσπειρεν αὐτά. Τότε οἱ δοῦλοι εἶπον εἰς τὸν κύριόν των Ἐθέλεις γὰρ μεταδῶμεν εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ γὰρ ἐκριζώσωμεν τὰ ξιζάνια; Οὗτος δ' ἀπήντησεν εἰς αὐτούς Ὅχι· διότι ἐπίκειται κίνδυνος μήπως μετὰ τῶν ξιζανίων ἐκριζώσῃτε ταυτοχρόνως καὶ τὸν σίτον. Ἄφετε, λέγει εἰς αὐτούς, γὰρ συναυξάνονται τὰ ξιζάνια καὶ ὁ σίτος, ἕως ὅτου ἔλθῃ ὁ προσήκων καιρὸς, καθ' ὃν θὰ διατάξω τοὺς θεριστάς μας, ἵνα καθαρίσωσι τὰ ξιζάνια ἀπὸ τοῦ σίτου καὶ ἵνα ἐκεῖνα μὲν κατακόψωσι, τοῦτον δὲ διαφυλάξωσιν εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης ὁ Σωτὴρ ἡμῶν διδάσκει, ὅτι ὁ ἴδιος μὲν ἔσπειρεν ἐν τῇ κόσμῳ τούτῃ καλὸν σπέρμα, ἦτοι καλὰς διδασκαλίας, ἐν ᾧ ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ διάβολος ξιζάνια, ἦτοι πονηρὰς διδασκαλίας, ἃς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὑπόσχεται ἐν τῇ προσήκοντι καιρῷ γὰρ ἐκριζώσῃ καὶ τιμωρήσῃ αὐτὸν καὶ τοὺς ἀκούοντας αὐτόν.

Ὁ Ἰησοῦς ἐδίδαξε καὶ ἄλλην παραβολὴν λέγων, ὅτι ἡ βασιλεία του ἐπὶ τῆς γῆς ὁμοιάζει μὲ κόκκον συνάπεως. Καθὼς τὸ

σίναπι ἐκ μικροῦ κόκκου γίνεται δένδρον, εἰς τοὺς κλάδους τοῦ ὁποίου τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔρχονται καὶ ἀναπαύονται, οὕτω καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς θὰ προέλθῃ ἐξ ὀλίγων πιστῶν ὁπαδῶν καὶ μετὰ ταῦτα θὰ αὐξηθῇ καὶ ἐξαπλωθῇ, ὥστε ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτῆς οἱ ἄνθρωποι θὰ εὐρωσιν ἀνάπαυσιν καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν βασάνων καὶ τῶν ταλαιπωριῶν. Ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἀποτελεσθεῖσα κατ' ἀρχὰς ἐξ ὀλίγων πιστῶν ἠὺξήθη, ἔγινε μέγα δένδρον, ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ ὁποίου σήμερον ἀναπαύονται ἑκατομμύρια χριστιανῶν.

Ἐν τῷ ὁ Ἰησοῦς ἔδειξε διὰ τῆς εἰρημμένης παραβολῆς, ὅτι ἡ βασιλεία του ἐπὶ τῆς γῆς θέλει διαδοθῇ, δεῖκνυει δι' ἄλλης παραβολῆς, τῆς ζύμης, ὅτι ἡ διδασκαλία του τοιαύτην ἔχει ἰσχὺν καὶ δύναμιν, οἷαν καὶ ἡ ζύμη. Καθὼς ἡ ζύμη ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μεταβάλλῃ τὸ πολὺ ἄλευρον, οὕτω καὶ ἡ διδασκαλία καὶ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ἔχει τὴν ἰσχὺν, ἕταν εἰσχωρῇ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, νὰ μεταβάλλῃ καὶ νὰ καθιστᾷ αὐτὰς χριστιανικὰς. Ἡ δὲ ἱστορία ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, εἰσδύσασα εἰς λαοὺς εἰδωλολάτρων, μετέβαλεν αὐτοὺς εἰς χριστιανικοὺς λαοὺς.

Ὁ Ἰησοῦς ἐδίδαξε καὶ ἄλλην παραβολὴν, ὅτι ἡ βασιλεία του, ἣτις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ὁμοιάζει μὲ σαγῆνην. Καθὼς ἡ σαγῆνη, ῥιπτομένη εἰς τὴν θάλασσαν, περιλαμβάνει ἐντὸς ἑαυτῆς ἰχθῦς μὲν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα παντοῖα πράγματα, καλὰ καὶ σαπρὰ, ἣτοι χρήσιμα καὶ ἄχρηστα, τὰ ὅποια οἱ ἄλιεῖς, ἅμα ἀναδιβάσωσιν αὐτὴν εἰς τὸν αἰγιαλόν, χωρίζουσι καὶ καθαρρίζουσι, καὶ τὰ μὲν χρήσιμα, οἷα εἶνε οἱ ἰχθύες, φυλάττουσι, τὰ δὲ σαπρὰ καὶ ἄχρηστα ἀποβάλλουσι, οὕτω καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Σωτῆρος ἐπὶ τῆς γῆς, ἣτοι ἡ Ἐκκλησία αὐτοῦ, περιλαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους τῆς μέλη ἡθικὰ καὶ ἐνάρετα καὶ μέλη διεφθαρμένα καὶ ἀνήθικα, ἣτοι δικαίους καὶ πονηροὺς, οὓς οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ τέλος τοῦ κόσμου θέλουσι χωρίσει καὶ

καθαρίσει και τους πονηρούς θέλουσι ρίψει εις την κάμνον του πυρός, ένθα θα εινε ο κλαυθμός και οδυρμός των οδόντων.

Ἡ παραβολή τοῦ ἄφρονος πλουσίου.

(Λουκ. ΙΒ'. 13—21)

Ἐξασφαλίζει τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ὅτι πολλάκις ὁ πλοῦτος εἶνε αἰτία συμφορᾶς, λέγει τὴν ἐξῆς παραβολήν· Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα καὶ ἐσκέπτετο οὗτος καθ' ἑαυτὸν λέγων· Τί γὰρ κάμω, διότι δὲν ἔχω, ποῦ γὰρ συνάξω τοὺς καρπούς μου. Ἴδου λοιπόν, ὅτι ὁ πλούσιος οὗτος περιέπεσεν ἀμέσως εἰς μερίμνας καὶ φροντίδας. Ἐκεῖνος μόνον ὁ πλούσιος δὲν ἀνησυχεῖ, ὅστις μεταχειρίζεται καλῶς τὸν πλοῦτόν του, συμφώνως μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ ὅποιος καθιστᾷ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους εὐτυχεῖς. Ὁ πλούσιος τῆς προκειμένης παραβολῆς, ἀφ' οὗ ἐσκέφθη ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον, πῶς γὰρ διαθέσῃ τὰ περισσεύματά του, ἀποφασίζει λέγων· Τοῦτο θὰ κάμω· θὰ κατεδαφίσω τὰς ἀποθήκας μου καὶ θὰ οἰκοδομήσω μεγαλειτέρας καὶ θὰ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθὰ μου καὶ θὰ εἶπω τότε εἰς τὴν ψυχὴν μου· Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ δι' ἔτη πολλά, ἀναπαύσου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Ὁ δὲ Θεὸς εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἄφρον, ταύτην τὴν νύκτα ἀποθνήσκεις καὶ εἰς τίνα θὰ μείνωσιν ὅσα ἐσύναξας; «Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν».

Παρατηρήσεις.

Δὲν εἶνε λοιπὸν ἀφροσύνη καὶ μωρία γὰρ μεριμνῶμεν καὶ ἀνησυχῶμεν περὶ τῶν κοσμικῶν ἀγαθῶν μας, ἐν ᾧ γινώσκουμεν, ὅτι ὁ θάνατος δύναται ἐν πάσῃ στιγμήν γὰρ κρούσῃ τὴν θύραν μας; Διατί οὐδεμίαν δίδομεν προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὁ ὅποιος μᾶς διδάσκει· γὰρ μὴ ἐπιδιώκωμεν ὕλικούς θησαυρούς, ἀλλὰ πνευματικούς, ὅποιοι εἶνε αἱ ἀρεταί; Κακὸν πρᾶγμα

εἶπε γ' ἀποθυήσκη τις πλούσιος ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων καὶ πτωχὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ἡ παραβολὴ τοῦ Σαμαρείτου.

(Λουκ. Γ'. 25—37).

Ὁ νομικὸς τῆς παραβολῆς τοῦ Σαμαρείτου βλέπων τὴν μεγάλην φήμην τοῦ ὀνόματος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, διαδεδομένην ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην, ἠθέλησε νὰ πειράξῃ αὐτὸν καὶ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἑσπέρειαν ἀξανανομένην ὑπόληψιν αὐτοῦ ὡς μεγάλου διδασκάλου. Ἀναμφιβόλως ἦτο ἡμέρα Σαββάτου, ὅτε ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐδίδασκεν ἐν τῇ συναγωγῇ, ὅποτε ὁ νομικὸς, σηκωθείς ἐν τῇ μέσῳ τῆς συναθροίσεως, ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· «Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;».

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐνόησεν, ὅτι ὁ νομικὸς διὰ τῆς ἐρωτήσεώς του ἠθέλησε νὰ τὸν ἐμπαίξῃ· μὴ ἐπιθυμῶν ἑμὸς νὰ δώσῃ αὐτῷ ἀφορμὴν εἰς ματαιὰς συζητήσεις ἀναγκάζει τὸν ἴδιον ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ἐρώτημά του λέγων αὐτῷ· «Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; Πῶς ἀναγινώσκεις;». Ἐν ἄλλαις λέξεσι σὺ εἶσαι νομικὸς, λέγει ὁ Σωτὴρ, καὶ ἐρμηνεύεις τὸν μωσαϊκὸν νόμον. Γνωρίζεις λοιπὸν τί ὁ νόμος οὗτος λέγει περὶ τοῦ πῶς δύναται τις νὰ κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ὁ νομικὸς, ἐξαναγκασθεὶς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ἐρώτημά του, λέγει, ὅτι κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν, «ἐὰν ἀγαπήσῃ Κύριον τὸν Θεὸν του ἐξ ὅλης τῆς καρδίας του, ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς του, ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος του, ἐξ ὅλης τῆς διανοίας του καὶ τὸν πλησίον του ὡς τὸν ἑαυτὸν του». Τότε ὁ Σωτὴρ ἡμῶν παρώτρυνε τὸν νομικὸν νὰ διάγῃ βίον συμφώνως πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἐντολὴν τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου καὶ ἐθεβαίωσεν αὐτόν, ὅτι θὰ κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Ἄλλ' ὁ νομικὸς, θέλων νὰ δικαιώσῃ ἑαυτόν, ὅτι καλῶς ἤγειρε τὴν συζήτησιν ταύτην, προβάλλει ἕτερον ζήτημα, λέγων πρὸς τὸν Σωτῆρα· «καὶ τίς ἐστὶ μου πλησίον;». Πρὸς τὸν νομικὸν

ἀπαντῶν λοιπὸν ὁ Σωτὴρ λέγει τὴν παραβολὴν τοῦ Σαμαρείτου, διδάσκων αὐτὸν τίς εἶνε ὁ πλησίον. Ἰδοὺ δὲ ἡ παραβολή· « Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ καὶ καθ' ὁδὸν περιέπεσεν εἰς ληστὰς, οἵτινες ἐκρύπτοντο ἐν τῷ ἐρήμῳ τόπῳ, τῷ χωρίζοντι τὴν Ἱεριχὼ ἀπὸ τῶν Ἱερουσαλὴμων. Οἱ λησταὶ οὗτοι, ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγώσαντες, ἀνεχώρησαν, ἀφήσαντες αὐτὸν ἡμιθανῆ. Κατὰ τύχην δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐπέρασεν ἀπ' ἐμπρός του χωρὶς νὰ τὸν πλησιάσῃ. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔπραξε καὶ Λευΐτης, ὅστις διήρχετο τὸν τόπον τοῦτον. Τρίτος δέ, ὅστις ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν αὐτὸν τόπον, ἦτο εἷς, ὅστις κατήγετο ἐκ Σαμαρείας καὶ ὅστις, ἰδὼν τὴν κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τετραυματισμένου, ἐλυπήθη καὶ καταβάς ἐκ τοῦ ζήφου του ἐπλησίασεν αὐτόν, ἐκαθάρισε τὰς πληγὰς του καὶ ἐπέδεσεν αὐτάς, ἔπειτα ἔθεσεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἰδίου του ζήφου καὶ ᾠδήγησεν αὐτὸν πεζὸς εἰς τι ξενοδοχεῖον. Μείνας δὲ χρόνον τινὰ μετ' αὐτοῦ καὶ βιαζόμενος ν' ἀναχωρήσῃ, ἀφίνει εἰς τὸν ξενοδόχον χρήματα, ἵνα ὁ ἀσθενὴς ἔχη περιποίησιν, καὶ ὑπόσχεται, ὅτι εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του θὰ πληρώσῃ πάσας τὰς ἄλλας δαπάνας, τὰς ὁποίας ὁ ξενοδόχος ἤθελε κάμει».

Ἀφ' οὗ ὁ Σωτὴρ ἐτελείωσε τὴν παραβολὴν τοῦ Σαμαρείτου, ἐρωτᾷ τὸν νομικόν, τίς ἐκ τῶν τριῶν, ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ Λευΐτης ἢ ὁ Σαμαρείτης, ὑπῆρξεν ὁ ἀληθὴς πλησίον τοῦ πληγωθέντος. Ὁ νομικὸς ἀπήντησεν εἰπὼν, ὅτι τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Σαμαρείτης. Τότε ὁ Σωτὴρ ὑπέδειξεν εἰς τὸν νομικόν, ὅτι πλησίον εἶνε πᾶς ἄνθρωπος, καὶ αὐτὸς ὁ ἐχθρὸς, καὶ ὅτι, καθὼς ὁ Σαμαρείτης ἐφάνη εὐεργετικὸς πρὸς τὸν πληγωθέντα ὑπὸ τῶν ληστῶν Ἰουδαίου, θεωρούμενον ἐχθρόν του (διότι, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ἐν τῷ διαλόγῳ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Σαμαρείται ἐθεώρουν ἀλλήλους ἐχθρούς), οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα εὐεργετικοὶ πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἀνευ διακρίσεως χώρας καὶ ὀρησκείας. Ἐδίδαξε λοιπὸν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν τὸν νομικόν, ὅτι ὅλος ὁ

κόσμος εἶνε ὁ πλησίον μας καὶ ὄφειλε, καὶ αὐτὸς διὰ τῆς εἰρημμένης παραβολῆς νὰ μάθῃ τίς ἔστιν ὁ πλησίον καὶ κατ' αὐτὴν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ συμπεριφέρηται. Τοιαύτη λοιπὸν εἶνε ἡ ἔννοια τῆς παραβολῆς τοῦ Σαμαρείτου.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ.

(Λουκ. ΙΕ'. 11—32)

Ὁ Σωτὴρ, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς, ὅτι ὁ Θεὸς χαίρει διὰ τὴν ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ, λέγει τὴν ἐξῆς παραβολήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Θεὸς παρίσταται ὡς πατήρ, συγχωρῶν τοὺς ἀνθρώπους μετανοοῦντας διὰ τὰ ἁμαρτήματά των. Ἰδοῦ δὲ ἡ παραβολή.

Ἀνθρωπὸς τις εἶχε δύο υἱοὺς καὶ ὁ νεώτερος εἶπε πρὸς τὸν πατέρα του νὰ τῷ δώσῃ τὸ ἀνάλογον μέρος τῆς περιουσίας, ὁ δὲ πατήρ διένειμεν αὐτὴν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν. Ὁ νεώτερος, λαβὼν πᾶν ὅ,τι ἀνήκειν εἰς αὐτόν, ἀνεχώρησεν ἀποκατασταθεὶς εἰς ξένην χώραν, ἔνθα ἤρχισε νὰ καταδαπανᾷ τὴν περιουσίαν του, ζῶν ἀσώτως. Ἀφ' οὗ κατεσπατάλησε πᾶν ὅ,τι εἶχεν, ἠναγκάσθη νὰ γίνῃ δοῦλος ἐνὸς τῶν κατοίκων τῆς χώρας ἐκείνης, ὁ ὁποῖος τὸν ἔστειλε νὰ βόσκη χοίρους. Ὡς δοῦλος ἐτρέφετο μὲ τὰ κεράτια, τὰ ὁποῖα ἔτρωγον οἱ χοῖροι. Ὁ ἀτυχὴς υἱὸς, ἀίσθανθεὶς βραθέως τὴν ἀθλιότητά του καὶ τὴν φρικώδη θέσιν, ἐνθυμείται τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς του. Λαμβάνει θάρρος νὰ πορευθῇ εἰς αὐτόν, διότι γνωρίζει τὴν φιλοστοργίαν του καὶ τὴν πρὸς αὐτόν ἀγάπην του. Συναισθάνεται τὸ ἁμάρτημά του, τὸ ὁποῖον θεωρεῖ ὡς ἔγκλημα κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἶνε ἕτοιμος νὰ τὸ ὁμολογήσῃ. Συναισθάνεται ὅτι ἕνεκα τοῦ ἁμαρτήματός του ἐγένετο ἀνάξιος τῆς θέσεώς του, ὡς υἱοῦ, καὶ ζητεῖ νὰ γίνῃ δοῦλος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς του.

Ὁ υἱὸς, ἅμα συνέλαβε τὴν ἀπόφασιν, προέβη εἰς τὸ ἔργον καὶ σηκωθείς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα του. Ὁ δὲ πατήρ, ἅμα εἶδε τὸν υἱόν του ἐπιστρέφοντα καὶ μετανοοῦντα, ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμῶν ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλόν του καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Τότε ὁ υἱὸς εἶπε πρὸς τὸν πατέρα: «Πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ

ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμι ἄξιός κληθῆναι υἱός σου». Ὁ δὲ πατήρ εἶπε πρὸς τοὺς δούλους του· Φέρετε τὴν καλλίστην στολὴν καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν καὶ δώσατε εἰς αὐτὸν ὑποδήματα καὶ δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρά του καὶ σφάξατε τὸν καλοθρεμιμένον μόσχον, διότι οὗτος ὁ υἱός μου ἦτο νεκρὸς καὶ ἀνέζησε. Μετὰ ταῦτα δὲ ἤρχισαν νὰ διασκεδάζωσιν. Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς ἐλθὼν ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἤκουσε μουσικὴν καὶ χοροὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς του καὶ μαθὼν, ἔτι ταῦτα γίνονται διὰ τὸν ἐπιστραφέντα νεώτερον ἀδελφόν του, ὠργίσθη καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν. Ὁ δὲ πατήρ λέγει πρὸς τὸν ὀργισθέντα πρεσβύτερον υἱόν του, ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραπονηθῆται, πρῶτον, διότι διαρκῶς διαμένει μετ' αὐτοῦ, καὶ δεύτερον, διότι ἅπανα ἡ περιουσία του ἀνήκει εἰς αὐτόν, ὡς τὸν μόνον γενικὸν κληρονόμον.

Ἡ παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου.

(Λουκ. ΙΗ'. 10—14)

Ὁ Ἰησοῦς εἶπε τὴν ἐξῆς παραβολήν· Δύο ἄνθρωποι ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Ἱεροσολύμων, ἵνα προσευχηθῶσιν. Ὁ εἰς ἦτο Φαρισαῖος, ἦτοι ἄνθρωπος νομιζόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ εὐσεβὴς καὶ δίκαιος, ὁ δὲ ἕτερος Τελώνης, ἦτοι ἄνθρωπος πονηρὸς καὶ ἀμαρτωλός. Τί ἐξήτει διὰ τῆς προσευχῆς του ὁ Φαρισαῖος ἐλθὼν εἰς τὸν ναόν; Ἐξήτει τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτημάτων του; Οὐχί. Ὁ Φαρισαῖος, κατεχόμενος ὑπὸ ἐγωισμοῦ καὶ ὑπερηφανίας, ἐξήτει διὰ τῆς προσευχῆς του νὰ ὑδρίσῃ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, ὡς πλήρεις διαφόρων ἀμαρτημάτων, καὶ τὸν Τελώνην, ὁ ὁποῖος συμπροσηύχeto μετ' αὐτοῦ. Ἴδου λοιπὸν τί εἶπεν ἐν τῇ προσευχῇ του· «Ὁ Θεὸς εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμι, ὡςπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχαῖ, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ Τελώνης. Νηστεύω δις τοῦ Σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι». Ὁ δὲ Τελώνης, συνασθανόμενος τὰ ἀμαρτήματά του, δὲν ἐπλησίασε μεθ' ὑπερηφανίας, ὡς ὁ Φαρισαῖος, εἰς τὸν ναόν, οὐδὲ ἐτόλμα νὰ ἀνυψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ

συνείδησις ἔτυπεν αὐτόν, ἀναμνησκόμενον τοῦ ἁμαρτωλοῦ βίου του· διὸ ἔτυπε τὸ στήθος του καὶ ἔλεγεν· «Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Ἡ ἔκφρασις αὐτῆ τοῦ Τελώνου εἶνε ἔκφρασις λύπης καὶ μετανοίας.

Παρατήρησις

Ἐκ τῆς παραβολῆς ταύτης διδασκόμεθα, ὅτι οἱ προσευχόμενοι ὀφείλομεν νὰ καταπολεμῶμεν τὸν ἐγωισμόν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν μας καὶ νὰ μάθωμεν, ὅτι οὐδεὶς κατ' οὐδενὸς προσβλητικὸς λόγος πρέπει νὰ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ στόματός μας, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐμφανιζώμεθα ταπεινοὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχὶ ἐγωισταὶ καὶ ὑπερήφανοι, διότι, ὡς λέγει ὁ Σωτὴρ, «Πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται».

Ἡ παραβολὴ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου

(Λουκ. 15' 19—31)

Ὁ Ἰησοῦς, ἵνα μᾶς διδάξῃ, ὅτι οἱ ψυχὰι τῶν μὲν εὐσεβῶν πτωχῶν ἀπολαύουσιν ἐν τῇ οὐρανῷ τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας, τῶν δὲ φιλαργύρων πλουσίων καὶ ἀσεβῶν κακοδαίμονοισι, διηγείται τὴν ἐξῆς παραβολὴν τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου.

Ἐπῆρχε, λέγει, πλούσιός τις, ὅστις ἐνεδύετο μεγαλοπρεπῶς καὶ βασιλικῶς καὶ ἔτρωγε πάντοτε εἰς πλουσιωτάτην τράπεζαν. Εἰς τὴν θύραν δὲ τοῦ πλουσίου τούτου ἔκειτο πτωχὸς τις, καλούμενος Λάζαρος, πλήρης πληγῶν καὶ ἐζῆται νὰ τρώγῃ τὰ ψιχία, τὰ ὅποια ἐπιπτον ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου. Ἦτο δὲ ὁ πτωχὸς τοσοῦτον ἐξηγτηγμένος σωματικῶς, ὥστε δὲν εἶχε δύναμιν νὰ διώκῃ καὶ τοὺς κύνας, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο καὶ ἔλειχον τὰς πληγὰς του. Ὁ πλούσιος οὐδὲν ἔρριπτε βλέμμα ὀϊκτου πρὸς τὸν δυστυχῆ πτωχόν, ὅστις ἐκτάδην ἔκειτο εἰς τὴν θύραν του. Ὁ δὲ πτωχὸς Λάζαρος ἐδείκνυε μεγάλην ὑπομονὴν καὶ εἶχε τὴν ἐλπίδα καὶ πεποίθησίν του εἰς τὸν Θεόν.

Συνέθη δὲ ν' ἀποθάνωσι καὶ οἱ δύο. Ἐνώπιον τοῦ θανάτου εἶνε ἴσοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ πτωχοί. Ἀλλ' ὁ μὲν πτωχὸς Λά-

ζαρος ἀγγεγόη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν οὐρανὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ὁ δυστυχῆς πλούσιος κατεκρημνίσθη εἰς τὴν κόλασιν. Ὁ πλούσιος ὢν ἐπὶ τῆς γῆς προσεῖχε μόνον εἰς τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς· διότι ἐνόμιζεν, ὅτι ταῦτα εἶνε αἰώνια. Ἀποθνήσκων δὲ αισθάνεται, ὅτι ὑπάρχει ἕτερος κόσμος, καὶ βλέπει, ὅτι ζῆ ἐν τῇ αἰωνιότητι ὁ Ἀβραάμ καὶ εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ ὁ Λάζαρος, τὸν ὁποῖον κατεφρόνει. Διὰ τοῦτο ἤρξατο φωνῶν αὐτὸν καὶ λέγων· «Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον τὸν Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ». Ὁ πλούσιος ζητεῖ νὰ τύχῃ παρὰ τοῦ Ἀβραάμ μικρᾶς τιμῆς ἀναψυχῆς, ἀλλ' ὁ Ἀβραάμ εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι οὐδόλως πρέπει νὰ παραπονηταί. διότι αὐτὸς μὲν ἦτο εὐδαίμων ἐν τῇ ἐπιγείῳ κόσμῳ, ὁ δὲ Λάζαρος ἐδυστύχει, ἐν δὲ τῇ ἐπουρανίῳ κόσμῳ συμθαίνει τὸ ἐναντίον. Πρὸς τοὺς δὲ λέγει ὁ Ἀβραάμ εἰς τὸν πλούσιον, ὅτι μέγα χάσμα ὑπάρχει μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν, ὥστε οὐδεμία κοινωνία καὶ σχέσις δύναται νὰ ὑπάρχῃ. Τότε ὁ πλούσιος παρακαλεῖ τὸν Ἀβραάμ νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς πέντε ἐν τῇ κόσμῳ ζῶντας ἀδελφούς του, οἱ ὅποιοι καὶ αὐτοί, ὡς φαίνεται, διηγῶν τὸν βίον τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν διασκεδάσεων, ὅτι αὐτὸς ὑποφέρει ἐν τῇ Ἄδῃ, ὅπως μὴ καὶ αὐτοί, ἐρχόμενοι εἰς τὸν τόπον τῆς βασάνου ὑποφέρωσι τὰ αὐτά. Ὁ δὲ Ἀβραάμ ἀπαντᾷ πρὸς αὐτὸν λέγων, ὅτι ἔχουσι τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως καὶ τὰ συγγράμματα τῶν προφητῶν, τὰ ὅποια πραγματεύονται περὶ τοῦ μέλλοντος βίου, καὶ ἅς ἀκούωσι καὶ ἅς μετανοήσωσιν. Ὅχι, πάτερ Ἀβραάμ, λέγει ὁ πλούσιος, ἀλλ' ἐάν τις ἐκ νεκρῶν πορευθῆ πρὸς αὐτούς, θὰ μετανοήσωσιν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀβραάμ. Ἐάν δὲν ἀκούωσι τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως καὶ τὰ συγγράμματα τῶν προφητῶν, οὐδέ, ἐάν τις ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστηθῆ, θὰ πεισθῶσι.

Ἡ παραβολὴ τοῦ βασιλέως

(Ματθ. ΙΗ' 21—35)

Ἄφ' οὗ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὠμίλησε περὶ διαλλαγῆς καὶ συγχω-

ρήσεως, προσελθὼν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Πέτρος, ἐπεθύμει ὀρισμένως νὰ μάθῃ παρὰ τοῦ διδασκάλου του, ποσάκις ὀφείλει τις νὰ συγχωρῇ τὸν πλησίον του ἁμαρτάνοντα καὶ μετανοοῦντα καὶ ἡρώτα ὁ ἴδιος τὸν Σωτῆρα ἕως ἐπτάκις; Ὁ δὲ Σωτὴρ ἀπαντῶν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ Πέτρου λέγει, ἕως ἐβδομηκοντάκις ἐπτά, ἤτοι ὀφείλει τις νὰ συγχωρῇ τὸν ἀδελφόν του ἁμαρτάνοντα, ἐὰν οὗτος μετανοήσῃ, 490 φορές, ἤτοι πάντοτε. Διηγείται δὲ ὁ Χριστὸς τὴν παραβολὴν τοῦ βασιλέως, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι μεγάλως πρέπει νὰ τιμωρηθῶσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν συγχωροῦσι τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἀφ' οὗ αὐτοὶ συνεχωρήθησαν ὑπ' ἄλλων. Λέγει λοιπὸν ὁ Χριστὸς, ὅτι μίαν φοράν βασιλεὺς τις ἠθέλησε νὰ λογαριασθῇ μὲ τοὺς ὑπηρέτας του καὶ εὗρεν ὅτι εἰς τῶν ὑπηρετῶν του ἔμειναν εἰς αὐτὸν χρεώστης 10,000 ταλάντων. Ὁ ὀφειλέτης μὴ δυνάμενος νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν βασιλέα τὸ χρέος του, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ φανῇ μακρόθυμος, ὁ δὲ βασιλεὺς λυπηθεὶς τὸν ὑπηρέτην τοῦτον ἐχάρισεν εἰς αὐτὸν τὰ ὀφειλόμενα.

Ὁ ὑπηρέτης οὗτος ἐξελθὼν τῶν ἀνακτόρων τοῦ βασιλέως συνήγαγεν ἓνα τῶν συνυπηρετῶν του, ὅστις ὄφειλεν εἰς αὐτὸν 100 περίπου δραχμίας. Ἀντὶ δὲ καὶ αὐτὸς νὰ χάρισῃ εἰς τὸν συνυπηρέτην του τὸ μικρὸν τοῦτο χρέος, ὡς δι' αὐτὸν ἔπραξεν ὁ βασιλεὺς, τὸν ἀντίον συνέλαβε καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν. Ὁ βασιλεὺς μαθὼν τοῦτο προσεκάλεσε τὸν σκληρὸν τοῦτον ὑπηρέτην καὶ ἠλεῖξεν αὐτὸν διὰ τὴν αἰσχροῦν του διαγωγὴν καὶ ὀργισθεὶς παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τοὺς δεσμοφύλακας, ὅπως βασανίσωσιν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδώσῃ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον εἰς αὐτόν. Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος θὰ ποιήσῃ εἰς ὑμᾶς, ἐὰν μὴ εἰσθε ἐπιεικεῖς πρὸς τὸν πλησίον ὑμῶν.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διηγῆθη τὴν παραβολὴν ταύτην, θέλων νὰ δείξῃ, ὅτι καὶ ὁ Θεὸς τοιοῦτοτρόπως θὰ μεταχειρισθῇ ἐκείνους, οἵτινες, ἐν ᾧ θέλουσι νὰ συγχωρῶνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, δὲν συγχωροῦσι τὰ παραπτώματα καὶ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν των.

Ἡ παραβολὴ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος

(Ματθ. Κ'. 1-16)

Ἡ παραβολὴ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος, ἣν ὁ Σωτὴρ διηγήθη, ἔχει ὡς ἑξῆς. Κύριός τις ἐξελλθὼν λίαν πρῶτὸ εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμίσθωσεν ἐργάτας καὶ ἔπεμψεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνά του, συμφωνήσας νὰ δώσῃ εἰς ἕκαστον ὡς ἡμερομίσθιον ἀνὰ μίαν περίπου δραχμὴν. Ὁ αὐτὸς κύριος ἐξελλθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν περὶ τὴν 9 π. μ. εἶδεν ἄλλους ἐργάτας ἀργοὺς καὶ εἶπεν εἰς ἐκείνους· ὑπάγετε καὶ σεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου νὰ ἐργασθῆτε καὶ θὰ σὰς δώσω ὅ,τι εἶνε δίκαιον. Αὐτοὶ δὲ ἀπήλθον. Ὁ αὐτὸς κύριος ἐξελλθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν πάλιν περὶ τὴν μεσημβρίαν καὶ περὶ τὴν 3 ἡ μ. μ. καὶ περὶ τὴν 5 μ. μ. εὔρεν ἄλλους ἐργάτας ἀργοὺς καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς· Ἰπάγετε καὶ σεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου νὰ ἐργασθῆτε καὶ θὰ λάβῃτε ὅ,τι εἶνε δίκαιον.

Περὶ δὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος πρὸς τὸν οἰκονόμον του νὰ δώσῃ εἰς πάντας τοὺς ἐργάτας τὸ αὐτὸ ἡμερομίσθιον, εἰ καὶ εἰργάσθησαν ἐν τῷ ἀμπελῶνι κατὰ διάφορον χρόνον. Ὁ οἰκονόμος ἤρξατο τῆς πληρωμῆς ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐργατῶν, τῶν περὶ τὴν 5 μ. μ. εἰς τὸν ἀμπελῶνα ἐλθόντων, δοὺς εἰς ἕκαστον ἀνὰ μίαν περίπου δραχμὴν. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐργάται ἐνόμισαν, ὅτι θὰ λάβωσι περισσότερον τῆς μιᾶς δραχμῆς καὶ ἔλαθον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ μίαν περίπου δραχμὴν. Λαβόντες δὲ αὐτὴν ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ κυρίου τοῦ ἀμπελῶνος, λέγοντες, ὅτι οἱ τελευταῖοι εἰργάσθησαν ἐπὶ μίαν ὥραν, ἐν ᾗ αὐτοὶ ὄλην τὴν ἡμέραν καὶ ὑπέφερον καὶ τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου. Ὁ κύριος ἀποκριθεὶς εἶπεν εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν πρῶτων ἐργατῶν Καλὲ φίλε, δὲν σὲ ἀδικῶ. Σὲ συνεφώνησα ἀντὶ μιᾶς περίπου δραχμῆς. Λάβε αὐτὴν καὶ ὑπάγε. Ἐγὼ θέλω νὰ δώσω καὶ εἰς τὸν τελευταῖον ἐργάτην ὅ,τι καὶ εἰς σὲ ἔδωκα. Δὲν δικαιοῦμαι νὰ κάμω εἰς τὰ ἰδικά μου πράγματα ὅ,τι θέλω;

Διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης ὁ Σωτὴρ θέλει νὰ διδάξῃ ἡμᾶς, ὅτι

καὶ οἱ πρῶτοι εἰσελθόντες εἰς τὸν χριστιανισμόν καὶ ἐργασθέντες ἐν αὐτῇ καὶ οἱ μετὰ ταῦτα ἀκολουθήσαντες αὐτοὺς καὶ ἐργασθέντες ἐν αὐτῇ θὰ ἐξισωθῶσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν εἰς τὸν χριστιανισμόν. Ἦμπορεῖ μάλιστα νὰ συμβῇ, ὥστε οἱ βραδύτερον προσελθόντες εἰς τὸν χριστιανισμόν νὰ εἴνε ἀνώτεροι τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα ἢ οἱ πρὸ αὐτῶν γενόμενοι χριστιανοί. Τοῦτο δὲ δηλοῦσιν οἱ λόγοι τοῦ Χριστοῦ: «Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι».

Ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων

(Ματθ. κε'. 14-30)

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐδίδαξε καὶ τὴν παραβολὴν τῶν ταλάντων εἰπὼν: Καθὼς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀναχωρῶν εἰς ξένην χώραν, ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους τοῦ δούλου καὶ παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν περιουσίαν του καὶ εἰς τὸν μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα καὶ εἰς τὸν δὲ δύο καὶ εἰς τὸν ἄλλον ἓν, εἰς ἕκαστον κατὰ τὴν φυσικὴν του ἰκανότητα, εἰπὼν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐμπορευθῶσιν αὐτὰ τὰ τάλαντα καὶ νὰ τὰ αὐξήσωσιν, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς δημιουργήσας τοὺς ἀνθρώπους ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς διάφορα πνευματικὰ χαρίσματα καὶ μάλιστα ἐπεμψεν εἰς αὐτοὺς τὸν υἱὸν τοῦ Ἰησοῦν, ὅστις ἐδίδαξεν αὐτοὺς, πῶς δύνανται νὰ χρησιμοποήσωσι τὰ πνευματικὰ τῶν χαρίσματα, πῶς δύνανται νὰ ἀναπτύξωσιν αὐτά, ὅπως κατισχύσῃ ἐν τῇ κόσμῳ τούτῃ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν ὁ Ἰησοῦς ἐπιστρέφων εἰς τὸν κόσμον θὰ ζητήσῃ τὸν λόγον παρὰ τῶν χριστιανῶν, ἂν οὗτοι ἐφύλαξαν τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἐντολάς του, καθὼς ἐπιστρέψας ἐκ τοῦ ταξειδίου του ὁ ἄνθρωπος τῆς παραβολῆς ταύτης ἐζήτησε παρὰ τῶν δούλων του, ἂν ἐχρησιμοποίησαν καλῶς τὰ τάλαντα. Καθὼς ὁ δούλος ὁ μὴ χρησιμοποίησας καλῶς τὸ τάλαντόν του ἐτιμωρήθη, οὕτω θὰ τιμωρηθῇ αὐστηρῶς καὶ θὰ βιβθῇ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ ἐκεῖνος ὁ χριστιανός, ὅστις κατεφρόνησε τὴν πνευματικὴν του ἰδιοφυΐαν, ἣν ἔλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ παρήκουσε τὴν διδασκαλίαν

του Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἠπέδειξεν εἰς αὐτόν, πῶς δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς καὶ νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν τοῦ Εὐαγγελίου του.

Ἡ παραβολὴ τοῦ βασιλικοῦ γάμου

(Ματθ. ΚΒ'. 2-14)

Βασιλεὺς τις, λέγει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ παραβολῇ ταύτῃ, ἐποίησε γάμους χάριν τοῦ υἱοῦ του καὶ ἐκάλεσεν εἰς συμπόσιον διὰ τῶν ὑπηρετῶν του διαφόρους ὑπηκόους του νὰ παρευρεθῶσιν ἐν αὐτῇ. Ἄλλ' οἱ κεκλημένοι δὲν ἤθελον νὰ ἔλθωσι, προσποιούμενοι, ὅτι ἔχουσιν ἄλλας ἐργασίας· τινὲς μάλιστα τῶν κεκλημένων προσεφέρθησαν εἰς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ βασιλέως κακῶς, διότι ὕβρισαν καὶ ἐφόνευσαν αὐτούς. Μελὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη καὶ πέμψας τὸ στράτευμα αὐτοῦ ἀπέκτεινε τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἔκαυσε. Πλὴν τούτων ὁ βασιλεὺς διέταξε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ νὰ καλέσωσιν εἰς τοὺς γάμους ὅσους καὶ ἂν εὐρωσιν. Οἱ ὑπηρέται ἐξετέλεσαν τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως των, καλέσαντες εἰς τοὺς γάμους ὅσους εὖρον, πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς. Ὁ βασιλεὺς εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ γάμου καὶ παρατηρήσας τοὺς κεκλημένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον καθήμενον μεταξὺ τῶν συνδαιτυμόνων ἐν τῇ τραπέζῃ ἄνευ ἐνδύματος γάμου. θυμωθεὶς ὁ βασιλεὺς διέταξε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ συλλάβωσι καὶ ρίψωσιν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν πρὸς τιμωρίαν.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν διηγούμενος τὴν παραβολὴν ταύτην θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ βασιλεὺς, ὁ ποιήσας τοὺς γάμους χάριν τοῦ υἱοῦ του, εἶνε ὁ Θεός, ὅστις διὰ τῶν Ἀποστόλων προσεκάλεσεν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν χάριν τοῦ ἀποθανόντος υἱοῦ του Χριστοῦ πρὸς πνευματικὴν χαρὰν πρῶτον τοὺς Ἰουδαίους. Ἄλλ' οὗτοι καταφρονοῦντες τὴν πρόσκλησιν τοῦ Θεοῦ δὲν ἤθελον νὰ ἔλθωσιν εἰς τοὺς γάμους, ἔνθα ἤθελον ἀπολαύσει τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ παρεδόθησαν εἰς τὰ ὕλικὰ καὶ ἐπίγεια ἀγαθὰ. Καὶ δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀποστόλους τοῦ Θεοῦ ὕβρισαν καὶ

ἀπέκτειναν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεὸς ὀργισθεὶς διὰ τὴν διαγωγὴν τῶν ἐτιμώρησεν αὐτοὺς καὶ ἀπέστειλε τοὺς Ἀποστόλους του εἰς τοὺς ἔθνικοὺς, ἵνα καλέσωσιν αὐτοὺς εἰς τοὺς γάμους, ἦτοι εἰς τὴν πνευματικὴν χαρὰν καὶ εὐωχίαν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἀφ' οὗ οἱ κεκλημένοι Ἰουδαῖοι ἐφάνησαν ἀνάξιοι. Οἱ Ἀπόστολοι πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἐκάλεσαν εἰς τοὺς γάμους πάντας ὄσους εὐρον, πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, χωρὶς γὰρ χωρίσασαι τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν δέ, διότι μόνος ὁ βασιλεὺς Θεὸς εἶχε τοιοῦτο δικαίωμα, ὅπερ μάλιστα ἐξήσκησεν, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸν δαίπνον καὶ εἶδε τοὺς ἐν αὐτῷ καθημένους· διότι, ἀφ' οὗ παρετήρησεν, ὅτι ἄνθρωπός τις δὲν ἦτο ἐνδεδυμένος τὸ ἐνδυμα τοῦ γάμου, ἦτοι τὸ ἐνδυμα τῆς πίστεως, δι' οὗ κοινωνεῖ τις μετὰ τοῦ Σωτήρος, ἐπέπληξεν αὐτόν, πῶς ἐτόλμησε γὰρ παρουσιασθῆναι εἰς τοὺς γάμους, καὶ παρέδωκεν αὐτόν εἰς τοὺς διακόνοὺς του γὰρ ῥίψωσιν αὐτόν εἰς τὸ πῦρ τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Ἡ παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων

(Ματθ. ΚΕ'. 1—13)

Ὁ Ἰησοῦς ἐδίδαξεν ἄλλην παραβολὴν λέγων, ὅτι κατὰ τὴν δευτέραν του παρουσίαν θὰ ἔλθῃ αἰφνιδίως εἰς τὸν κόσμον καὶ θὰ ἐξέλθωσιν οἱ χριστιανοὶ ἐκ τοῦ κόσμου πρὸς ἀπάντησιν αὐτοῦ, ὡς ἐξῆλθον αἱ δέκα ἐκεῖναι παρθένοι, αἱ πέντε μωραὶ καὶ αἱ πέντε φρόνιμοι, ἐκ τοῦ οἴκου τῆς νύμφης πρὸς συνάντησιν τοῦ περιμενομένου νυμφίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ νυμφίος ἐδράδυνεν, αἱ δέκα παρθένοι ἐκοιμήθησαν. Ὅτε δὲ περὶ τὸ μεσονύκτιον αἰφνιδίως ἦρχετο ὁ νυμφίος, τότε ἠκούσθη κραυγὴ λέγουσα· Ἴδού ὁ νυμφίος ἔρχεται. Αἱ πέντε μωραὶ παρθένοι δὲν εἶχον προμηθευθῆναι ἔλαιον διὰ τὰς λαμπάδας τῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἐμελλον γὰρ ὑποδεχθῶσι τὸν ἐρχόμενον νυμφίον, καὶ ἐζήτησαν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν γὰρ ἀγοράσωσιν, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε πλέον καιρὸς· διότι ἔλθων ὁ νυμφίος εἰς τοὺς γάμους ἐκλείσει τὴν θύραν καὶ, ὅτε αὐταὶ ἠγόρασαν ἔλαιον καὶ ἐπιστρέψασαι ἔκρουον τὴν θύραν, δὲν τὰς ἐδέχθη λέγων, ὅτι δὲν τὰς γνωρίζει. Αἱ δὲ πέντε φρόνιμοι παρθένοι εἶχον λάβει μεθ' ἑαυ-

τῶν ἔλαιον καί, ὅτε ἦλθεν ὁ νυμφίος, ὑπεδέχθησαν αὐτὸν μετὰ λαμπάδων καὶ εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.

Ὅτι λοιπὸν ἔπαθον αἱ πέντε μωραὶ παρθένοι, θὰ πάθωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ χριστιανοί, οἵτινες, ἐν ᾧ περιμένομεν νὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν ὁ νυμφίος Χριστός, δὲν φροντίζομεν νὰ προμηθεύωμεν ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ ἔλαιον, ἦτοι νὰ πράττωμεν ἔργα ἐλεημοσύνης καὶ φιλανθρωπίας, τὰ ὅποια θὰ δεῖξωμεν, ἔταν ὑποδεχθῶμεν τὸν περιμενόμενον Χριστόν. Εὐτυχεῖς λοιπὸν εἶνε ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοί, οἵτινες μιμοῦνται τὰς πέντε φρονίμους παρθέτους, πράττοντες ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ πᾶν εἶδος ἀρετῆς καὶ ὄντες ἔτοιμοι νὰ ὑποδεχθῶσι τὸν κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν περιμενόμενον Χριστόν καὶ νὰ εἰσέλθωσι μετὰ τοῦ νυμφίου εἰς τοὺς γάμους.

§ 17. Τὰ θαύματα.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν κηρύξας δημοσίᾳ ἐπὶ τῆς γῆς τρία ἔτη περίπου τὰς θείας ἀληθείας ἀπέδειξε τὴν θεότητά του οὐ μόνον διὰ τῆς διδασκαλίας, ἣν κυρίως ἐδίδαξεν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὀμιλίαν καὶ εἰς τὰς παραβολὰς του, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν θαυμάτων του, ὧν ὀλίγα παραθέτομεν ὧδε:

Τὸ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας θαῦμα.

(Ἰωάν, Β'. 1—11)

Τὸ πρῶτον θαῦμα, ὅπερ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶνε τὸ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἔγινε γάμος, εἰς ὃν προσεκλήθησαν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ του. Μετὰ τὸν γάμον ἐκάθισαν εἰς συμπόσιον καί, ἐπειδὴ ἔλειψεν ὁ αἶνος, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνος δὲν ὑπάρχει. Διὰ τοῦ λόγου τῆς τούτου ἔδωκεν εἰς τὸν υἱόν τῆς νὰ ὑπονοήσῃ, ὅτι παρεκάλει αὐτὸν θαυματουργῶν ν' ἀποδείξῃ τὴν θείαν αὐτοῦ φύσιν. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀπαντᾷ πρὸς αὐτὴν λέγων· Γύναι, δὲν ἦλθεν ἀκόμη ὁ πρὸς τοῦτο

καιρός. Τότε ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγει εἰς τοὺς ὑπηρέτας. Πράξατε ὅτι θὰ σὰς εἶπη ὁ υἱός μου.

Ἐκεῖ δὲ πλησίον, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ τὸ συμπόσιον, ὑπῆρχον ἕξ ὑδρῖαι πλήρεις ὕδατος, τὰς ὁποίας σκοπὸν εἶχον νὰ χρησιμοποιήσωσιν, ἵνα καθαρισθῶσι καὶ νιφθῶσιν οἱ μέλλοντες νὰ παρακαθίσωσιν εἰς τὸ συμπόσιον. Συνήθιζον δὲ οἱ Ἰουδαῖοι νὰ καθαρίζωνται καὶ νὰ νίπτωνται καὶ πρὸ τοῦ φαγητοῦ των καὶ μετ' αὐτό. Ἐν τῇ περι' οὗ ὁ λόγος συμποσίῳ φαίνεται, ὅτι οἱ εἰς αὐτὸ κεκλημένοι ἐποιήσαντο πρὸ τοῦ φαγητοῦ των χρῆσιν τοῦ ὕδατος, νίψαντες τὰς χεῖράς των, καὶ διὰ τοῦτο αἱ ὑδρῖαι ἦσαν κεναί, μετὰ δὲ τὸ φαγητὸν ἔπρεπε νὰ γεμισθῶσιν ἐκ νέου, ὅπως νιφθῶσι πάλιν. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς διέταξε τοὺς ὑπηρέτας νὰ γεμίσωσι τὰς ὑδρῖας μὲ ὕδωρ καὶ ἐγένεσαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Οἱ δὲ ὑπηρέται καὶ ὁ ἀρχιτερίκλινος, ἦτοι ὁ συμποσίαρχος, ἀντήλθσαντες εἶδον, ὅτι τὸ ὕδωρ εἶχε μεταελθῆναι εἰς καλὸν οἶνον. Διὰ τοῦ πρώτου τούτου θαύματος ὁ Ἰησοῦς ἐφανέρωσε τὴν δόξαν του καὶ οἱ μαθηταὶ του ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

Παρατηρήσεις.

Ἡ παρουσία τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸν ἐν Κανᾷ γάμον διδάσκει ἡμᾶς δύο τινα, πρῶτον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς θεωρεῖ τὸν γάμον ἀναγκαῖον, ἱερὸν καὶ ἅγιον, καὶ δεύτερον, ὅτι δὲν ἀποκρούει τὰς ἀθῆας διασκεδάσεις. Ἡ δὲ θαυματουργία τοῦ Ἰησοῦ διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι ὁ Θεὸς εἰς τοὺς πιστεύοντας καὶ ἀγαπῶντας αὐτόν παρέχει ἀγαθὰ «ὡς ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέδθη» (Α΄ Κορινθ. Β. τ.).

Ἡ χορτασμὸς τῶν πεντακισχιλίων ἀνθρώπων.

(Ματθ. 14'. 13—21, Μάρκ. 5'. 30—44, Λουκ. 9'. 10—17, Ἰωάν. 5'. 4—15.)

Ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς εὕρισκετο εἰς παράλιον τινα τόπον τῆς Τιβεριάδος λίμνης, ἔμαθε τὸν θάνατον Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἐν τῇ λιμένι ὑπάρχον πλοῖον ἀπεβιβάσθη εἰς ἕρμημον τόπον, ὅστις ἔκειτο πλησίον τῆς πόλεως Βηθσαϊδᾶ τῆς πέραν τοῦ

Ἰορδάνου. Ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε διὰ πλοίου, ἵνα μὴ τὸν ἀκολουθήσῃ ὁ ὄχλος· ὁ ὄχλος ὁμοῦς ἔδραμεν ἐκεῖσε διὰ ξηρᾶς φέρων μαζί του καὶ πολλοὺς ἀρρώστους πρὸς θεραπείαν. Ὁ Ἰησοῦς ἐξεληθὼν ἐκ τοῦ ἐρήμου τόπου εἶδε πολὺν ὄχλον καὶ ἐσπλαγχνίσθη αὐτόν, φέροντα πολλοὺς ἀρρώστους, οὓς ὁμοῦς ἐθεράπευσε. Περὶ δὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου προσήλθον εἰς αὐτόν οἱ μαθηταὶ τοῦ λέγοντες· ὁ τόπος εἶνε ἔρημος καὶ ἡ ἡμέρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, διὰ τὸ νὰ υπάγωμεν εἰς τὰς κώμας καὶ ν' ἀγοράσωμεν τροφάς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς· δὲν ἔχουσιν ἀνάγκη ν' ἀπέλθωσι· δότε εἰς αὐτοὺς σεῖς νὰ φάγωσιν. Οἱ δὲ μαθηταὶ λέγουσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν· ἡμεῖς ἐδῶ δὲν ἔχομεν εἰμὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθῦς.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· φέρετέ μοι αὐτοὺς ἐδῶ. Διέταξε δὲ τὸν ὄχλον νὰ καθίσῃ εἰς τὰ χόρτα καὶ λαθὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθῦς ἠύλόγησεν, ἀφ' οὗ πρότερον ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ προσέφερον εἰς τὸν Θεὸν εὐχαριστήριον προσευχὴν. Μετὰ ταῦτα κύψας ἔδωκέν εἰς τοὺς μαθητάς τοὺς ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθῦς, οἱ δὲ μαθηταὶ εἰς τοὺς ὄχλους καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. Οἱ δὲ μαθηταὶ καὶ ἀπόστολοι ἐσῆκωσαν ἐκ τῆς γῆς τὰ περισσεύματα τῶν κλασμάτων καὶ ἐγένμισαν δώδεκα κοφίνους. Οἱ δὲ φαγόντες ἦσαν ἄνδρες περίπου πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. Οἱ ἰδόντες τὸ θαῦμα, ὅπερ ὁ Ἰησοῦς ἐποίησεν, ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Ὁ Ἰησοῦς λοιπὸν ἐνανόησας ὅτι ὁ ὄχλος εἶχε σκοπὸν νὰ τὸν ἀνακηρύξῃ βασιλέα ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος μόνος, διὰ τὸ νὰ προσευχηθῇ.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Θεὸς ἐν καιρῷ λιμοῦ οἰκονομεῖ τὰ πάντα διὸ δικαίως ὁ προφήτης Δαβὶδ λέγει (Ψαλμ. 144,15)· «οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσι καὶ σὺ δίδως τὴν τροφήν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ». Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς λέγει· «ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς» (Ἰω. 5' 48). Δίδει

δὲ εἰς ἡμᾶς τὸ παράδειγμα, ὅταν οἱ ἀδελφοί μας δυστυχῶσι καὶ ὑποφέρωσι, νὰ ἐρχώμεθα πρὸς αὐτοὺς ἀρωγὰ καὶ βοηθοί.

Ἡ ἴασις τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλικοῦ.

(Ἰωάν. Δ'. 46—54)

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν περιοδεύσας τὴν ἐπαρχίαν Γαλιλαίαν ἀφικνεῖται πάλιν εἰς Κανά, πόλιν αὐτῆς. Τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ πληροφορηθεὶς βασιλικὸς τις, ἦτο ἀνθρώπος διατελὼν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ τετράρχου Ἡρώδου Ἀντίπα, σπεύδει καὶ ἐρχεται ἐκ τῆς πόλεως Καρπεναοῦμ εἰς Κανά, ὅπως παρακαλέσῃ τὸν Σωτῆρα ἡμῶν νὰ καταβῇ μετ' αὐτοῦ εἰς Καπερναοῦμ καὶ θεραπεύσῃ τὸν βαρέως ἀσθενοῦντα υἱὸν του, κινδυνεύοντα ν' ἀποθάνῃ. Ὁ Σωτὴρ εἰσακούει τὴν παράκλησιν τοῦ βασιλικοῦ θεραπεύτας μακρόθεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων αὐτῷ· Πορεύου, ὁ υἱὸς σου ζῆ. Ὁ βασιλικὸς ἐπίστευσεν εἰς τὸν λόγον τοῦ Σωτῆρος καὶ ἀνεχώρησε ἐκ Κανά. Ἐν ᾧ δὲ κατέβαιναν εἰς Καπερναοῦμ, οἱ δούλοι αὐτοῦ συνήντησαν αὐτὸν ἀναγγέλλοντες, ὅτι ὁ υἱὸς του ζῆ. Ὁ βασιλικὸς ἠρώτα νὰ μάθῃ παρὰ τῶν δούλων του τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ ἀσθενὴς υἱὸς του εἶχε καλῶς. Οὗτοι δὲ εἶπον· Χθὲς τὴν ἐβδόμην ὥραν ἀφήκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. Ἐνόησε λοιπὸν ὁ πατήρ, ὅτι ἦτο ἡ ὥρα ἐκείνη, καθ' ἣν ὁ Σωτὴρ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ὁ υἱὸς του ζῆ, ἐπίστευσε δὲ αὐτὸς καὶ ἅπανα ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ εἰς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν.

Παρατηρήσεις.

Ἄν ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ἐδεικνύομεν τοιαύτην προθυμίαν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ ἀπαλλαγῆς τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀπὸ τῶν διαφόρων δεινῶν, τρέχοντες πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, οἷαν ἐπεδείξατο ὁ βασιλικὸς τοῦ Εὐαγγελίου ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς καὶ σωτηρίας τοῦ βαρέως ἀσθενοῦντος υἱοῦ του, ἠθέλομεν εὖρει παρ' αὐτῷ πνευματικὴν ἀνακούφισιν καὶ σωτηρίαν, ἣν ὁ ἴδιος Σωτὴρ ἡμῶν ὑπόσχεται λέγων· «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρὸς εἰμὶ καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ»

καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. Ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι.» (Ματθ. ΙΑ΄. 29 καὶ 30).

Ἱασις τοῦ δούλου τοῦ ἑκατοντάρχου.

(Ματθ. Η΄. 5—13. Λουκ. Ζ΄. 1—10)

Ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν Καπερναοῦμ, προσήλθεν εἰς αὐτὸν ἑκατόνταρχός τις ἐθνικός, ὑπηρέτων εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ἡρώδου Ἀντίπα, τετράρχου τῆς Γαλιλαίας. Ὁ δὲ σκοπὸς τῆς προσελεύσεως αὐτοῦ ἦτο νὰ παρακαλέσῃ τὸν Ἰησοῦν, ὥπως θεραπεύσῃ τὸν δοῦλόν του, κείμενον παραλυτικὸν ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ βρασανιζόμενον δεινῶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτόν· Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος εἶπε· Κύριε, δὲν εἶμαι ἄξιος, ἵνα εἰσέλθῃς ὑπὸ τὴν στέγην τῆς οἰκίας μου ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγον καὶ ὁ δοῦλός μου θὰ θεραπευθῇ. Ἐὰν ἐγὼ ἄνθρωπος καὶ ὑπὸ ἐξουσίαν ὦν δύναμαι πολλὰ νὰ πράξω, πολλῶ μάλλον σύ.

Ὁ Ἰησοῦς ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους τοῦ ἑκατοντάρχου ἐθαύμασε καὶ εἶπεν εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτόν· Σὰς διαβεβαιῶ, ὅτι οὐδὲ εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἔχει τὰς περὶ ἐμοῦ μαρτυρίας τῶν Γραφῶν, εὗρον τσαύτην πίστιν. Σὰς λέγω δέ, ὅτι πολλοὶ ἐθνικοὶ καὶ εἰδωολάτραι ἀπὸ τῶν διαφόρων ἀπομιμακρυσμένων χωρῶν θὰ γίνωσι πιστοὶ ὀπαδοὶ μου καὶ θὰ μετᾶσχωσι τῶν λαμπρῶν δείπνων τῆς βασιλείας μου, καθήμενοι πλησίον τῶν πατριαρχῶν Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, οἱ θεωρούμενοι υἱοὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἐὰν δὲν πιστεύσωσιν εἰς ἐμέ, θὰ ἐκδιληθῶσιν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς τὸν ἑκατόνταρχον· Ὑπάγε καὶ ἄς γίνῃ ὡς ἐπίστευσας. Καὶ ὁ δοῦλος τοῦ ἑκατοντάρχου ἰάθη ἐν τῇ ᾠρᾳ ἐκεῖνη διὰ τῆς μακρόθεν ἐπ' αὐτοῦ ἐπενεργησάσης Θεῆας δυνάμεως τοῦ Ἰησοῦ.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς προλέγει, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ θεωρούμενοι ὡς λαὸς τοῦ Θεοῦ, θὰ τιμωρηθῶσι διὰ τὴν σκληρὰν καὶ ἀγνώμονα πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς αὐτὸν διαγωγὴν των καὶ θὰ ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ ἐθνικῶν λαῶν, οἵτινες θὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ὡς προσῆλθεν ὁ ἐθνικὸς ἑκατόνταρχος, καὶ θὰ γίνωσι τέκνα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς εἰς ἄλλην περίστασιν λέγει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους: «Ἀρθῆσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνοις ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτοῦ» (Ματθ. ΚΑ'. 43). Τοῦτο δὲ ἐπιμαρτυρεῖ ἡ ἱστορία.

Ἰασις τοῦ παραλυτικοῦ.

(Ματθ. Θ'. 1—8. Μάρκ. Β'. 1—12. Λουκ. Ε'. 17—26)

Ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς ἦτο εἰς τὴν Καπερναοὺμ διδάσκων εἰς τινα οἰκίαν, ἧτις ἦτο πεπληρωμένη ὑπὸ ἀπίστου κόσμου, ἔφερον πρὸς τὸν Ἰησοῦν παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης κείμενον καὶ βασταζόμενον ὑπὸ τεσσάρων ἀνθρώπων, ἵνα θεραπεύσῃ αὐτόν. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσαγάγωσι τὸν ἀσθενῆ διὰ τῆς θύρας ἕνεκα τῆς συρροῆς τοῦ πλήθους, ἀνέβησαν εἰς τὴν στέγην καὶ χαλάσαντες μέρος αὐτῆς κατεβίβασαν τὴν κλίνην, ἐφ' ἧς κατέκειτο ὁ παραλυτικός, ἐνώπιον τοῦ Ἰησοῦ. Οὗτος ἰδὼν τὴν πίστιν οὐ μόνον τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι τὸν ἔφερον, εἶπεν εἰς τὸν παραλυτικόν· Ἐχε θάρρος, τέκνον· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Ἀκούσαντες οἱ παρόντες Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς τὸν λόγον τοῦτον εἶπον καθ' ἑαυτούς, ὅτι οὗτος βλασφημεῖ κατὰ τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ Θεὸς μόνος δύναται νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίαν. Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν εἶπε· Διατί σεῖς διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις σας πονηρὰ κατ' ἐμοῦ; Τί εἶνε εὐκολώτερον νὰ εἴπη τις εἰς τὸν πάσχοντα συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι σου ἢ ἔγειραι καὶ περιπάται; Διὰ νὰ γνωρίσητε δέ, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίαν, τότε λέγει εἰς τὸν παραλυτι-

κόν· Ἐγειραι, ἄρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἰκόσου. Ὁ παραλυτικὸς ἐγερθεὶς καὶ λαθὼν τὴν κλίνην διήλθεν ἔμπροσθεν πάντων, οὔτινες ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν καὶ ἔλεγον, ὅτι ποτὲ δὲν εἶδομεν τοιοῦτο γεγονός.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι τὸ νόσημα τοῦ παραλυτικοῦ προήλθεν ἐξ ἠθικοῦ ἁμαρτήματος καὶ διὰ τοῦτο συγχωρεῖ αὐτὸ πρῶτον, ἵνα δὲ ὦμεν τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὑγιεῖς, ἀνάγκη πάσαν ἀποφεύγωμεν τὰς ἁμαρτίας. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὀφείλει ἀδιαλείπτως νὰ εὐλογῇ καὶ δοξάζῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅστις θεραπεύει τὰ τε ψυχικὰ καὶ σωματικὰ ἁμαρτήματα αὐτοῦ, ὡς λέγει ὁ ψαλμωδὸς (ψαλμ. 102 στίχ. 2) «Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ μὴ ἐπιλανθάνου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις αὐτοῦ· τὸν εὐλατεύοντα πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου, τὸν ἰώμενον πάσας τὰς νόσους σου».

Ἡ ἴασις τοῦ ἐπὶ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη παραλυτικοῦ.

(Ἰωάν. Ε'. 1—15)

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἀνέβη ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσόλυμα, ὅτε οἱ Ἰουδαῖοι ἐώρταζον ἑορτήν, ἣτις ἦτο πιθανῶς ἡ ἑορτὴ αὐτῶν, ἡ καλουμένη Πουρήμ καὶ ἡ τελουμένη κατ' ἔτος τὴν 14 καὶ 15 τοῦ Ἰουδαϊκοῦ μηνὸς Ἀδάρ, ἦτοι τοῦ καθ' ἡμᾶς Μαρτίου, εἰς ἀνάμνησιν, ὅτε διατελοῦντες ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ τῶν Περσῶν καὶ καταδικώμενοι ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν Ἀμάν ἐσώθησαν τῇ μεσιτείᾳ τῆς βασιλίσσης τῆς Περσίας Ἐσθήρ, Ἰουδαίας οὔσης (Ἐσθήρ Θ'). Κατὰ τὴν ἑορτήν, ὡς φαίνεται, ταύτην ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εἰς Ἱερουσόλυμα, ἔνθα ὑπῆρχε κολυμβήθρα, πλήρης ὕδατος, ἐπιλεγομένη ἐβραϊστὶ Βηθεσδά, ἦτοι οἶκος ἢ τόπος ἐλέους, ἔχουσα πέντε στοάς, κεμένας πλησίον μιᾶς πύλης τῆς πόλεως, καλουμένης προβατικῆς· καθόσον δι' αὐτῆς τῆς πύλης διήρχοντο τὰ εἰς τὰς θυσίας χρησιμεύοντα πρόβατα. Ὑποκάτω τῶν στοῶν κατέκειτο πλήθος πολὺ ἀσθενούντων,

τυφλῶν, χωλῶν καὶ ἄλλων, ἐχόντων μέλη τοῦ σώματός των ξηρά, ἀκίνητα, οἵτινες ἀνέμενον τὴν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ταραχὴν τοῦ ὕδατος· διότι ἄγγελος ἐκτάκτως καταβαίνων εἰς τὴν κολυμβήθραν ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ. Ὁ πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ἐγένετο ὑγιής.

Μεταξὺ τῶν πασχόντων ὑπῆρχεν ἄνθρωπός τις, ὅστις ἐπὶ 38 ἔτη ἦτο παραλυτικός. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν διερχόμενος τὸ μέρος τοῦτο πλησιάζει τὸν ἐκτάκην ἐπὶ κράββατου του κείμενον παραλυτικὸν καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν λέγων· Θέλεις νὰ γίνῃς ὑγιής; Ὁ ἀσθενῶν ἀπεκρίθη αὐτῷ· Κύριε, δὲν ἔχω ἄνθρωπον, ἵνα, ἔταν ταραχθῆ τὸ ὕδωρ, μὲ βάλῃ εἰς τὴν κολυμβήθραν. Ἐν ᾧ προσπαθῶ νὰ ἐμβῶ εἰς τὴν κολυμβήθραν, ἄλλος ἀσθενής μὲ προκαμβάνει καὶ εἰσέρχεται εἰς αὐτήν.

Τότε ὁ Σωτὴρ ἡμῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· Ἐγέρθητι, λάβε τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. Ὁ παραλυτικός ἀμέσως ἐγένετο ὑγιής καὶ λαθὼν τὸν κράββατόν του περιπάτει καὶ δὲν ἐγνώριζε τίς ἦτο ὁ θεραπεύσας αὐτόν· διότι ὁ Ἰησοῦς ἀμέσως ἀπεμακρύνθη ἀποφεύγων τὸ πλῆθος, ὅπερ ἀκούσαν τὸ θαῦμα τοῦτο συνηθροίζετο ἐκεῖ. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς συνήντησε τὸν ἰαθέντα ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγει αὐτῷ· Ἴδε, ἔγινας ὑγιής, μὴ υποπέσῃς πάλιν εἰς ἁμαρτίας, ἵνα μὴ συμβῆ εἰς σὲ χειρότερον.

Τότε ὁ ἰαθεὶς ἐλθὼν εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀνήγγειλεν εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε ὁ θεραπεύσας αὐτόν.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Σωτὴρ διδάσκει ἡμᾶς ἐνταῦθα, ὅτι τὸ νόσημα τοῦ παραλυτικοῦ προήλθεν ἐξ ἡθικοῦ ἁμαρτήματος, διὰ τοῦτο ὀφείλομεν νὰ ἐπιθυμῶμεν νὰ εἴμεθα ὑγιεῖς, οὐ μόνον ἔταν τὸ σῶμα ἡμῶν νοσῆ, ἀλλὰ καὶ ἔταν ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀσθενῆ. Ἡ ψυχὴ θεραπεύεται ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν, ἔταν ἡμεῖς λάθωμεν σταθερὰν καὶ εὐλικρινῆ ἀπόφασιν νὰ καταπολεμῶμεν αὐτάς, ἔχοντες τὴν πεποιθήσιν μας πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις δύναται νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἀπόφασιν μας ταύτην καθοδηγῶν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς εὐσεβείας καὶ ἀρε-

τῆς. Οὕτω δὲ πράττοντες δυνάμεθα νὰ καταστώμεν ὑγιεῖς τὸ τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Διὰ τοῦτο «ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι» (Τίτ. Β'. 11—12).

Ἡ ἴασις τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ.

(Ἰωάν. Θ'. 1-41)

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἦτο ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας, εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ ἠρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἐγεννήθη τυφλός, διὰ νὰ φανερωθῶσιν ἐν αὐτῷ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσε χαμαὶ καὶ ἔκαμε πηλὸν ἐκ τοῦ πύσματος, καὶ ἔχρισε μὲ αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ὑπάγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ καὶ νίψαι. Ἀπῆλθε λοιπὸν καὶ ἐνέφθη καὶ ἐπέστρεψε βλέπων.

Οἱ γείτονες καὶ πάντες, ὅσοι ἐγνώριζον τὸν τυφλόν, ἰδόντες αὐτὸν ὑγιαῖ, ἔλεγον· δὲν εἶνε οὗτος, ὅστις καθήμενος ἐζήτει ἐλεημοσύνην; Ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι οὗτος εἶνε, ἄλλοι δέ, ὅτι ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον εἶνε. Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἐγὼ εἰμι. Ἐπειτα ἔλεγον πρὸς αὐτόν· Πῶς ἠνοιχθήσαν οἱ ὀφθαλμοί σου; Ὁ δὲ διηγήθη εἰς αὐτοὺς πῶς ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐθεράπευσεν. Ἐν ἡμέρᾳ δὲ Σαββάτου ἐγένετο ἡ θεραπεία αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα ὁ ποτε τυφλὸς φέρεται πρὸς τοὺς Φαρισαίους, οἵτινες τὸν ἠρώτησαν, πῶς ἀνέβλεψε. Διηγήθη δὲ καὶ εἰς τούτους τὸ γεγονός. Τότε τινὲς τῶν Φαρισαίων ἔλεγον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶνε ἐκ τοῦ Θεοῦ, διότι δὲν τηρεῖ τὸ Σάββατον. Ἡρώτων δὲ τὸν θεραπευθέντα, πῶς ἐθεώρει τὸν Ἰησοῦν, οὗτος δὲ ἀπεκρίθη, ὅτι εἶνε προφήτης. Καὶ ἐπειδὴ οἱ Φαρισαῖοι ἐθεώρουν τὸν Ἰησοῦν ὡς ἄνθρωπον ἁμαρτωλόν, διότι δὲν ἐφύλαττε τὸ Σάββατον, ὁ θεραπευθεὶς τυφλὸς ἀπέκρουσε τὴν κατηγορίαν αὐτῶν εἰπὼν, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν

ἀκούει ἀμαρτωλοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἐάν τις εἶνε θεοσεβής καὶ ἐκτελήῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ, τοῦτον ἀκούει. Ἐκ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου δὲν ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις τοὺς ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ ἐκ γενετῆς. Ἄν ἰούτος δὲν ἦτο παρὰ τοῦ Θεοῦ, δὲν ἠδύνατο νὰ κάμνη τοιαῦτα ἔργα. Οἱ Ἰουδαῖοι ὀργισθέντες διὰ τοὺς λόγους τούτους τοῦ ποτε τυφλοῦ ἐδίωξαν αὐτόν. Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς αὐτόν καθ' ὁδὸν εἶπε· Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· Τίς εἶνε, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτόν· Ἐκεῖνος εἶνε, ὃν ἔχεις ἰδεῖ καὶ ὁ ὅποιος ὁμιλεῖ μετὰ σοῦ. Ὁ δὲ ποτε τυφλὸς ἀπεκρίθη· Πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτόν.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του· «ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς» (Ἰωάν. Η'. 12). Ὁ τυφλὸς τοῦ εὐαγγελίου οὐ μόνον σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς εἶδε φωτισθεὶς ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Διὰ τοῦτο κηρύττει τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς προφήτην, εἶτα ἀναμάρτητον καὶ τελευταῖον υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡμεῖς οἱ ζῶντες ἐν τῇ σκοτίᾳ τῆς ἀμαρτίας δυνάμεθα νὰ φωτισθῶμεν καὶ νὰ τύχωμεν πάντων τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν, δι' ἃ ὀφείλομεν τὸν χορηγὸν καὶ δοτῆρα αὐτῶν νὰ ὁμολογῶμεν καὶ δοξάζωμεν ὡς υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τῆς χήρας.

(Λουκ. Ζ'. 11-17)

Ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο μετὰ μαθητῶν καὶ ὄχλου πολλοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, καλουμένην Ναΐν. Ἄμα δὲ ἐπλησίασεν εἰς τὴν πόλιν τῆς πόλεως, εἶδε νεκρὸν ἐκφερόμενον καὶ συνοδευόμενον ὑπὸ πολλοῦ λαοῦ, μονογενῆ υἱὸν χήρας τινός, ἣτις ἔκλαιε καὶ ἐθρήνηε διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς τέκνου. Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὴν ἐσπλαγχνίσθη καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν· Μὴ κλαίε. Καὶ πλησιάσας ἤγγισε τὸ φέρετρον, οἱ δὲ βασιτάζοντες αὐτὸ ἐστάθησαν. Εἶπε δὲ εἰς τὸν νεκρὸν· Νεανίσκα, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ

ἤρχισε νὰ ὀμιλῇ, παρέδωκε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν μητέρα του. Κατέλαβε δὲ φόβος ἀπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν λέγοντες, ὅτι προφήτης μέγας ἠγέρθη μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἐπεσεκέφθη τὸν λαόν του. Τὸ ὑπερφυῆς θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ νεκροῦ ἐγένετο γνωστὸν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Παλαιστίνην.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς εἶπε ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ (Ἰωάνν. ΙΑ' 25) καὶ ἀπευθύνει πρὸς ἡμᾶς τοὺς λόγους, οὓς εἶπε πρὸς τὸν υἱὸν τῆς χήρας, ἐπιθυμῶν νὰ ἐγερθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ θανάτου τῆς ἀμαρτίας, εἰς ἣν εἴμεθα βεθυισμένοι, καὶ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν τῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς ζῶντες βίον πνευματικὸν σύμφωνον πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καθ' ἐκάστην φωνεῖ πρὸς ἡμᾶς ὁ Ἰησοῦς· σὰς λέγω, ἐγέρθητε ἐκ τοῦ βορβόρου τῆς ἀμαρτίας καὶ τῶν παθῶν σας καὶ στήτε πνευματικῶς.

Ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαίρου.

(Ματθ. Θ' 18—19—25—26. Λουκ. Η' 41. Μάρκου Ε' 22)

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἐκάλεσεν ὀριστικῶς τὸν τελώνην Λευὴν μαθητὴν του, τὸν ἐπικληθέντα Ματθαῖον, οὗτος προσεκάλεσε τὸν διδάσκαλόν του εἰς τὴν οἰκίαν του, ἵνα δειπνήσῃ. Ὁ Ἰησοῦς ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν καὶ ἦλθε μετὰ τῶν ἄλλων μαθητῶν του εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ματθαίου, ἵνα δειπνήσῃ. Εἰς τὸν δεῖπνον δὲ τοῦτον ἦσαν προσκεκλημένοι καὶ πολλοὶ ἄλλοι τελῶναι. Ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς συνέτρωγε μετὰ τῶν τελωνῶν τούτων, ἔρχονται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ματθαίου μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, οἵτινες παρεπονοῦντο, διατί ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ του δὲν ἐνήστευον, ἀλλ' ἔτρωγον. Φαίνεται δέ, ὅτι καθ' ἣν ἡμέραν ἐγένετο ὁ δεῖπνος, ἦτο τις τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος, καθ' ἧς οἱ Φαρισαῖοι ἐνήστευον. Ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς ὀμιλεῖ πρὸς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰωάννου περὶ νηστείας, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ματθαίου ἀρχισυνάγωγός τις ὀνόματι Ἰαίρος, ὅστις περὶ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἔλεγεν, ὅτι ἡ θυγάτηρ του πρὸ ὀλίγου ἀπέθανε, καὶ παρεκάλει νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του ὁ Ἰη-

σοϋς, ὅπως ἐπιθέσῃ ἐπ' αὐτῆς τὴν χειρὰ του καὶ ἀναστήσῃ αὐτήν. Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν τὴν πίστιν τοῦ ἀρχισυναγώγου ἠγέρθη ἀμέσως ἀπὸ τῆς τραπέζης, ὅπου ἐκάθητο, καὶ ἠκολούθησεν αὐτόν, παρηκολούθησαν δὲ καὶ οἱ μαθηταὶ του.

Εἰσελθὼν δὲ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰακείρου εἶδεν ἐν αὐτῇ τοὺς ἀλλήλους, οἱ ὅποιοι ἐλάμβανον μέρος εἰς τὰς κηδεῖας τῶν Ἰουδαίων, παρετήρησε δὲ καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος συγγενῶν καὶ φίλων νὰ κλαίῃ. Τότε εἰπὼν πρὸς αὐτοὺς νὰ ἐξέλθωσι λέγει, ὅτι τὸ κοράσιον δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ κοιμᾶται. Ἐχαρκτήρησε δὲ τὸν θάνατον ὡς ὕπνον, ἵνα καθυψυχάσῃ τοὺς ὑπερμέτρως θρηγούντας καὶ κλαίοντας. Ἀφ' οὗ δὲ ἐξῆλθε τὸ πλῆθος ἐκ τῆς οἰκίας, ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον τῆς νεαρᾶς κόρης καὶ ἐκράτησε τὴν χειρὰ της καὶ ἀμέσως αὐτὴ ἠγέρθη. Ἡ φήμη δὲ αὐτῆ περὶ τῆς νεκραναστάσεως τῆς κόρης διεδόθη εἰς ὅλην τὴν χώραν τῆς Γαλιλαίας καὶ τὰ περίξ αὐτῆς,

Παρατηρήσεις.

Ἐν οἰκίᾳ ποτε ὥρα καὶ στιγμή, ὅταν προσκαλώμεθα, ἵνα παρᾶσχωμεν τὴν βοήθειάν μας, οφείλομεν νὰ φαινώμεθα πρόθυμοι, ἔχοντες ὑπόδειγμα τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις, ἐν ᾧ ἦτο προσκεκλημένος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ματθαίου καὶ ἐδειπνεῖ, ἀμέσως ἠγέρθη ἐκ τῆς τραπέζης καὶ ἔδραμεν, ἵνα πράξῃ τὸ ἀγαθόν. Εἰς πᾶν ἡμῶν δυστύχημα οφείλομεν νὰ ζητῶμεν τὴν βοήθειαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὡς ἔπραξε καὶ ὁ ἀρχισυναγώγος Ἰάκειρος, διότι εἰς αὐτόν «ἐδόθη πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς» (Ματθ. ΚΗ'. 18).

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου.

(Ἰωάν. Α'. 1—44)

Ἐν Βηθανίᾳ, κώμη τῆς Ἰουδαίας, κατοίκει ὁ Λάζαρος μετὰ τῶν δύο του ἀδελφῶν Μάρθας καὶ Μαρίας, ἦτο δὲ φίλος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐτυχε δὲ οὗτος ν' ἀσθενήσῃ βαρῶς καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν αἱ ἀδελφαὶ του πρὸς τὸν Ἰησοῦν, διατρέποντα ἐν Περαιᾷ, λέγουσαι:

Κύριε, ασθενεί εκείνος, τὸν ὁποῖον ἀγαπήξ. Ἰησοῦς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ ἢ ἀσθένεια δὲν εἶνε πρὸς θάνατον, ἀλλ' ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. Δὲν ἐπῆγγεν ἀμέσως εἰς Βηθανίαν, ἀλλ' ἔμεινεν ἀκόμη δύο ἡμέρας ἐν τῇ Περραία, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποῖων εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του. Ἄς ὑπάγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Τότε οἱ μαθηταὶ του εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, οἱ Ἰουδαῖοι ἐζητῶν νὰ σὲ λιθοβολήσωσι καὶ σὺ θέλεις νὰ ὑπάγῃς πρὸς αὐτούς; Ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτούς· Λάζαρος, ὁ φίλος ἡμῶν, ἔχει κοιμηθῆ. ἀλλὰ θὰ ὑπάγω νὰ ἐξυπνίσω αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ μαθηταὶ του ἐνόμισαν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὠμίλει περὶ ὕπνου, λέγει πρὸς αὐτούς· Ὁ Λάζαρος ἀπέθανεν, ἃς ὑπάγωμεν πρὸς αὐτόν.

Ἡ Μάρθα, ἅμα ἤκουσεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ, ἢ δὲ Μαρία ἔμεινεν ἐν τῇ οἴκῳ. Ἄμα ἡ Μάρθα εἶδε τὸν Ἰησοῦν εἶπε· Κύριε, ἐὰν ἦσο ἐδῶ, ὁ ἀδελφός μου δὲν θὰ ἀπέθνησκεν· ἀλλὰ καὶ τώρα γνωρίζω, ὅτι ὅσα ζητήσῃς παρὰ τοῦ Θεοῦ θὰ λάβῃς. Λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς· Ὁ ἀδελφός σου θ' ἀναστηθῇ. Ἐκεῖνη δ' ἀπεκρίθη, γνωρίζω, ὅτι θ' ἀναστηθῇ εἰς τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὴν· Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καὶ ἂν ἀποθάνῃ, θὰ ζήσῃ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, δὲν θ' ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο; Ἡ δὲ εἶπε· Ναί, Κύριε, ἐγὼ ἔχω πιστεύσει, ὅτι σὺ εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἀνεχώρησε καὶ ἐκάλεσε κρυφίως τὴν ἀδελφὴν τῆς Μαρίας λέγουσα· Ὁ διδάσκαλος ἦλθε καὶ σε θέλει.

Ἡ Μαρία ἰδοῦσα τὸν Ἰησοῦν ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα· Κύριε, ἐὰν ἦσο ἐδῶ, δὲν θ' ἀπέθνησκεν ὁ ἀδελφός μου. Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὴν κλαίουσαν, ὡς καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς Ἰουδαίους, συνεκινήθη καὶ ἐταράχθη εἰπών· Ποῦ ἔχετε θάψει τὸν Λάζαρον; Λέγουσι πρὸς αὐτόν· Ἐρχου καὶ ἴδε. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐδάκρυσε καὶ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον, ὅπερ ἦτο σπήλαιον κεκλεισμένον διὰ λίθου. Λέγει δὲ ὁ Ἰησοῦς· Σηκώσατε τὸν λίθον. Ἡ δὲ Μάρθα ἀποκρίνεται· Κύριε, ἦδη ὁ νεκρὸς ὄζει, διότι πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἀπέθανε.

Λέγει πρὸς αὐτήν ὁ Ἰησοῦς· Δὲν σοὶ εἶπον, ὅτι, ἐὰν πιστεύῃς, θὰ ἴδῃς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ; Ἐσήκωσαν λοιπὸν τὸν λίθον, ὁ δὲ Ἰησοῦς ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω εἶπε· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου, καὶ ἐγνώριζον, ὅτι πάντοτε με ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν παριστάμενον εἶπον ταῦτα, ἵνα πεισθῶσιν, ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. Καί, ἀφ' οὗ ἔκαμα τὴν προσευχὴν ταύτην πρὸς τὸν Θεόν, ἐκραύγασε με φωνὴν μεγάλην· Ἀζάραε, ἐλθὲ ἔξω. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἀποθάνων. Πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων ἰδόντες τὸ θαῦμα τοῦτο ἐπίστευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν, τινὲς δὲ τούτων ἤλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ διεγγύθησαν τὸ θαῦμα. Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνακάλεσαν συνέδριον καὶ ἀπεφάσισαν νὰ θανατώσωσι τὸν Ἰησοῦν.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς εἶπε ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν, καὶ ἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται. Ἄνευ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει πανταχοῦ θάνατος, ἐν ᾧ δι' αὐτοῦ, μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ὑπάρχει πάντοτε ζωὴ. Ἐὰν καὶ ἡμεῖς πιστεύωμεν εἰς αὐτόν, θέλωμεν ζῆ μετ' αὐτοῦ πνευματικῶς.

§ 18. Ἡ εὐλόγησις τῶν παιδίων ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. ΙΘ'. 13-15 Μάρκ Ι' 13—16, Λουκ. ΙΗ' 15—17).

Εἰς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν προσημέγησάν ποτε παιδία, ἵνα διὰ τῶν χειρῶν του εὐλογήσῃ αὐτὰ καὶ εὐχηθῇ καὶ δεηθῇ ὑπὲρ αὐτῶν. Οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπετίμησαν τοὺς προσενεγκόντας τὰ παιδία· διότι ἐνόμιζον, ὅτι ὁ διδάσκαλος αὐτῶν θὰ ἐπειράζετο βλέπων τὰ παιδία. Ἄλλ' ὁ Σωτῆρ ἡμῶν ἀγανακτήσας κατὰ τῶν μαθητῶν του εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἄφετε τὰ παιδία νὰ ἔρχωνται πρὸς ἐμὲ καὶ μὴ ἐμποδίζετε αὐτά. Σὰς λέγω, ὅτι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δύνανται νὰ εἰσέλθωσι τὰ παιδία καὶ πάντες ἐκεῖνοι, οἵτινες ὁμοιάζουσι με αὐτὰ κατὰ τὴν ἀφέλειαν καὶ ἀθιψότητα. Ὁ Σωτῆρ εἰπὼν ταῦτα ἐπέθηκε τὰς χεῖράς του ἐπὶ τῶν παιδίων καὶ ἠλόγησεν αὐτά.

Παρατηρήσεις.

Ἄφ' οὗ ἡ δέησις καὶ τὰ καλὰ ἔργα θεοσεβῶν καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν εἰσακούονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς εἶπεν ὁ ἀναβλέψας τυφλὸς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, «Οἶδαμεν δέ, ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἢ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει» (Ἰωάν. Θ'. 31), πολλῶν δὲ μᾶλλον ἡ δέησις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καὶ ἄλλοι Ἰουδαῖοι θεωροῦντες αὐτὸν ἄνδρα θεοσεβῆ καὶ ἐνάρετον προσήγγεγκαν τὰ παιδία των, ἵνα δεηθῆ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ἵνα εὐλογήσῃ αὐτά.

§ 19. Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. ΙΖ' 1-13. Μάρκ. Θ'. 2-13. Λουκ. Θ'. 28—36)

Μετὰ ἑξ ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, εἰπόντος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἐγένετο ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ὁ Σωτὴρ λαμβάνει μετ' ἑαυτοῦ τὸν Πέτρον, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, τοὺς τρεῖς μᾶλλον ἠγαπημένους καὶ προσφιλεῖς μαθητὰς του, καὶ ἀναβαίνει μετ' αὐτῶν εἰς ὄρος ὑψηλόν (τὸ ὅποιον κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν ἦτο τὸ ὄρος Θαβώρ), ἵνα προσευχηθῆ. Διαρκούσης τῆς προσευχῆς μετεμορφώθη ὁ Σωτὴρ, ἦτοι ἡ μὲν μορφή τοῦ σώματος αὐτοῦ ἔμεινεν, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἔλαμψεν ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ἰδοὺ ἐφάνησαν δύο ἄνδρες, ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἥλιος, οἱ πρόδρομοι τοῦ Μεσσίας, ἀναγγέλλοντες τὸν ἐν Ἱερουσαλὺμοις προσεγγίζοντα θάνατον αὐτοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου.

Ὁ Πέτρος, ὁ θερμότερος πάντων, βλέπων, ὅτι εὕρισκετο ἐν μογαζίᾳ καὶ ἐν λαμπρᾷ θέσει μεταξὺ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ Μωϋσέως, καὶ τοῦ Ἥλιου, θέλων δὲ νὰ προφυλάξῃ τὸν Σωτῆρα ἀπὸ τῶν ἐν Ἱερουσαλὺμοις ἐπικειμένων κινδύνων καὶ τοῦ θανάτου, λέγει πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, καλὸν εἶνε νὰ μείνωμεν ἐδῶ· ἂν θέλῃς νὰ κάμωμεν τρεῖς σκητὰς, μίαν διὰ σέ, μίαν διὰ τὸν Μωϋσῆν καὶ μίαν διὰ τὸν Ἥλιον. Ἐν ᾧ ὁ Πέτρος ἐξηκολούθει νὰ ὀμιλῆ, νεφέλη φωτεινὴ

ἔκρυψε τὰ πρόσωπα τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἡλίου καὶ ἐκ τῆς νεφέλης ἠκούσθη φωνὴ πρὸς τοὺς μαθητάς, τοὺς ἔξω τῆς νεφέλης εὐρισκαμένους, λέγουσα «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδοκίσησα, αὐτοῦ ἀκούετε». Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ τὴν φωνὴν ταύτην ἔπεσον πρηνεῖς καὶ κατελήφθησαν ὑπὸ μεγάλου φόβου. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤγγισε τοὺς μαθητάς του καὶ εἶπεν Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβείσθε. Ἐψώσαντες δὲ τοὺς ὀφθαλμούς των δὲν εἶδον ἄλλον τινά, εἰ μὴ μόνον τὸν Ἰησοῦν.

Καὶ ἐν ᾧ ὁ Σωτὴρ καὶ οἱ τρεῖς του μαθηταὶ κατέβαινον ἐκ τοῦ ὄρους Θαδώρ, ὁ Σωτὴρ εἶπεν εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ εἰπωσιν εἰς κανένα πᾶν ὅτι εἶδον πρὸ τῆς ἀναστάσεώς του. Οἱ δὲ μαθηταὶ βλέποντες, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀπαγορεύει εἰς αὐτοὺς νὰ εἰπωσιν πρὸ τῆς ἀναστάσεώς του περὶ παντός ὃ εἶδον, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐμφανίσεως τοῦ Ἡλίου, λέγουσι· Διὰ τί νὰ σιωπήσωμεν τὸ γεγονός καὶ ἰδίως τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἡλιοῦ; Διὰ τί λοιπὸν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἡλίας πρέπει νὰ ἔλθῃ πρῶτον, ὡς πρόδρομος τοῦ Μεσσίου; Τὸ γεγονός τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἡλιοῦ πρὸ τοῦ Μεσσίου εἶνε γνωστὸν εἰς τὸν λαόν. Μήπως οἱ γραμματεῖς πλανῶσι καὶ ἀπατώσι τὸν λαὸν κηρύττοντες εἰς αὐτὸν τὸ γεγονός τοῦτο; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Ὁ Ἡλίας πρέπει νὰ ἔλθῃ πρῶτον καὶ θέλει ἀποκαταστήσει πάντα· ἀλλὰ σὰς λέγω, ὅτι ὁ Ἡλίας ἤδη ἦλθε καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων δὲν τὸν ἀνεγνώρισαν, δὲν ἐπίστευσαν εἰς τοὺς λόγους του, τὰ πάντα ἔπραξαν κατ' αὐτοῦ μετ' ἐμπαθείας καὶ μίσους καὶ ἐπὶ τέλους ὁ ἡγεμὼν ἀπέκτεινεν αὐτόν. Τότε οἱ τρεῖς μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἐνόησαν, ὅτι ὠμίλει εἰς αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Παρατηρήσεις.

Καθὼς ὁ Πέτρος ἐθεώρησε καλὸν νὰ μείνῃ ἐκεῖ, ὅπου ἦτο ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ οὐρανίᾳ δόξῃ, οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ νομίζωμεν καλὸν πρᾶγμα τὴν διαμονὴν ἡμῶν ἐν οὐρανόσ, ἐνθα ὑπάρχει ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ του καὶ ἅπανα ἡ χορεία τῶν

ἀγίων ἀνδρῶν. Θέλομεν δὲ ἐπιτύχει τὴν οὐρανίαν ταύτην διαμο-
νήν, ἐὰν ὁ ἐπὶ τῆς γῆς βίος ἡμῶν εἶνε ἀγνός καὶ καθαρὸς καὶ τὰ
ἔργα ἡμῶν σύμφωνα πρὸς τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ θέλημα. Οὕτω δὲ
πράττοντες θέλομεν ἴδει ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ τὸν Σωτῆρα ἡμῶν
ἐν τῇ πραγματικότητι, ὡς διδάσκει ὁ Ἰωάννης· «Ἀγαπητοί, νῦν τέ-
κνα Θεοῦ ἐσμεν καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν δέ, ὅτι,
ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁφόμεθα αὐτὸν καθὼς
ἐστι» (Α'. Ἰωάν. Γ' 2).

§ 20. Ὁ θάνατος τοῦ Προδρόμου.

(Ματθ. ΙΔ'. 1—12. Μάρκ. 5'. 17—29. Λουκ. Θ'. 7—9)

Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας, ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Ἡρώδου, ἦτο τε-
τράρχης τῆς Γαλιλαίας καὶ τῆς Ηεραίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πα-
τρὸς του. Οὗτος συλλαβὼν τὸν Ἰωάννην ἔδεσεν αὐτὸν καὶ ἔρριψεν
εἰς τὴν φυλακὴν, διότι ὁ Προδρόμος ἤλεγχε τὸν Ἡρώδην Ἀντί-
παν λέγων, ὅτι δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ σύζυ-
γον τὴν Ἡρωδιάδα, γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του Φιλίππου, ζῶντος.
Κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον, ὁ ἀδελφὸς ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὴν γυ-
ναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του ὡς σύζυγον, ἐὰν οὗτος ἀπέθνησκεν ἄπαις
καὶ ἄκληρος. Ἐλάμβανε δὲ αὐτὴν ὡς σύζυγον, ἵνα γεννήσῃ ἐξ αὐ-
τῆς παιδίον καὶ νὰ καλέσῃ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ
του, ἵνα μὴ ἀπολεσθῇ τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας του. Ἀλλ' ἐν τῇ
περιστάσει ταύτῃ τὸ πρᾶγμα ἦτο ὅλως διάφορον. Πρῶτον ὁ ἀδελ-
φὸς τοῦ Ἡρώδου Ἀντίπα Φίλιππος ἔζη, ἔπειτα καὶ ἐπὶ τῇ ὑπο-
θέσει, ὅτι δὲν ἔζη ὁ Φίλιππος, δὲν ἠδύνατο ὁ Ἡρώδης Ἀντίπας
νὰ λάβῃ τὴν Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ του,
ὡς σύζυγον, διότι αὕτη δὲν ἦτο ἄπαις. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰωάννης ὁ
Βαπτιστὴς ἤλεγχε τὸν παράνομον γάμον Ἡρώδου τοῦ Ἀντίπα
μετὰ τῆς Ἡρωδιάδος, συζύγου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φιλίππου. Ὁθεν
ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας καὶ ἡ Ἡρωδιάς ἐμίσησαν τὸν Ἰωάννην καὶ
ἤθελον νὰ τὸν φονεύσωσιν. Ὁ Ἡρώδης ὅμως ἐφοβεῖτο νὰ προδῇ

εις τοιοῦτον ἔγκλημα, διότι ὁ λαὸς ἐτίμα τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην.

Ὅτε δὲ ἐτελεῖτο ἑορτὴ τῶν γενεθλίων τοῦ Ἡρώδου, ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος, καλουμένη Σαλώμη, ἐχόρευεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ τετράρχου τόσον καλά, ὥστε ἤρρεσεν εἰς αὐτόν. Ὁ ἀσελγὴς τετράρχης Ἡρώδης εὐχαριστηθεὶς ἐκ τοῦ χοροῦ τῆς Σαλώμης ὠρκίσθη εἰς αὐτὴν νὰ δώσῃ ὅ,τι καὶ ἂν ζητήσῃ. Αὕτη δὲ κατὰ συμβουλήν τῆς μητρὸς τῆς ἐζήτησεν ἀμέσως ἐπὶ πίνακος (πιάτου) τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰωάννου. Ὁ Ἡρώδης ἐλυπήθη ν' ἀποκεφαλίσῃ αὐτόν, διότι ἔμελλε νὰ φονεύσῃ μέγαν ἄνδρα καὶ νὰ κινήσῃ τὸν ὄχλον ἐναντίον του. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχεν ὀρκισθῆ εἰς αὐτὴν καὶ ἐνώπιον τῶν παρευρεθέντων εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν γενεθλίων καὶ ἡσχύνετο νὰ φανῇ ἐπίορκος, ἐξετέλεσε τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἐπεμψε λοιπὸν καὶ ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ, ἔφερον δὲ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ πίνακος καὶ ἔδωκαν αὐτὴν εἰς τὸ κοράσιον, τὸ ὁποῖον τὴν ἔφερον εἰς τὴν μητέρα του. Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου προσήλθον καὶ ἔλαβον τὸ σῶμά του καὶ τὸ ἔθαψαν. Ἐλθόντες δὲ ἀνήγγειλαν εἰς τὸν Ἰησοῦν τὰ συμβάντα.

Παρατηρήσεις.

Εὐτυχὴς εἶνε ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, ὅστις, ὡς δίκαιος καὶ ἐνάρετος, κατεδιώχθη ἔχων ὑπ' ὄψει, ὅτι οἱ οὕτω καταδιωκόμενοι εἰσέρχονται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Τοῦτο ὁμολογεῖ τὸ ἀψευδὲς στόμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅστις λέγει: «Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης» ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. Ε', 10). Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει ν' ἀποφεύγῃ τὰς κακὰς συναναστροφάς, αἱ ὁποῖαι οὐδὲν κέρδος φέρουσι, τὸνναντίον παρέχουσιν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Οὕτω δὲ ὁ Ἡρώδης ζῶν ἐν κακαῖς συναναστροφαῖς μετὰ τῆς Ἡρωδιάδος καὶ τοῦ κορασίου αὐτῆς ἐξετέλεσε μέγα ἔγκλημα ἀποκεφαλίσας τὸν Πρόδρομον. Ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ δεικνύηται ἐλαφρὸς εἰς τοὺς ὅρκους του, οὔτε νὰ ἐκτελῇ αὐτούς, ὅταν ἀντίκεινται εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

§ 21. Ἡ ἐπίσημος εἴσοδος τοῦ Σωτῆρος εἰς Ἱεροσόλυμα.

(Ματθ. ΚΑ'. 1-17. Μάρκ. ΙΑ' 1-10. Λουκ. ΙΘ'. 28-46. Ἰωάν ΙΒ' 12-19)

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν του ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Βηθανίας, ἵνα ὑπάγῃ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐστάθμευσεν εἰς μίαν κώμην, καλουμένην Βηθφαγή καὶ εὐρισκομένην πλησίον τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν. Ἐκ τῆς κώμης ταύτης ἀπέστειλε δύο μαθητάς του λέγων πρὸς αὐτούς· ὑπάγετε εἰς τὴν ἀπέναντι κώμην καὶ θὰ εὑρήτε ἐκεῖ μίαν ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσατε αὐτὰ καὶ φέρετε ἐδῶ εἰς ἐμέ. Καὶ ἐάν τις σὰς κώμην παρατήρησιν, διατί λύετε καὶ λαμβάνετε αὐτὰ, εἶπατε εἰς αὐτόν, ὅτι ὁ Κύριος ἔχει ἀνάγκην τῶν ζώων τούτων καὶ μετ' ὀλίγον θὰ τὰ ἀποστείλῃ εἰς τὸν ἰδιοκτήτην αὐτῶν. Τοῦτο δ' ἐγένεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου Ζαχαρίου· «Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδοῦ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἴὸν ὑποζυγίου». Οἱ δύο μαθηταὶ πορευθέντες εἰς τὴν ἀπέναντι κώμην καὶ ποιήσαντες ὡς διέταξεν αὐτούς ὁ Ἰησοῦς ἔφερον πρὸς αὐτὸν τὸν ὄνον καὶ τὸν πῶλον καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸν πῶλον τὰ ἱμάτιά των καὶ ἐπάνω τῶν ἱματίων αὐτῶν ἐπεκάθισεν ὁ Ἰησοῦς.

Ὁ λαὸς, ἃμα εἶδεν, ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀφαιρέσαντες τὰ ἱμάτιά των ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸν πῶλον, εἰς ὃν ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς, ἠθέλησε καὶ αὐτὸς νὰ δεῖξῃ τὸ πρὸς τὸν Σωτῆρα σέβας του, διότι εἶδε τόσα θαύματα αὐτοῦ καὶ μάλιστα τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου. Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἤρχετο εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐξῆλθεν ὁ λαὸς εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ. Καὶ ἄλλοι μὲν ἀφαιρέσαντες τὰ ἱμάτιά των ἐστρωσαν αὐτὰ εἰς τὴν ὁδόν, διὰ τῆς ὁποίας ἐμελλε νὰ διέλθῃ, ἄλλοι δὲ ἔκαπτον κλάδους δένδρων καὶ ἐστρώωνον εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἄλλοι ἔλαβον εἰς χεῖρας βαῖα φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ Σωτῆρος κράζοντες· «Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς,

ὀπίστωις». Ὅτε δὲ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὄλη ἡ πόλις ἐσειέθη, λέγουσα: Τίς εἶνε οὗτος; Τὸ δὲ πλῆθος ἔλεγεν· «Οὐτός ἐστιν ὁ Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας». Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερόν, οἱ παῖδες ἔκραζον· «Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ». Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἠγανάκτησαν καὶ εἶπον· Ἄκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Naί· δὲν ἀνεγνώσατε, ὅτι «ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον». Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως τῶν Ἱεροσολύμων καὶ μετέβη εἰς τὴν Βηθανίαν καὶ διενυκτέρευσεν ἐκεῖ.

Παρατηρήσεις.

Ἡμεῖς ἑορτάζομεν τὴν θριαμβευτικὴν ταύτην εἰσοδὸν τοῦ Σωτῆρος εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαβῶν. Τὰ βατὰ τῶν φοινίκων, τὰ ὅποια οἱ Ἰουδαῖοι ἔλαβον εἰς χεῖρας, ἔθεωροῦντο παρ' αὐτοῖς πρῶτον ὡς ἑορταστικὰ σύμβολα, ὡς λ. χ., ὅτε οἱ Ἰουδαῖοι ἐτέλουν τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας, ἐξήρχοντο ἔξω καὶ κατεσκεύαζον σκηνάς, τὰς ὁποίας ἐστόλιζον μὲ κλάδους δένδρων καὶ φοινίκων. Δεύτερον ἔθεωροῦντο ὡς σύμβολα ἀφοσιώσεως, χαρᾶς καὶ εἰρήνης, ὡς λ. χ. οἱ Ἰουδαῖοι συνήθιζον τοὺς θριαμβεύοντας μετὰ τὴν νίκην καὶ φέροντας τὴν εἰρήνην νὰ ὑποδέχωνται μετὰ βαβῶν φοινίκων, κινυρῶν, κυμβάλων, ὕμνων καὶ ᾠδῶν. Κατὰ ταῦτα ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ὑπεδέξατο τὸν ἐν θριάμβῳ εἰς Ἱεροσόλυμα εἰσερχόμενον βασιλέα τῆς εἰρήνης μετὰ βαβῶν φοινίκων, ὕμνων καὶ ᾠδῶν. Ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ὑπεδέξατο αὐτὸν προσφωνήσας διὰ τοῦ ὕμνου «Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ κτλ.». Ἡ λέξις Ὡσαννὰ εἶνε ἑβραϊκὴ, σύνθετος ἐκ τοῦ χωσιὰ=σφῖζω, βοηθῶ, καὶ τοῦ μορίου νὰ=δὴ ὥστε Ὡσαννὰ δηλοῖ σῶσον δὴ ὡς καὶ οἱ Ὁ' μεταφράζουσιν αὐτό (Ψαλ. 116 στίχ. 26). Ὁ ὕμνος οὗτος εἶνε ὕμνος, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ἄγγελοι ἐδοξολόγουν τὸν Θεόν, ὅπως πέμψῃ εἰς τὴν γῆν τὴν σωτηρίαν καὶ βοήθειαν αὐτοῦ, ἥτις διὰ τοῦ Μεσσία, τοῦ μέλλοντος ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, θὰ ἐκηρύττετο εἰς αὐτήν. Ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ὑποδεχόμενος τὸν Ἰησοῦν ὡς Μεσσίαν προσεφώνησεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἀγγελικοῦ ὕμνου.

§ 22. Ὁ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος δριμύτατος ἔλεγχος καὶ ταλανισμὸς τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων.

(Ματθ. ΚΓ'. 4-39. Λουκ. ΙΑ'. 39-52. Η'. 34-35 Κ'. 45-47· Μάρκ. ΙΒ'. 38-40)

Ὁ Ἰησοῦς μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του ἤλεγξε δεινῶς τοὺς γραμματεῖς καὶ φαρισαίους ἐνώπιον τῶν μαθητῶν του καὶ τοῦ λαοῦ περιγράψας τὴν ἠθικὴν κατάπτωσιν καὶ ἐλεεινότητα αὐτῶν, τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὴν ψευδῆ δικαιοσύνην αὐτῶν. Εἶπεν, ὅτι τὸν μέγαν προφήτην καὶ ἀγιώτατον διδάσκαλον τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, τὸν Μωϋσῆν, διεδέχθησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, οἱ φαῦλοι οὗτοι καὶ ἀνήθικοι διδάσκαλοι τοῦ Ἰσραήλ, οἱ ὑποκριταὶ καὶ διεφθαρμένοι οὗτοι ἄνθρωποι. Πάντα λοιπὸν ὅσα ἂν σᾶς εἴπωσι νὰ τηρῆτε τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ πράττετε· διότι ἄλλα μὲν λέγουσι καὶ ἄλλα πράττουσιν. Ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἐκτέλεσιν σπουδαίων ἐντολῶν τοῦ νόμου, ἐν ᾗ αὐτοὶ οὐδὲν θέλουσι νὰ ἐκτελῶσι. Πᾶν ὅ,τι πράττουσι, τὸ πράττουσιν, ἵνα ἐπιδεικνύονται εἰς τὸν κόσμον. Φέρουσιν ἐπάνω των φυλακτῆρια πλατέα (ἦτοι φυλακτά), ἐπὶ τῶν ὀπίσθων ἦσαν γεγραμμένα διάφορα ῥητὰ τοῦ νόμου, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα (φούντας) τῶν ἱματίων των, ἵνα φαίνονται εὐσεβεῖς καὶ δίκαιοι καὶ ἵνα πρωτεύωσι πανταχοῦ εἰς τὰ δεῖπνα καὶ εἰς τὰς συναγωγὰς. Ἀγαπῶσι τοὺς χαιρετισμούς καὶ τὰς προσαγορεύσεις ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ἵνα ἐκλύωσι τὴν προσοχὴν πάντων, καὶ θέλουσι νὰ καλῶνται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων διδάσκαλοι.

Διὰ τὴν ὑπόκρισιν αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς ἐλέγχων αὐτοὺς λέγει: Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, ὑποκριταί, οἵτινες καταβροχθίζετε τὰς περιουσίας τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν. Σεῖς δὲν εἰσέρχεσθε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀφίνετε καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, τοὺς ὑπακούοντας εἰς σᾶς, νὰ εἰσέλθωσιν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, ὑποκριταί, οἵτινες τρέχετε, ἵνα προσηλυτισθῆτε τινα, καὶ μορφῶντε αὐτὸν τοιοῦτον, ὥστε

Ἡ ἀπαδὸς σας γίνεται δολιώτερος καὶ ὑποκριτικώτερος ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, ὑποκριταί, οἵτινες θέλοντες νὰ τηρήτε τὸν νόμον διδάσκετε τὴν ἀποδεκάτωσιν τοῦ ἡδυσμοῦ, ἀνήθου καὶ κυμίνου, ἀλλὰ σεῖς παραδαίνετε τὰ βαρύτεριμα καὶ σπουδαιότερα τῶν παραγγελμάτων τοῦ νόμου, τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν πίστιν. Ὁδηγοὶ τυρλοί, προσέχετε νὰ μὴ πέσῃ κώψ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου τοῦ οἴνου καί, ἐὰν πέσῃ, καθαρίζετε αὐτό, ἵνα μὴ μιανθῆτε, δὲν προσέχετε ὅμως, ὅταν πρόκειται περὶ τινος σπουδαίου πράγματος, ἥτοι ἀδιαφορεῖτε διὰ σπουδαία καὶ φοδερὰ ἀμαρτήματα, ὁμοιάζετε μὲ τάφους, οἵτινες ἐξωτερικῶς φαίνονται ὡραῖοι, ἐσωτερικῶς δὲ εἶνε πλήρεις ὀστέων καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. Οὕτω καὶ σεῖς ἐξώθεν μὲν φαίνεσθε εἰς τοὺς ἀνθρώπους δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ εἰσθε πλήρεις ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Ὅφεις, γεννήματα ἔχιδνῶν, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ διαφύγητε τὴν μέλλουσαν καταδίκην σας; Εἰσθε υἱοὶ τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. Ἐφαρμόσατε τὸ προφητοκτόνον μέτρον τῶν πατέρων σας, διώκοντες καὶ φονεύοντες ἐμὲ καὶ τοὺς μαθητάς μου, ἵνα ἐπὶ τέλους ἐπέλθῃ καὶ κατ' ὑμῶν ἡ θεία δίκη, ὡς ἐπῆλθε καὶ κατὰ τῶν πατέρων ὑμῶν. Μετὰ τὸν αὐστηρὸν ἐλεγχόν του πρὸς τοὺς γραμματεῖς καὶ φαρισαίους στρέφεται ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν μητρόπολιν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, λέγων, ὅτι κατ' αὐτῆς θὰ ἐπέλθῃ ἡ θεία τιμωρία. Ἰερουσαλήμ, Ἰερουσαλήμ, λέγει, ἡ φονεύουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάνκις ἠθέλησα νὰ συνάξω τὰ τέκνα σου, καθὼς συνάγει ἡ ὄρνις τοὺς νεοσσούς της ὑπὸ τὰς πτέρυγας της, καὶ δὲν ἠθελήσατε. Ἀπὸ τοῦ νῦν ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.

§ 23. Ἡ κλησίς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

(Ἰωάν. Β'. 20—23).

Ἐκ τῶν ἀναβαινόντων Ἰουδαίων κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅπως λατρεύσωσι τὸν Θεὸν των, ἦσαν καὶ τινες Ἕλληνες, οἵτινες ἀνέβησαν καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν Ἰουδαίων, ἵνα προσφέρωσι τὴν λατρείαν των πρὸς τὸν Θεὸν τῶν Ἰουδαίων· διότι

ἐθεώρουσαν αὐτὸν ὡς τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναβάσεώς των εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἔμαθον οἱ Ἕλληνας οὗτοι, ὅτι διέτριβον ἐν αὐταῖς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, καὶ εἶχον τὴν περιεργίαν νὰ ἰδῶσιν αὐτόν διότι ἡ φήμη καὶ τὰ θαυμάσια ἔργα αὐτοῦ ἦσαν πανταχοῦ γνωστά. Τί λοιπὸν ἐπραξάν; Ἀπετάθησαν πρὸς τὸν Φίλιππον, μαθητὴν καὶ ἀπόστολον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, φέροντα ἑλληνικὸν ὄνομα, λέγοντες αὐτῷ «Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν». Ὁ Φίλιππος συνεννοεῖται μὲ τὸν μαθητὴν καὶ ἀπόστολον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἀνδρέαν, φέροντα ἐπίσης ἑλληνικὸν ὄνομα, καὶ ἀναλαμβάνουσιν ἀμφοτέροι οὗτοι οἱ ἀπόστολοι ν' ἀνακοινώσωσιν εἰς τὸν Σωτῆρα τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀνεψώνησεν· «Ἐγγύθην ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου».

Παρατηρήσεις.

Οἱ πρὸς τοὺς Ἕλληνας λόγοι οὗτοι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν «Ἐγγύθην ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» ἐνεῖχον ὑψίστην σημασίαν, ἦσαν λόγοι βαρυσήμαντοι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἀδέκατος ἱστορία. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς προσεπάθησε νὰ πείσῃ τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι διδάσκει ἀληθείας, τὰς ὁποίας οὐδεὶς ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ ἐδίδασκε, καὶ ὅτι διδάσκει ἀληθείας περιεχούσας τὸν ἀληθῆ προορισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος· ἀλλὰ παρετήρησεν, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τὸ ἔθνος αὐτῶν οὐδεμίαν προσοχὴν ἐδίδον εἰς τὰς διδασκαλίας αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἠπείλησε τοὺς Ἰουδαίους εἰπὼν ὅτι «ἄρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνεσι ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς» (Ματθ. ΚΑ'. 43). Καί, ὅτε εἶδε τοὺς Ἕλληνας ἐρχομένους πρὸς αὐτόν, τὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίαν ἠσθάνθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὥστε ἀπροκαλύπτως εἶπεν Ἰδοὺ ἦλθεν ἡ ὥρα, ἵνα ἐγὼ ὁ Μεσσίας κατανοηθῶ ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, αἱ διδασκαλῖαι καὶ αἱ ἰδέαι μου γίνωσι καταληπταὶ ὑπ' αὐτοῦ, ὥστε αὐτοὶ οἱ Ἕλληνας νὰ γίνωσι διακρύψιοι κήρυκες τῶν διδασκαλιῶν καὶ ἰδεῶν μου πανταχοῦ τοῦ κόσμου. Ὡστε ὁ Σωτὴρ ἀπηγγέλθη ἐκ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους, ὡς ἀνικάνου νὰ ἐνοήσῃ τὰς διδασκαλίας του, καὶ ἀντ' αὐτοῦ προώρισε τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ὡς τὸ μόνον δυνάμενον νὰ δοξάσῃ αὐτόν, προώρισε τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὡς τὴν μόνην κατάλληλὴν νὰ μεταδώσῃ πανταχοῦ τοῦ κόσμου τὰς σωτηριώδεις ἀληθείας του. Διὰ τοῦτο βλέπομεν, ὅτι πάντες σχεδὸν αἱ μαθηταὶ

καὶ ἀπόστολοι αὐτοῦ ἐπεμελοῦντο τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἔγραφον ἐν αὐτῇ, ἐκήρυττον ἐν αὐτῇ τὸ εὐαγγέλιον. Προγνωρίζων λοιπὸν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἦτο προωρισμένον νὰ μεταδώσῃ πανταχοῦ τοῦ κόσμου τὰς γνώσεις τοῦ εὐαγγελίου διὰ τῆς ἀθανάτου γλώσσης του, νὰ δοξάσῃ καὶ νὰ κλείσῃ τὸ σωτηριῶδες ἐκπολιτιστικὸν ἔργον του, ἀνεφώνησε τοὺς ἀξιωματικοὺς ἐκείνους λόγους: «Ἐβλήθυεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου».

24 Ὁ μυστικὸς δεῖπνος.

Ὅτε ἐπλησίασεν ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα καὶ ἦτο ἡ καθ' ἡμᾶς Μεγάλη Πέμπτη, προσήλθον οἱ μαθηταὶ εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν ἠρώτησαν, ποῦ θέλει νὰ ἐτοιμάσῃσι νὰ φάγῃ τὸ Πάσχα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην: Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν καὶ θὰ συναντήσητε ἄνθρωπον βαστάζοντα ὑδρίαν ὕδατος· ἀκολουθήσατε αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ εἰσέλθῃ· εἰσέλθετε καὶ σεῖς καί, ἀφ' οὗ εὑρητε τὸν οἰκοδεσπότην τῆς οἰκίας, εἶπατε εἰς αὐτὸν νὰ σᾶς δείξῃ τὸ μέρος, ὅπου θὰ ἐτοιμάσητε τὸν δεῖπνον, ἵνα φάγω τὸ Πάσχα μεθ' ὑμῶν. Ἐκεῖνος θὰ σᾶς δείξῃ τὸ ἄνω πάτωμα τῆς οἰκίας, ἐκεῖ λοιπὸν ἐτοιμάσατε δεῖπνον. Οἱ μαθηταὶ ἀπελθόντες εὑρον πάντα, καθὼς προσέειπεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἠτοίμασαν τὸν δεῖπνον.

Περὶ τὴν ἑσπέραν ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. Ἐγείρεται ἐκ τῆς τραπέζης καὶ νίπτει τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ τοὺς σπογγίζει, παρέχων εἰς αὐτοὺς ὑπόδειγμα ταπεινοφροσύνης. Μετὰ ταῦτα ἐκάθισε πάλιν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐν ᾧ δὲ ἔτρωγον, ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς τοὺς μαθητὰς του: Εἰς ἀπὸ σᾶς θὰ με παραδώσῃ. Καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρχισαν νὰ λέγῃ ἕκαστος ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν Ἰησοῦν: Μήπως εἶμαι ἐγώ, Κύριε; Τότε ὁ Ἰωάννης, ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο πλησίον τοῦ διδασκάλου του, ἔπεσεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ τὸν ἠρώτησε τίς εἶνε ὁ προδότης. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται: Εἶνε ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγὼ θὰ δώσω τὸ ψωμίον, ἀφ' οὗ τὸ ἐμβάψω ἐντὸς τοῦ πινακίου. Καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον δίδει

εις τὸν Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· Ὅτι μέλλεις νὰ κάμῃς κάμε τὸ ταχύτερον. Ὁ Ἰούδας λαβὼν τὸ φωμίον ἐξήλθεν εὐθέως· ἦτο δὲ νύξ.

Μετὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς λαβὼν τὸν ἄρτον καὶ εὐλογήσας ἔκοψεν αὐτὸν καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του εἰπὼν· Λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Ἐπειτα λαβὼν τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες. Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφρασιν ἁμαρτιῶν.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἴδρυσεν ἐν τῇ μυστικῇ δείπνῳ τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας, εἰς τὸ ὁποῖον καλεῖ πάντας τοὺς χριστιανοὺς λέγων· «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ὁ ἐρχόμενος πρὸς με οὐ μὴ πεινάσῃ καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε» (Ἰωάν. 5'. 35).

§ 25. Οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Σωτῆρος πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ.

(Ἰωάν. 1Γ'. 31. 1Δ'.—15')

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἰούδα καὶ τὴν τέλεσιν τοῦ μυστικοῦ δείπνου ὁ Χριστὸς ἔδωκε μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του πρὸς τοὺς μαθητάς του, ὡς φιλόστοργος πατὴρ πρὸς τὰ τέκνα του, τὰς τελευταίας ὁδηγίας καὶ διδασκαλίας, διὰ τῶν ὁποίων ἀποχαιρετίζει αὐτούς. Λέγει πρὸς αὐτούς, ὅτι μετ' ὀλίγον ἀποχωρίζεται ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸν οὐράνιον του πατέρα· ἀλλ' ἀφίνει εἰς αὐτούς μίαν μεγάλην καινὴν ἐντολήν, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, ἡ ὁποία εἶνε τὸ ἀληθὲς γνώρισμα τῶν μαθητῶν καὶ ὁπαδῶν του. Ζητῶν δὲ νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ παρηγορήσῃ αὐτοὺς λέγει· «Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε». Δὲν πρέπει νὰ λυπησθε, λέγει πρὸς αὐτούς, διότι δὲν θὰ σᾶς ἀφίσω ὀρφανοὺς. Ἐάν τηρήσῃτε τὰς ἐντολάς μου, θὰ παρακαλέσω τὸν πατέρα μου νὰ σᾶς δώσῃ τὸν παράκλητον, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ

ὅποιον θὰ σὰς βοήθῃ, προστατεύῃ, παρηγορήῃ, ἐνισχύῃ κατὰ πάσης ἐχθρικής δυνάμεως καὶ τὸ ὅποιον θὰ μένη πλησίον σας εἰς τὸν αἰῶνα. Σὰς ἀφίνω ὡς κληρονομίαν τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς, τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς τοὺς μαθητὰς του· Ἐγέρθητε ἐκ τῆς τραπέζης (εἰς τὴν ὁποίαν ἐτελείτο ὁ μυστικὸς δεῖπνος) καὶ ἄς ἀναχωρήσωμεν ἀπ' ἐδῶ. Πρὸς τοὺς ἐγεγερμένους μαθητὰς του ὠμίλησε πάλιν ὁ Ἰησοῦς ὄρθιος διδάξας αὐτοὺς πολλὰς ὠφελίμους διδασκαλίας. Μετὰ ταῦτα ἦλθε μετὰ τῶν μαθητῶν του εἰς Γεθσημανῆ, ἤτοι εἰς ἀγρόν, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπῆρχον ἐλαίαι καὶ ἐπομένως ἐλαιοτριβεῖον (ὑπερ ἐβραΐστι ἐκαλεῖτο Γεθσημανῆ), ὑπήρχε δὲ ἐν αὐτῷ καὶ κήπος.

§ 26. Ὁ Σωτὴρ ἐν Γεθσημανῆ.

(Ματθ. Κς'. 36-36. Μάρκ. ΙΔ'. 32-42. Λουκ. ΚΒ'. 39-53.

Ἰωάν. ΙΗ' 1-11)

Ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν εἰς Γεθσημανῆ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς τρεῖς προσφιλεστάτους μαθητὰς του, Πέτρον, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ εἰσέρχεται βαθύτερον εἰς τὸν κήπον καὶ ἤρχισε νὰ λυπῆται καὶ νὰ ἀδημονῇ. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς· Περιλύπος εἶνε ἡ ψυχὴ μου μέχρι θανάτου, μείνατε ἐδῶ καὶ ἀγρυπνεῖτε με ἐμέ. Ὁ Ἰησοῦς λυπεῖται καὶ ἀδημονεῖ ἐνταῦθα, ὡς ἄνθρωπος. Ἐλυπεῖτο δὲ καὶ ἠδημιόνει, διότι ἔβλεπε τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου, τὴν ἀχαριστίαν καὶ ἀγνωμοσύνην τοῦ ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντος Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, τὴν ἄρνησιν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τὴν δειλίαν τῶν λοιπῶν ἀποστόλων. Προχωρήσας δὲ ὀλίγον εἰς τὸν κήπον ἔπεσε κατὰ γῆς πρηνῆς καὶ ἤρχισε νὰ προσεύχεται καὶ νὰ λέγῃ· Πάτερ μου, ἐὰν εἶνε δυνατόν, ἄς παρέλθῃ ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, πλὴν ἄς γίνῃ ὅχι ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Προσεύχεται ὡς ἄνθρωπος, καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ καὶ νὰ μὴ πῖν τὸ ποτήριον τῶν θλίψεων καὶ τοῦ θανάτου, ἀλλ' ὅμως ὑπακούει εἰς τὸ θεῖον θέλημα.

Ἐπιστρέψατε δὲ ἐκ τῆς προσευχῆς πρὸς τοὺς μαθητάς του εὐρίσκει αὐτοὺς κοιμωμένους καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· Δὲν ἠδουνήθητε νὰ ἀγρυπνήσητε μετ' ἐμοῦ μίαν ὥραν; Ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ πέσητε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα εἶνε πρόθυμον, ἀλλ' ἡ σὰρξ ἀσθενής. Ὁ Ἰησοῦς ἐπαναλαμβάνει δις τοὺς αὐτοὺς λόγους πρὸς τοὺς μαθητάς του καὶ μάλιστα τὴν τρίτην φοράν μετὰ τινος εἰρωνείας λέγων· Κοιμᾶσθε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ, ἔφθασεν ἡ ὥρα καὶ παραδίδομαι εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν μου. Ἐγείρεσθε νὰ υπάγωμεν ἰδοὺ, ἔφθασεν ἐκείνος, ὁ ὁποῖος θὰ μὲ παραδώσῃ.

Ἐν τῷ δὲ Ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε ταῦτα, ἔρχεται ὁ Ἰούδας μετὰ συνοδείας στρατιωτῶν καὶ ὑπηρετῶν τῶν ἀρχιερέων, τῶν ὁποίων ἄλλοι μὲν ἐκράτουν φανούς καὶ λαμπάδας, ἄλλοι δὲ ἦσαν ὀπλισμένοι. Οἱ στρατιῶται ἦσαν Ῥωμαῖοι, οἵτινες συνώδευσαν τοὺς ὑπηρέτας πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῶν ἐν περιπτώσει, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς ἐλάμβανε μέρος ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἠμποδίζεν αὐτοὺς νὰ τὸν συλλάβωσιν. Ὁ Ἰησοῦς δὲν περιμένει νὰ εἰσέλθῃ ὁ Ἰούδας μετὰ τῆς συνοδείας του εἰς τὸν κήπον, ἀλλ' ἐξελθὼν ἐξ αὐτοῦ παρουσιάζεται μετὰ μεγαλοπρεπείας ἐνώπιον τοῦ πλήθους καὶ ἐρωτᾷ αὐτό· Τίνα ζητεῖτε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Τότε ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτούς· Ἐγὼ εἰμι. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰούδας διὰ τοῦ φιλήματός, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἔδειξεν εἰς τὴν συνοδείαν του τίς ἦτο ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος. Οἱ ὄπαδοί καὶ ἀκόλουθοι τοῦ Ἰούδα συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν. Ὁ δὲ εὐερέθιστος Πέτρος, ἰδὼν τὴν σύλληψιν τοῦ διδασκάλου, μετεχειρίσθη τὴν μάχαιράν του καὶ ἔκοψε τὸ ὠτίον τοῦ Μάλχου, δούλου τοῦ ἀρχιερέως· ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἐπέπληξεν αὐτὸν εἰπὼν· Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην. Ὁραία συμβουλή τοῦ Ἰησοῦ, προτρέποντος τοὺς μαθητάς του νὰ μὴ μεταχειρίζωνται βίαια καὶ καταναγκαστικά μέσα, ὅταν πρόκειται νὰ ὑπεραπισθῶσι τὰς ἀρχὰς καὶ διδασκαλίαν αὐτοῦ.

§ 27. Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ ἄρνησις τοῦ ἀποστόλου Πέτρον.

(Ἰωάν. III'. 12—27. Ματθ. ΚV'. 69—75 Μάρκ. ΙΔ'. 66—72.
Λουκ. ΚΒ'. 55—61).

Οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συλλαβόντες τὸν Ἰησοῦν καὶ δέσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον πρῶτον ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα, πενθεροῦ τοῦ Καϊάφα. Ἦτο δὲ ὁ Καϊάφας ἀρχιερεὺς τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Ἠκολούθουν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα οἱ δύο αὐτοῦ μαθηταί, ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Πέτρος. Ὁ Ἰωάννης, γνωστὸς ὡν εἰς τὸν ἀρχιερέα Ἄνναν, κατώρθωσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν αὐτῆς οἰκίαν αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ Πέτρος, ὡς ἀγνωστος, ἐστάθη ἔξω πλησίον τῆς θύρας τῆς οἰκίας. Τοῦτο δὲ ἰδὼν ὁ Ἰωάννης εἶπεν εἰς τὴν θυρωρὸν νὰ εἰσαγάγῃ τὸν Πέτρον εἰς τὴν οἰκίαν. Αὕτη δέ, ἀφοῦ εἰσήγαγεν αὐτόν, τῷ λέγει· Μὴ καὶ σὺ εἶσαι μαθητὴς τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Ὁ Πέτρος ἠρνῆθη τοῦτο.

Ὁ ἀρχιερεὺς Ἄννας ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ὅτι δημοσίᾳ ἐκήρυττε τὰς ἰδέας του καὶ ὅτι ἠδύνατο ὁ ἀρχιερεὺς νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς ἀκροατὰς του περὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ.

Οὕτω δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀπαντήσας εἰς τὸν ἀρχιερέα Ἄνναν ἐρραπίσθη ὑπὸ ἐνὸς τῶν ὑπηρετῶν αὐτοῦ, ὁ ὅποιος εἶπεν εἰς αὐτόν· Οὕτως ἀποκρίνεσαι εἰς τὸν ἀρχιερέα; Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Ἄν κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· ἐάν δὲ καλῶς, τί μὲ δέρεις; Μετὰ τοῦτο ὁ Ἄννας ἀπίστευε τὸν Ἰησοῦν δεδεμένον εἰς τὸν ἀρχιερέα Καϊάφαν. Ὅτε δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀπεστέλλετο εἰς τὸν Καϊάφαν, ὁ Πέτρος εὕρισκετο ἀκόμῃ εἰς τὴν αὐλήν τοῦ Ἄννα, ἱστάμενος καὶ θερμαινόμενος. Ἐνταῦθα ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου ἠρνῆθη τὸν Χριστόν, εἰπὼν, ὅτι δὲν γνωρίζει τὸν ἄνθρωπον, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Τότε ὁ Πέτρος, ἐνθυμηθεὶς ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν εἰς τὸν μυστικὸν δείπνον, ὅτι, πρὶν φωνήσῃ ὁ ἀλέκτωρ, θὰ τὸν ἀπαρνηθῇ τρίς, ἐξῆλθε καὶ ἔκλαυσε πικρῶς.

§ 28. Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα καὶ τοῦ μεγάλου συνεδρίου.

(Ματθ. Κ'Ε. 57—68).

Ὁ Ἰησοῦς δεδεμένος φέρεται ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν οἰκίαν συνήλθον οἱ ἀρχιερεῖς, γραμματεῖς καὶ πρεσβύτεροι, οἱ ἀποτελοῦντες τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων. Πάντες δὲ οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Καϊάφα συνελθόντες ἐζήτουν νὰ εὑρωσι δύο πρὸς ἀλλήλους συμφωνοῦντας μάρτυρας, ἐπὶ τῶν ὁποίων νὰ στηριχθῶσι καὶ καταδικάσωσι τὸν Χριστὸν εἰς θάνατον· διότι κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον ἀπαιτοῦντο τοὐλάχιστον δύο μάρτυρες, ἵνα στηρίξωσι τὴν κατηγορίαν κατὰ τινος. Καὶ ἦλθον πολλοὶ ψευδομάρτυρες· ἀλλ' ἡ μαρτυρία των δὲν ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ συνεδρίου ὡς βásiμος, διότι δὲν εὐρίσκοντο οὗτοι ἐν συμφωνίᾳ, ὡς ὁ νόμος ἀπήτει.

Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο μάρτυρες εἶπον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐκήρυττεν, ὅτι δύναται νὰ καταλύσῃ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν διαστήματι τριῶν ἡμερῶν νὰ τὸν ἀνοικοδομήσῃ. Τότε σηκωθείς ὁ Καϊάφας εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Δὲν λέγεις τίποτε ἀκούων τὴν μαρτυρίαν τῶν δύο τούτων μαρτύρων; Τί οὗτοι σοῦ καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Ἀλλ' ὁ Καϊάφας βλέπων, ὅτι ὁ Ἰησοῦς σιωπᾷ, λέγει· Σὲ προκαλῶ νὰ ὁμώσῃς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἂν εἶσαι ὁ Μεσσίας, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἀπεκρίθη εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Καί· ἐγὼ εἶμαι. Τοῦτο ἀκούσας ὁ ἀρχιερεὺς ἔσχισε τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ λέγων, ὅτι ἠκούσατε σεῖς τὴν βλασφημίαν τοῦ Ἰησοῦ· τίς ἢ ἀνάγκη μαρτύρων; Τί φρονεῖτε; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Εἶνε ἔνοχος θανάτου. Τότε τὸ συνέδριον παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν εἰς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ δικαστηρίου, οἱ ὅποιοι τὸν ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸν ἐβράβισαν καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτόν· Προφίτευσον, Χριστέ, τίς σε ἐκτύπησεν.

Παρατηρήσεις.

Ἐκ τῆς διεξαγομένης ἐνώπιον τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ μεγάλου συνεδρίου τῶν Ἰουδαίων διαδικασίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παρατη-

ροῦμεν, ὅτι ἐπεδιώκετο νὰ ἐξευρεθῇ ψευδῆς τις κατηγορία κατὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρᾶγμα κακότητες· διὰ τοῦτο ὑφείλομεν ἡμεῖς οἱ ὄπαδοι αὐτοῦ νὰ συνηγορῶμεν πάντοτε ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τοῦ λόγου τοῦ ἀποστόλου Παύλου, καθ' οὓς οὐδὲν πρέπει νὰ πράττωμεν κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· «Ὁδὸν δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας» (Β'. Κορινθιν. ιγ'. 8).

§ 29. Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου.

(Ἰωάν. ΙΗ'. 28-ΙΘ'. 1-16).

Ὁ Πόντιος Πιλάτος ἦτο Ῥωμαῖος διοικητὴς τῆς Ἰουδαίας, τὸ δὲ διοικητήριον, ἐνθα κατῴκει, ἐκαλεῖτο πραιτώριον. Ἄνευ δὲ τῆς γνώμης ἢ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ῥωμαίου διοικητοῦ δὲν ἠδύνατο τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, διὰ τοῦτο τὸ συνέδριον παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν Πιλάτον καὶ ἐνόμιζεν, ὅτι οὗτος δὲν θέλει προδῆ εἰς περαιτέρω ἀνάκρισιν τῆς ὑποθέσεως τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ θέλει ἀρκεσθῆ εἰς τὸ νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ καταδικαστικὴν ἀπόφασιν. Ἄλλ' ὁ Πιλάτος ἐξήτησεν ὠρισμένην κατηγορίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ· διότι ἡ κατηγορία τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὁ Ἰησοῦς βλασφημεῖ κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀποδίδων εἰς ἑαυτὸν θεῖαν τιμὴν, δὲν ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ Ῥωμαῖος ἄρχων στηριζόμενος ἤθελε συναινέσει εἰς τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ. Ἦτο λοιπὸν ἀνάγκη νὰ παρουσιάσῃ τὸ συνέδριον **πολιτικὴν κατηγορίαν** κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἢ ὁποία καὶ μόνη ἠδύνατο νὰ πείσῃ τὸν Πόντιον Πιλάτον νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν θανατικὴν καταδίκην αὐτοῦ.

Δὲν ἤργησε δὲ τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων νὰ ἐγείρῃ πολιτικὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἧτις ἦτο ἡ ἀκόλουθος· **Ὁ Ἰησοῦς κηρύττει ἑαυτὸν βασιλέα.** Ἡ κατηγορία αὕτη εἶχε τοῦτο τὸ ἐπακολούθημα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν τῆς Ῥώμης, ἀποκηρύττει αὐτήν. Βεβαίως τοιαύτη κατηγορία ἠδύνατο νὰ φέρῃ εἰς ἀνησυχίας τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀρχήν. Διὰ τοῦτο ὁ Πόντιος Πιλάτος ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν· Σὺ εἶσαι ὁ βασιλεὺς;

τῶν Ἰουδαίων; Ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη εἰς τὸν Πιλάτον εἰπὼν Ἄφ' ἑαυτοῦ κάμνεις τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἢ ἄλλοι ὑπέβαλον εἰς σέ αὐτήν; Ὁ δὲ Πιλάτος λέγει· Μήπως ἐγὼ εἶμαι Ἰουδαῖος; Ἐγὼ ἀναφέρω εἰς σέ πᾶν ὄντι τὸ ἔθνος σου καὶ οἱ ἀρχιερεῖς προβάλλουσι κατὰ σοῦ. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπαντᾷ· Ἡ βασιλεία μου δὲν εἶνε ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Ἐγὼ δὲν εἶμαι βασιλεὺς ἐν κοσμικῇ ἐννοίᾳ, ἀλλ' εἶμαι βασιλεὺς καὶ ἰδρυτὴς πνευματικοῦ βασιλείου. Ὁ Πιλάτος βλέπων τὴν ἀθωότητα τοῦ Ἰησοῦ ἐξήτει ν' ἀπολύσῃ αὐτὸν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ἐπειδὴ ἐν τῶν προνομίων τῶν Ἰουδαίων ἦτο καὶ τοῦτο, νὰ τυγχάνῃ κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Πάσχα χάριτος εἰς τῶν εἰς θάνατον καταδεδικασμένων κακούργων, εἶπεν ὁ Πιλάτος εἰς τοὺς Ἰουδαίους· Θέλετε ν' ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων ἢ τὸν ἐν φυλακῇ κακούργον Βαραββᾶν; Πάντες δὲ ἐκραύγασαν κατὰ τῆς προτάσεως τοῦ Πιλάτου καὶ ἐξήτουν τὴν τιμωρίαν τοῦ Ἰησοῦ, φωνάζοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.

Ὁ Πιλάτος θέλων νὰ καταπραῦνῃ τὴν ἐξέγερσιν τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐπέβαλεν εἰς αὐτὸν τὴν ποινὴν τῆς μαστιγώσεως, προσπαθὼν νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. Διέταξε δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας νὰ πλέξωσι στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, νὰ ἐπιθέσωσι τοῦτον εἰς τὴν κεφαλὴν του, νὰ ἐνδύσωσιν αὐτὸν πορφυροῦν ἱμάτιον καὶ μετὰ τοῦτο νὰ τὸν παρουσιάσωσιν εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Οἱ δὲ στρατιῶται ἔπραξαν ταῦτα. Τότε ὁ Πιλάτος λέγει πρὸς αὐτούς· Ἴδε ὁ ἄνθρωπος. Ὁ δὲ Πιλάτος εἰπὼν τοῦτο ἐξήτει νὰ πείσῃ τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιμύνωσιν εἰς τὴν θανατικὴν καταδίκην ἐνὸς δυστυχοῦς ἀνθρώπου. Ἄλλ' οἱ Ἰουδαῖοι ἐρεθισθέντες ἐκραύγαζον Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Ἐρχισαν δὲ νὰ ἐκφοβίζωσι τὸν Πιλάτον, λέγοντες, ὅτι πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του τὴν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ πολιτικὴν των κατηγορίαν διότι εἶνε ὑπὸ τὸν Καίσαρος τῆς Ῥώμης. Ὁ Πιλάτος, φοβηθεὶς τὰς κατηγορίας τῶν Ἰουδαίων κατ' αὐτοῦ καὶ ἐπιθυμῶν νὰ εἶνε ἡσυχος καὶ ἀσφαλῆς εἰς τὴν θέσιν του, παρέδωκε τὸν ἀθῆον Ἰησοῦν εἰς αὐτούς, ἵνα τὸν σταυρώσωσι καὶ θυσιάσωσι.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἡσαΐας προφητεύων τὴν ἐξιλαστήριον θυσίαν τοῦ Σωτήρος ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος παραβάλλει αὐτὴν πρὸς θυσίαν ἀθόου προβάτου καὶ ἀμνοῦ λέγων· «Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ» (Ἠσ. XI'. 7). Τοὺς λόγους τοῦ προφήτου τούτου ἔχων ὑπ' ὄψει Ἰωάννης ὁ πρόδρομος ἀνεφώνησεν, ὅτε εἶδε τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον ἐπὶ τὸ βάπτισμα· «Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. Α'. 29).

§ 30. Ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος τοῦ Σωτήρος.

(Ματθ. ΚΖ'. 23-44. Μάρκ. ΙΕ'. 21-32. Λουκ. ΚΓ'. 26-43.

Ἰωάν. ΙΘ'. 16-24)

Οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι στρατιῶται παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν ἐξῆλθον τῆς πόλεως τῶν Ἱεροσολύμων καὶ διηρθύοντο εἰς τόπον καλούμενον Γολγοθᾶ, ἵνα τὸν σταυρώσωσι. Κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον αἱ θανατικαὶ ποιναὶ ἐξετελοῦντο ἐκτὸς τῶν πόλεων Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν φερόμενος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ἐθάσταξε. τὸν σταυρὸν ἄλλ' οἱ ἀπάγοντες αὐτὸν εὐρόντες καθ' ὁδὸν καὶ Σίμωνά τινα, ἀνθρώπον ἐργατικόν, καταγόμενον, ὡς φαίνεται, ἐκ τῆς Κυρήνης τῆς Λιβύης, ἠνάγκασαν, ὥπως καὶ αὐτὸς μεταφέρῃ τὸν σταυρὸν.

Ἐλθόντες εἰς τὸν Γολγοθᾶ οἱ στρατιῶται ἔδωκαν εἰς τὸν Ἰησοῦν νὰ πῆν ὄξος μετὰ χολῆς μειμιγμένον κατὰ τὴν ἰουδαϊκὴν συνήθειαν, καθ' ἣν οἱ κατάδικοι μικρὸν πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐλάμβανον ναρκωτικόν τι ποτόν, ὥπως ναρκῶνται καὶ γίνωνται ἀναίσθητοι· ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς δὲν ἠθέλε νὰ πῆν τοιοῦτόν τι. Ἐπειτα ἐθύμωσαν τὸν Ἰησοῦν καὶ λαβόντες οἱ στρατιῶται τὰ ἱμάτιά του διένειμαν μεταξὺ των καὶ ὕστερον ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἡ ἡμέρα τῆς σταυρώσεως τοῦ Ἰησοῦ ἦτο Παρασκευὴ καὶ ἦτο ἡμέρα ἐργάσιμος. Οἱ δὲ διαβαίνοντες ἀπὸ τὸν Γολγοθᾶ καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν πόλιν ἄνθρωποι, ὅτε εἶδον τὸν Ἰησοῦν σταυρούμενον, ἐκί-

νουν τὰς κεφαλὰς των βλασφημοῦντες καὶ χλευάζοντες αὐτόν. Ἐλεγον δὲ πρὸς αὐτόν· Σὺ, ὁ ὅποιος κηρηνίζεις τὸν ναὸν καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας ἀνοικοδομεῖς αὐτόν, σῶσον τὸν ἑαυτόν σου. Ἄν εἶσαι υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐμπαίζοντες αὐτόν, ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσε τὸν ἑαυτόν του δὲν δύναται νὰ σώσῃ. Ἄν εἶνε βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ, ἄς καταβῇ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ θὰ πιστεύσωμεν εἰς αὐτόν. Ἄφ' οὗ εἶνε υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἄς τὸν σώσῃ ὁ Θεός.

Ὁ Ἰησοῦς σταυροῦται ἐν μέσῳ δύο ληπτῶν, τοῦ ἐνὸς ἐκ δεξιῶν καὶ τοῦ ἐτέρου ἐξ ἀριστερῶν. Εἰς δὲ τῶν σταυρωθέντων κακούργων ἐβλασφήμει τὸν Ἰησοῦν λέγων· Ἄν εἶσαι ὁ Χριστός, σῶσον τὸν ἑαυτόν σου καὶ ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἕτερος ἐπέπληττεν αὐτόν λέγων· Δὲν φοβεῖσαι σὺ ὁ ἔνοχος τὸν Θεόν, ἀφ' οὗ εὕρισκεσαι σὺ ὡς καὶ ἐγὼ ἐν τῇ αὐτῇ καταδίκῃ μὲ τὸν ἄθῃον Ἰησοῦν; Τοῖμας δὲ καὶ νὰ βλασφημῆς καὶ χλευάζῃς αὐτόν; Οὕτω δὲ ἐπιτιμῆσας τὸν βλασφημῆσαντα κακούργον ἀνεγνώρισε τὸν Ἰησοῦν ὡς Μεσσίαν καὶ ἐπέισθη, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ ἄλλῃ κόσμῳ θὰ καταστήσῃ τοὺς ὀπαδοὺς του εὐτυχεῖς καὶ εὐδαίμονας· διὰ τοῦτο λέγει πρὸς αὐτόν· «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου». Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν, ὅτι ὁ κακούργος οὗτος εἰλικρινῶς ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἀποκρίνεται· Ἀληθῶς σοὶ λέγω, ὅτι σήμερον θὰ εἶσαι μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν παράδεισον.

Ἰσταντο δὲ πλησίον τοῦ σταυροῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἡ Σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς τοῦ Ἰησοῦ, ἡ Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ γυνὴ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν τὴν μητέρα του καὶ τὸν ἠγαπημένον του μαθητὴν Ἰωάννην λέγει πρὸς τὴν μητέρα του· Γυναίκα, ἰδοὺ ὁ υἱός σου. Ἐπειτα λέγει πρὸς τὸν μαθητὴν· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης παρέλαβε τὴν μητέρα τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν οἰκίαν του.

§ 31. Ἡ ἀποκαθήλωσις καὶ ταφή τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ ἀσφάλισις τοῦ τάφου αὐτοῦ.

(Ἰωάν. ΙΘ'. 28—42. Ματθ. ΚΖ'. 45—66. Μάρκ. ΙΕ'. 36—47.

Λουκ. ΚΓ'. 44—56)

Μετὰ τοὺς εἰρημένους λόγους ὁ Ἰησοῦς εἶπε· Διψῶ. Εὐθὺς οἱ στρατιῶται ἐθάψισαν ἐντὸς τοῦ σκεύους τοῦ κειμένου παρὰ τὸν σταυρὸν καὶ πλήρους ὄξους σπόγγον, τὸν ὅποιον θέσαντες εἰς κάλαμον προσέφερον εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἰησοῦ. Λαθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὸ ὄξος εἶπε· Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνευμᾶ του. Ὁ Ἰησοῦς εἰπὼν τὴν λέξιν «Τετέλεσται» ἐσήμικεν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἄλλοτε εἶπεν, ὅτι τὸ ἔργον ἐτελείωσεν, ἦτοι διὰ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου συνετέλεσε τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ἐφ' ᾧ ἐνηνθρώπησεν.

Ἀφ' οὗ ὁ Ἰησοῦς ἤδη ἀπέθανεν, οἱ Ἰουδαῖοι ἤρχισαν νὰ φροντίζωσι πῶς νὰ διατηρήσωσι τὰ δικαιώματα τοῦ Σαββάτου. Ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος ἔγιναν τὴν Παρασκευὴν, ἠκολούθει δὲ τὸ Σάββατον καὶ τὸ Σάββατον τοῦτο ἦτο μέγα. Πῶς λοιπὸν ἠδύναντο οἱ Ἰουδαῖοι νὰ ἀφήσωσι νὰ κρέμανται τὰ σώματα αὐτῶν κατὰ τὴν ἁγίαν καὶ ἱεράν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, ἀφ' οὗ καὶ ὁ μωσαϊκὸς νόμος διέτασσε νὰ καταδιβάζονται καὶ θάπτωνται καὶ νὰ μὴ σήπωνται ἐπὶ τοῦ σταυροῦ; Διὰ τοῦτο οἱ Ἰουδαῖοι παρεκάλουν τὸν Πιλάτον νὰ συντριβῶσι τὰ σκέλη τῶν ἐσταυρωμένων, νὰ καταδιβασθῶσιν ἀπὸ τῶν σταυρῶν καὶ νὰ ἐνταφιασθῶσι. Τότε οἱ στρατιῶται διαταχθέντες ἦλθον καὶ τῶν μὲν δύο ληστῶν τὰ σκέλη συνέτριψαν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀφήσαν, χωρὶς νὰ συντρίψωσι τὰ σκέλη του· διότι εἶδον ὅτι εἶχεν ἀποθάνει. Ἄλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν ἐκέντησε διὰ τῆς λόγχης του τὴν πλευρὰν τοῦ Ἰησοῦ καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

Ἐν ᾧ οἱ στρατιῶται ἔκαμνον ταῦτα, ἔρχεται ὁ Ἰωσήφ, ὁ καταγόμενος ἀπὸ Ἀρμαθαίας, βουλευτῆς, ἦτοι μέλος τοῦ συνεδρίου τῶν

Ἑβραίων καὶ ὀπαδὸς τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ κρυπτῇ, πρὸς τὸν Πιλάτον, τὸν ὁποῖον παρακαλεῖ νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ λάβῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Πιλάτος ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Ἰωσήφ νὰ τὸ παραλάβῃ. Ἦλθε δὲ καὶ ὁ Νικόδημος βουλευτὴς καὶ αὐτὸς, ὅστις ἔφερε μύγμα σμύρνης καὶ ἀλόης, ἤτοι ἀρωματικὰς ὕλας, τὰς ὁποίας ἐσκόρπισεν ἐντὸς τῶν ὀθονίων, διὰ τῶν ὁποίων περιετυλίχθη τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀμφότεροι λοιπὸν ὅτε Ἰωσήφ καὶ ὁ Νικόδημος ἐτοιμάσαντες τὸ ἅγιον σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἐνεταφίασαν ἐντὸς καινοῦ μνημείου.

Κατὰ δὲ τὴν ἐπομένῃν ἡμέραν, ἤτοι τὸ Σάββατον, οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων φοβούμενοι, μήπως οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἔλθωσι τὴν νύκτα καὶ κλέψωσι τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ εἰπωσιν ὕστερον, ὅτι ἀνέστη, παρεκάλεσαν τὸν Πιλάτον νὰ κλείσῃ καλῶς τὸν τάφον καὶ νὰ θέσῃ φρουράν. Ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπάγετε καὶ κλείσατε τὸν τάφον, ὡς γνωρίζετε. Οὗτοι δὲ πορευθέντες ἔκλεισαν τὸν τάφον θέσαντες εἰς τὴν θύραν αὐτοῦ λίθον, ὁ ὁποῖος ἐσφραγίσθη διὰ σφραγίδων.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ Ἀποκαλύψει (Ε΄. 12) παρέστησε τὸν θυσιασθέντα Σωτῆρα ἡμῶν ὡς μέλλοντα ν' ἀναλάβῃ δύναμιν, ἰσχύν, τιμὴν, δόξαν, λέγων τὰ ἑξῆς· «Ἄξιόν ἐστι τὸ ἅγιον τὸ ἐσφραγισμένον λαβεῖν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχύν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.

§ 32. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος.

Ὁρθρου βαθέος τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν ἦλθον εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ αἱ γυναῖκες Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴ καὶ ἡ Σαλώμη φέρουσαι ἀρώματα, ἵνα βάνωσιν αὐτόν· ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς εἶχεν ἀναστῆ. Τὰ δὲ κατὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ συνέβησαν ὡς ἑξῆς· Ἦλθεν ὁ ἄγγελος, καταβάς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν εἰς τὸ μνημεῖον ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας αὐτοῦ καὶ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ λίθου. Ἡ κατάβασις τοῦ ἀγγέλου συναδεύθη ὑπὸ μεγάλου σεισμοῦ, ὅστις τόσον ἐτρόμαξε τοὺς

φυλάσσοντας τὸν τάφον στρατιώτας, ὥστε οὗτοι ἔμειναν ὡς νεκροί. Ὁ ἐπὶ τοῦ λίθου τοῦ μνημείου καθήμενος ἄγγελος, ὅτε εἶδε τὰς ἐλθούσας εἰς τὸν τάφον μυροφόρους γυναικας πεφοβισμένες, εἶπε πρὸς αὐτάς· Σεῖς δὲν πρέπει νὰ φοβῆσθε, ὡς οἱ στρατιῶται, οἵτινες ἔμειναν λιπόθυμοι καὶ νεκροὶ ἐπὶ τῇ καταβάσει μου καὶ ἐπὶ τῇ θεᾷ μου. Πρέπει νὰ χαίρητε. Γνωρίζω τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἦλθετε. Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. Σὰς ἀναγγέλλω λοιπὸν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη, καὶ ἔλθετε νὰ ἴδῃτε τὸν τάφον αὐτοῦ κενόν. Καὶ σὰς παραγγέλλω νὰ πορευθῆτε ταχέως πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους του καὶ νὰ εἴπητε εἰς αὐτούς, ὅτι ἠγέρθη ὁ Ἰησοῦς ἐκ νεκρῶν καὶ ὅτι πρέπει νὰ μεταβῶσιν εἰς Γαλιλαίαν, ἔνθα θέλουσιν ἴδει αὐτόν.

Αἱ μυροφόροι πορευόμεναι ν' ἀναγγείλωσιν εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους τοὺς εἰρημένους λόγους τοῦ ἀγγέλου συνητητήθησαν αἰφνιδίως μὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ κατελήφθησαν ὑπὸ ἐκπλήξεως. Διὰ τοῦτο ἔπεσον εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. Ὁ Ἰησοῦς θέλων ν' ἀπαλλάξῃ αὐτάς ἀπὸ τῆς ἐκπλήξεως λέγει· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε καὶ ἀπαγγείλατε εἰς τοὺς μαθητὰς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς Γαλιλαίαν, ἔπου θὰ με ἴδωσιν.

Παρατηρήσεις.

Ἡ ἁμαρτία καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς προελθὼν θάνατος εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον δι' ἑνὸς ἀνθρώπου, τοῦ Ἀδάμ, καὶ διήλθον εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους (Ῥωμ. Ε', 12) καὶ πάλιν ἀνῆρέθησαν δι' ἑνός, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις διὰ τοῦ ἐξιλαστικοῦ θανάτου του ἐξῆλειψε τὴν ἁμαρτίαν καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεώς του, ἤτοι διὰ τῆς νίκης τῆς ζωῆς, ἐνίκησε τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ὀφείλομεν χάριν εἰς τὸν Θεόν, ὅστις ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὴν νίκην ἐπὶ τοῦ θανάτου διὰ τοῦ υἱοῦ του Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος· «Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Α'. Κορινθ. ΙΕ', 57).

§ 33. Αἱ ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος.

(Λουκ. ΚΔ', 13—53· Μάρκ. ΙΣ' 9—20 Ἰω. Κ', ΚΑ')

Ὁ Ἰησοῦς ἐφανερώθη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεώς του πρῶτον εἰς τὰς μυροφόρους γυναῖκας, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν· δεῦτερον εἰς τὸν ἀπόστολον Πέτρον καὶ τρίτον εἰς δύο ὄπαδούς του, οἱ ὅποιοι μετέβαινον εἰς Ἐμμαοὺς, κώμην ἀπέχουσαν τῶν Ἱεροσολύμων ἐξήκοντα σταδίους, καὶ εἰς τοὺς δέκα ἀποστόλους καὶ μαθητάς αὐτοῦ.

Ἐν ᾧ οἱ δύο οὗτοι καθ' ὁδὸν συνωμίλουν περὶ τῶν συμβάντων τῆς σταυρώσεως, τῆς ταφῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ, κατὰ τὴν ὁμιλίαν ταύτην καὶ συζήτησιν, τοὺς ἐπλησίασεν αἴφνης ὁ Σωτὴρ καὶ περιεπάτει μετ' αὐτῶν. Ἄλλ' οὗτοι δὲν τὸν ἀνεγνώρισαν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Περὶ τίνος συζητεῖτε καὶ διατί εἰσθε σκυθρωποί; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἰς ὀνομαζόμενος Κλεόπας εἶπε πρὸς αὐτόν· Εἶσαι σὺ ὁ μόνος ξένος ἐν Ἱερουσαλήμ, ὁ ὅποιος δὲν ἔμαθες τὰ ἐν αὐτῇ συμβάντα κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας; Ὁ δὲ Σωτὴρ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ποία; Οὗτοι δὲ εἶπον· Ὅσα συνέβησαν εἰς τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ὁ ὅποιος ἦτο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, τὸν ὅποιον οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν παρέδωκαν, ἵνα καταδικασθῇ εἰς θάνατον, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἡμεῖς ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτὸς ἔμελλε νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν Ἰσραὴλ, ἐν τούτοις εἶνε ἡ τρίτη ἡμέρα σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγίναν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι γυναῖκες τινες εἰς ἐκεῖνων, αἱ ὅποια ἦσαν μεθ' ἡμῶν, μᾶς ἐξέπληξαν. Διότι ἐλθοῦσαι λίαν πρῶτ' εἰς τὸ μνημεῖον καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμά του ἤλθον λέγουσαι, ὅτι εἶδον ἀγγέλους, οἱ ὅποιοι εἶπον εἰς αὐτάς, ὅτι ζῆ. Τινὲς τῶν ἡμετέρων ἐπορεύθησαν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ εὑρον τὸν τάφον κενόν, ὡς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, τὸν δὲ Σωτῆρα δὲν εἶδον ἐν αὐτῷ. Οἱ δύο λοιπὸν οὗτοι ὄπαδοί του διετέλουν ἐν ἀμφιβολίᾳ, τί νὰ πιστεύσωσι περὶ πάντων τούτων. Τότε ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτούς· Πόσον ἀνόητοι καὶ δύσκολοι εἰσθε εἰς τὸ νὰ πι-

στεύγητε πάντα, ὅσα οἱ προφήται προεῖπον! Δὲν ἔπρεπε κατὰ τοὺς προφήτας νὰ πάθῃ ὁ Χριστὸς πάντα ταῦτα, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν δόξαν του; Καὶ ἀρξάμενος ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν ἐξῆγγει εἰς τοὺς δύο ὁπαδοὺς του τὰ περὶ ἑαυτοῦ.

Ὅτε ἐπλησίασαν εἰς τὴν κόμην Ἐμμαοῦς, ὁ Ἰησοῦς προσεποιεῖτο, ὅτι πορεύεται μακρύτερον. Οἱ δύο ὅμως οὗτοι ἐβίασαν τὸν Ἰησοῦν λέγοντες· Μείνον μαζί μας, διότι πλησιάζει ἑσπέρα. Καὶ ἐδέχθη νὰ μείνῃ μετ' αὐτῶν. Οἱ δύο οὗτοι προσεκάλεσαν τὸν Ἰησοῦν εἰς δείπνον καὶ ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν μετ' αὐτῶν, ἔλαβε τὸν ἄρτον καὶ ἠϋλόγησεν, ἔπειτα κόψας αὐτὸν εἰς διάφορα τεμάχια ἔδιδεν εἰς αὐτούς. Τότε δὲ ἠγοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο ὁπαδῶν του καὶ ἐγνώρισαν τὸν Ἰησοῦν, ἀλλ' οὗτος ἀμέσως ἔγινεν ἄφαντος ἀπ' αὐτῶν. Καὶ εἶπον οἱ δύο πρὸς ἀλλήλους· Δὲν θερμαίνεται ἡ καρδιά μας ἐσωτερικῶς, ὅτε ἐλάλει εἰς ἡμᾶς καθ' ὁδὸν καὶ ἐξῆγγει εἰς ἡμᾶς τὰς Ἀγίας Γραφάς; Καὶ σηκωθέντες αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἔνθα εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα Ἀποστόλους καὶ τοὺς ὄντας μετ' αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι (ἀπόστολοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν) ἔλεγον, ὅτι ὁ Κύριος ἀληθῶς ἀνέστη καὶ ἐφάνη εἰς τὸν Πέτρον. Καὶ οἱ δύο οὗτοι ὁπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ ἀκούσαντες ταῦτα παρὰ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν μαθητῶν τῶν διηγούντο καὶ αὐτοὶ τί συνέβη εἰς αὐτοὺς καθ' ὁδὸν καὶ πῶς ὁ Σωτὴρ ἔγινε γνωστὸς κατὰ τὸ δείπνον ἐν τῇ ἀρτοκλασίᾳ. Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ἐλάλουν, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐστάθη εἰς τὸ μέσον πάντων τῶν συνηθροισμένων, ἦτοι ἀποστόλων καὶ τῶν μαθητῶν αὐτῶν, καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· Εἰρήνην ἡμῖν. Πτοηθέντες δὲ καὶ ταραχθέντες ἐπίστευον, ὅτι βλέπουσι πνεῦμα. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Διατί εἰσθε τεταραγμένοι; Διατί σκέπτεσθε; Ἰδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι εἶμαι ἐγὼ ὁ ἴδιος· ψηλαφήσατέ με διὰ τῶν χειρῶν σας. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἐπίστευον, διότι δὲν ἠδύναντο νὰ συνέλθωσιν ἐκ τῆς ἐκπλήξεως καὶ τῆς χαρᾶς, εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἐχετέ τι φαγώσιμον πρᾶγμα ἐδῶ; Οὐ-

τοι δὲ ἔδωκαν εἰς αὐτὸν μέρος ὀπτοῦ ἰχθύος καὶ μέρος μελόπι-
τας καὶ λαθῶν ἔφαγεν ἐνώπιον αὐτῶν.

§ 34. *Ἄλλαι ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος ἐν Ἱερουσαλήμ
καὶ εἰς τὸν ἀπόστολον Θωμᾶν, ἐν δὲ τῇ Γαλι-
λαίᾳ εἰς πάντας τοὺς ἀποστόλους.*

(Ἰωάν. Κ' 19-29. Ματθ. ΚΗ', 16-20. Ἰωάν. ΚΑ'. 1)

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἐνεφανίσθη εἰς τοὺς ἀποστόλους του, ὁ Θω-
μᾶς, εἰς ἓκ τῶν δώδεκα, δὲν ἦτο μετὰ τῶν δέκα τούτων ἀποστό-
λων, οἱ ὅποιοι, ἄμκ εἶδον τὸν Θωμᾶν, εἶπον πρὸς αὐτόν· Εἶδομεν τὸν
Κύριον Ἰησοῦν. Ὁ Θωμᾶς εἶπεν· Ἐὰν δὲν ἴδω εἰς τὰς χεῖράς
μου τὸν τύπον τῶν ἤλων (τῶν καρφίων) καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου
εἰς τὸν τύπον τῶν ἤλων καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευράν
αὐτοῦ, δὲν θὰ πιστεύσω. Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἦσαν συνηθροισμένοι
ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὁ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν.
Ἐρχεται ὁ Ἰησοῦς καὶ ἵσταται εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, ἐν ᾧ αἱ θύραι
ἦσαν κεκλεισμένοι, καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· Εἰρήνη ὑμῖν. Ἐπειτα λέ-
γει εἰς τὸν Θωμᾶν· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ἔδω καὶ ἴδε τὰς χεῖράς
μου καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου καὶ μὴ
γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. Τότε ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς καὶ εἶπεν· Ὁ
Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Λέγει εἰς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· Ἐπειδὴ με
εἶδες, Θωμᾶ, ἐπίστευσας· εὐτυχεῖς εἶνε ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν εἶδον
καὶ ἐπίστευσαν.

Μετὰ ταῦτα οἱ ἔνδεκα ἀπόστολοι κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ
Ἰησοῦ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος, ὅπερ εἶπεν εἰς
αὐτοὺς ὁ διδάσκαλός των. Ἐκεῖ ἰδόντες τὸν Ἰησοῦν προσεκύνησαν,
τινὲς δὲ ἐδίστασαν. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς
λέγων· Ἐδόθη εἰς ἐμὲ πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Σᾶς
πέμπω πρὸς πάντα τὰ ἔθνη νὰ τὰ διδάξητε καὶ νὰ τὰ βαπτίσητε εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ
νὰ φωτίσητε εἰς τὸ νὰ τηρῶσι πάντα τὰ παραγγέλματά μου. Κα

ἐγὼ μεθ' ὑμῶν θὰ εἶμαι ὅλας τὰς ἡμέρας μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

* Ἄλλην φοράν ὁ Ἰησοῦς ἐφανερώθη εἰς ἑπτὰ αὐτοῦ μαθητάς εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος, οἱ ὅποιοι ἤλθον ἐδῶ, ἵνα ἀλιεύσωσιν· ἀλλὰ δὲν ἐπίασαν τίποτε καθ' ἕλην τὴν νύκτα. "Ὅτε δὲ ἐξῆμέρωσεν, ἐφάνη εἰς τὸν αἰγιαλὸν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Παιδιά, μήπως ἔχετε τίποτε προσφάγιον; Ἄπεκρίθησαν εἰς αὐτόν· Ὁχι. Οὗτος δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ρίψατε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον καὶ θὰ εὔρητε. Τὸ ἔρριψαν καὶ ἐπίασαν ἀναριθμητὸν πλῆθος ἰχθύων. Τότε ὁ Ἰωάννης λέγει πρὸς τὸν Πέτρον, ὅτι ὁ Κύριος εἶνε. "Ὅτε ὁ Πέτρος ἤκουσε τοῦτο, διεξώσθη τὸν ἐπενδύτην του, διότι ἦτο γυμνός, καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἔδραμε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ ἤλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ξηράν. Ἄμα λοιπὸν ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηράν, βλέπουσι φωτιάν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ὀψάριον· ἔκειτο δὲ πλησίον καὶ ἄρτος. Ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτούς· Ἐλθετε καὶ γευματίσατε· λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ τὸ ὀψάριον καὶ δίδει εἰς αὐτούς.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπεν· «Οὐ γὰρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συγγιμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἶμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. ΙΗ', 20).

§ 35. Ἡ ἀνάληψις τοῦ Σωτῆρος.

(Λουκ. ΚΑ' 50-53, Πράξ. Α'. 1-12)

Ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ 40 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀναστάσεώς του ἐνεφανίζετο εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, συνέτρωγε μετ' αὐτῶν καὶ τοῖς παρήγγειλε νὰ μὴ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ νὰ περιμένωσιν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Λέγει πρὸς αὐτούς, ὅτι, ἅμα φωτισθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, θὰ κηρύξωσι τὸ εὐαγγέλιόν του ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰου-

δαία καὶ τῇ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. Ὁ Ἰησοῦς ἐδίδε τὰς παραγγελίας καὶ συμβουλὰς ταύτας διὰ τελευταίαν φορὰν ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Ἐλαιῶνος πλησίον τῆς Βηθανίας.

Ἄφ' οὗ ἔδωκεν αὐτάς, ἀνελήφθη τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀναστάσεώς του ἐνώπιον τῶν μαθητῶν του καὶ νεφέλη ἀπέκρυψεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ἐν ᾧ οἱ μαθηταὶ ἠτένιζον εἰς τὸν οὐρανόν, δύο ἄνδρες ἐνδεδυμένοι μελευκὰ ἐνδύματα, ἐνεφανίσθησαν εἰς αὐτοὺς λέγοντες· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, διατί στέκεσθε ἀτενίζοντες εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς ἀπὸ σᾶς εἰς τὸν οὐρανόν, θὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς κόσμον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον τὸν εἶδετε πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Μετὰ τὴν ἀνάληψιν οἱ μαθηταὶ ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ἐλαιῶνος καὶ συνήρχοντο εἰς ἰδιωτικὸν οἶκον, ἔνθα ἐτέλουν τὴν λατρείαν των πρὸς τὸν Θεὸν ἀναμείνοντες καὶ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Παρατηρήσεις.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διδάσκει ἡμᾶς (Φιλιππ. Γ' 20) ἅ Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ Σωτήρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν».

ΜΕΡΟΣ Β΄.

Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

§ 36. Ἡ Πεντηκοστή.

(Πράξ. Β', 1-41)

Ἐν τῷ οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἰησοῦ ἦσαν κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως συνηγμένοι εἰς τὸν ἰδιωτικὸν οἶκον τῆς λατρείας καὶ προσευχῆς των, ἔγινεν αἰφνιδίως ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος, ὡς γὰρ ἔπνεε βίαιος ἄνεμος, καὶ ἐγέμισεν ὅλον τὸν οἶκον, ὅπου ἦσαν καθήμενοι. Καὶ ἐφάνησαν εἰς αὐτοὺς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι, ὁμοιάζουσαι μὲ πῦρ, αἱ ὅποσαι ἐκάθισαν ἐπὶ ἕνα ἕκαστον αὐτῶν. Ἐπλήσθησαν δὲ Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἤρχισαν γὰρ λαλῶσι ξένας γλώσσας, καθὼς τὸ Πνεῦμα τοὺς ἔκαμε γὰρ ὁμιλῶσι.

Τότε διέτριβον ἐν Ἱεροσολύμοις διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῆς γῆς. Ὅτε δὲ ἐγινεν ὁ ἦχος ἐκεῖνος, τὸ πλῆθος, ἀκούσαν τὸν ἦχον τοῦτον καὶ ταραχθέν, ἔτρεξεν, ἵνα ἴδῃ τί ἦχος ἦτο. Ἐξεπλάγη δὲ, ὅτε εἰς ἕκαστος ἔδλεπε τοὺς ἀποστόλους γὰρ λαλῶσι κατὰ τὴν ἰδίαν των διάλεκτον, ἐθαύμαζον δὲ πάντες καὶ ἠπόρουσαν λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Οὗτοι πάντες οἱ λαλοῦντες δὲν εἶνε Γαλιλαῖοι καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος αὐτῶν γὰρ λαλῆ καὶ γὰρ διηγῆται τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἰδίαν ἡμῶν διάλεκτον; Ἄλλοι δὲ χλευάζοντες τοὺς ἀποστόλους ἔλεγον, ὅτι ἦσαν μεθύσμενοι.

Τότε σταθεὶς ὁ Πέτρος μετὰ τῶν ἑδεια ἀποστόλων ὁμίλησε

μεγαλοφώνως καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἱερουσαλήμ, μάθετε τοῦτο καὶ ἀκούσατε τοὺς λόγους μου. Οὗτοι δὲν εἶνε μεθυσμένοι, ὡς τοὺς νομίζετε· διότι ἀκόμη εἶνε 9 π. μ. Τοῦτο εἶνε, ἕπερ ὁ προφήτης Ἰωήλ εἶπεν, ὅτι ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ὁ Θεὸς θὰ πέμψῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὅποσον θὰ φωτίσῃ πολλοὺς καὶ θὰ ἐνθουσιάσῃ, ὥστε νὰ γίνωσι κήρυκες τῶν μεγαλείων αὐτοῦ. Ἐπειτα ὁ ἀπόστολος Πέτρος κατακρίνει τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὅποιοι ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ὅστις τοὺς εὐηργέτησε διὰ πολλῶν καὶ διαφόρων σημείων καὶ θαυμάτων. Οὗτοι δὲ ἀκούσαντες τὴν ὁμιλίαν του συνενικήθησαν καὶ εἶπον πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· Τί νὰ κάμωμεν; Ὁ δὲ Πέτρος ἀπεκρίθη· Μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· αἱ ἁμαρτίαι θὰ συγχωρηθῶσι καὶ θὰ λάβητε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἀσμένως ἀποδεχθέντες τὸν λόγον τοῦ Πέτρου ἐβαπτίσθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην περίπου τρισχίλιοι. Οὕτω δὲ ἦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησία, ἀποτελεσθεῖσα ἐξ ἱκανῶν χιλιάδων χριστιανῶν, κατέστη ἡ πρώτη χριστιανικὴ ἐκκλησία, ἡ ὅποια δικαίως δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἡ μήτηρ τῶν ἐκκλησιῶν.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶχεν ὑποσχεθῆ τὴν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴν δι' αὐτοῦ καθοδήγησιν αὐτῶν εἰς τὴν ἀλήθειαν εἰπών· «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» (Ἰωάν. 15', 13).

§ 37. Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος.

(Πράξ. Β', 42· Δ', 18-35. 5', 8. Ζ', 1-60)

Οἱ ὄπαδοι τῆς πρώτης χριστιανικῆς ἐκκλησίας ἐν Ἱεροσολύμοις ἦσαν τόσον συνδεδεμένοι μετ' ἀλλήλων, ὥστε ἐπώλουν ἐκουσίως τὰ κτήματα καὶ τὰς περιουσίας των καὶ κατέθετον τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν εἰς κοινὸν ταμεῖον. Καθ' ἑκάστην συνερχόμενοι εἰς τὸ ἱερόν

τῶν Ἱεροσολύμων προσήχοντο, ἔπειτα μετέβαινον εἰς ἰδιωτικὸν οἶκον, ὅπου συνέτρωγον καὶ συνέψαλλον δι' ὕμνων καὶ αἰῶν πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἦτο μία. Οἱ πρῶτοι αὐτοὶ χριστιανοὶ οὕτω φερόμενοι προσείλκον πολλοὺς εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ καθ' ἑκάστην ἐπλήθουν. Ταῦτα βλέποντες οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ σαδδουκαῖοι ἤρχισαν νὰ καταδιώκωσι τοὺς κήρυκας τοῦ εὐαγγελίου, ὧν πρῶτος ἐθανατώθη ὁ Στέφανος λιθοβοληθεὶς, ὅστις εἶπε ὁ πρῶτος μάρτυς τοῦ χριστιανισμοῦ.

Οὗτος πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως ἔκαμε μεγάλα θαύματα εἰς τὸν λαόν. Αἱ συναγωγαὶ ἔπεμφαν τοὺς περιφημότερους τῶν διδασκάλους, ἵνα συζητήσωσι μετὰ τοῦ Στεφάνου περὶ τῆς διδασκαλίας του, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὴν σοφίαν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Τότε ἐκίνησαν τὸν λαόν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς καὶ ἐπιτεθέντες κατ' αὐτοῦ ἤρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου καὶ κατηγοροῦν αὐτὸν ὡς βλάσφημον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου.

Ὁ ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Στέφανον ἂν ἡ κατηγορία αὕτη εἶνε ἀληθής· οὗτος δὲ ἀφηγγεῖται τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ καὶ δεικνύει εἰς τοὺς δικαστὰς του πόσον σέβεται τὴν διδασκαλίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Δεικνύει εἰς αὐτοὺς πῶς ὁ Θεὸς ὠδήγησε τὸν λαόν του, ποῖα θαύματα ἔκαμεν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὑπομνησκει αὐτοὺς τὰς ἀδικίας τῶν πατέρων των καὶ ἀνοπερατοῖ τὴν ἑμίλιαν του λέγων, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἔγιναν προδῶται καὶ φονεῖς τοῦ δικαίου.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἀκούσαντες ταῦτα δὲν ἠδύναντο νὰ κρατήσωσι τὸν θυμὸν των καὶ ὤρμησαν κατ' αὐτοῦ, ἐκβαλόντες δὲ αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. Ὁ Στέφανος λιθοβολούμενος προσήχετο καὶ ἔλεγε· Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. Ἐπειτα γονυπετήσας ἔκραξε μεγαλοφώνως· Κύριε, συγχώρησον εἰς αὐτοὺς τὴν ἀμαρτίαν, ἣν πράττουσι λιθοβολοῦντές με. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπέπνευσε.

Παρατηρήσεις.

Καθώς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὑβριζόμενος, χλευαζόμενος, βραβιάζόμενος καὶ σταυρούμενος συνεχώρει τοὺς ἐχθροὺς τοῦ λέγων· «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν» (Λουκ. ΚΓ', 34), οὕτω καὶ ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος λιθοβολούμενος συνεχώρει τοὺς ἐχθροὺς τοῦ λέγων· «Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην» (Πράξ. Ζ', 60).

§ 38. Ἡ εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσέλευσις τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

(Πράξ. Θ', 1-25)

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, οὗ τὸ ἑβραϊκὸν ὄνομα ἦτο Σαούλ (Σαῦλος), ἐγεννήθη ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Ἱερουσαλήμ ἐν τῇ σχολῇ τοῦ πολυμαθοῦς καὶ εὐσεβοῦς Γαμαλιήλ, ἀνδρὸς μετριοπαθοῦς καὶ φρονίμου (Πράξ. ΚΒ', 3). Ὁ Παῦλος δὲν ἐξεπαιδεύθη μόνον πνευματικῶς, ἀλλὰ καὶ τὴν τέχνην τοῦ βράπτειν σκηναῖς ἐξέμαθεν, ὡς ἦτο ἔθος εἰς τοὺς τότε Ἰουδαίους καὶ μάλιστα τοὺς λογίους νὰ μακθάνωσι καὶ τέχνην τινά, ὥστε ἐν καιρῷ ἀνάγκης νὰ εἶνε ὕλικῶς ἀνεξάρτητοι. Ὁ Παῦλος ἦτο κατ' ἀρχὰς σφοδρὸς διώκτης τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἐλαβεν ἐπιστολάς παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τῶν Ἑβραίων, ἵνα ἔλθῃ εἰς Δαμασκὸν καὶ καταδιώξῃ τοὺς ἐκεῖ εὑρισκομένους χριστιανοὺς καὶ φέρῃ αὐτοὺς δεδεμένους εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἐν ᾧ ἐπλησίαζεν εἰς Δαμασκὸν, ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ πεσὼν κατὰ γῆς ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν· Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; Ὁ δὲ Παῦλος εἶπε· Τίς εἶσαι, Κύριε; Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον σὺ καταδιώκεις· σκληρὸν εἶνε εἰς σὲ νὰ λακτίξῃς πρὸς κέντρα. Ἐγέρθητι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐκεῖ θὰ λεχθῇ εἰς σὲ τί πρέπει νὰ κάμῃς.

Ὁ Παῦλος ἐσηκώθη ἀπὸ τῆς γῆς καὶ χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνοδοιπόρων του εἰσῆλθεν εἰς Δαμασκὸν καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας δὲν ἔδλεπεν οὐδ' ἔφαγεν οὐδ' ἔπιεν. Ἀπεστάλη δὲ παρὰ τοῦ

Κυρίου χριστιανός τις ὀνόματι Ἀνανίας πρὸς τὸν Παῦλον, ὅστις εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ἔθηκεν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ Παύλου τὰς χεῖράς του καὶ ἀμέσως ὁ Παῦλος ἀνέδραμε καὶ σηκωθείς ἐδαπτίσθη. Διὰ τοῦ θείου τούτου θαύματος ἐπιστραφεὶς εἰς τὸν χριστιανισμὸν ἐγένετο ἐνθερμος θιασώτης αὐτοῦ, εἰργάζετο νὰ κηρύττῃ ἐν Δαμασκῷ εὐθὺς εἰς τὰς συναγωγὰς τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ ἐν Δαμασκῷ Ἰουδαῖοι ἀπαφάσισαν ν' ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον, ὕπερ οὗτος ἐγνωσας ἐσώθη διὰ σφυρίδος (καφίνου), ἐντὸς τῆς ὁποίας τὸν ἔθεσαν οἱ χριστιανοὶ καὶ τὸν κατεβίβασαν ἀπὸ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως καὶ τὸν ἐφυγάδευσαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Παρατηρήσεις.

Ὁ ἴδιος ἀπόστολος Παῦλος ὁμολογεῖ, ὅτι τὴν εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσέλευσίν του ὀφείλει εἰς τὸν Θεόν διότι λέγει «Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι» καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἢ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη» (Α' Κορινθ. ΙΕ', 10).

ΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑΙ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

§ 39. Πρώτη καὶ δευτέρα ἀποστολικὴ ὁδοιπορία αὐτοῦ.

(Πράξ. ΙΑ'', 25. ΙΓ, ΙΗ' 1-22)

Ὁ Παῦλος, ὡς ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, ἔμελλε νὰ κηρύξῃ τὰ εὐαγγέλιον εἰς τοὺς ἐθνικούς. Ἀρχεται τῆς πρώτης ἀποστολικῆς ὁδοιπορίας του μετὰ τοῦ Βαρνάβα ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας τῆς Συρίας, κατέρχεται εἰς τὴν Σελεύκειαν, εἰς Κύπρον, τὴν ὁποίαν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον διήλθεν, εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας, εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Ηισιδίας, εἰς Ἰκόνιον, Λύστραν καὶ Δέρβην, εἶτα διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐπιστρέψας εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Ηισιδίας καὶ διελθὼν τὴν Ηισιδίαν κατέρχεται εἰς Πέργην, εἰς Ἀττάλειαν καὶ ἐκ ταύτης ἀποπλέει εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας.

Ὁ Παῦλος μείνας χρόνον τινὰ ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας

ἐπιχειρεῖ τὴν δευτέραν του ἀποστολικὴν ὁδοπορίαν καὶ ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἔρχεται εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν, ἐκ Λύστρας κατέρχεται εἰς τὴν Τρωάδα, Σαμοθράκιον, Νεάπολιν, Φιλίππους, Ἀμφίπολιν, Ἀπολλωνίαν, Θεσσαλονίκην, Βέρροισιν, Ἀθήνας, Κόρινθον, Ἐφεσον, Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης, Ἱεροσόλυμα, Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας. Παρατηροῦμεν δὲ ὅτι ἡ Ἀντιόχεια, ἡ πρωτεύουσα τῆς Συρίας, ἦτο ἡ κεντρικὴ πόλις, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἤρχισε τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν ἀποστολικὴν του ὁδοπορίαν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν πόλιν ἐτελεύτα.

§ 40. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν Ἀθήναις.

(Πράξ. ΙΖ', 15-34)

Ὁ Παῦλος ἀναχωρήσας ἐκ Βερροίας τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν δευτέραν του ἀποστολικὴν ὁδοπορίαν ἦλθεν εἰς Ἀθήνας. Ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐκήρυξε κατ' ἀρχὰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ συναγωγῇ, εἶτα δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἧτις ἔκειτο μεταξὺ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῆς Πνυκῆς. Ἡ συμπεριφορὰ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν ἀπόστολον Παῦλον ἦτο ἀρίστη διότι ὑπεδέχθησαν αὐτὸν μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιεικείας καὶ φιλοξενίας. Καθόλου οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἦσαν φιλόφρονες, φιλόξενοι καὶ λεπτοὶ τοὺς τρόπους, σεβόμενοι τὰς πεποιθήσεις τῶν ἄλλων καὶ μὴ ἐννοοῦντες νὰ ἐπιβάλλωσι διὰ τῆς βίας τὰς ἐαυτῶν εἰς τοὺς ἀντιφρονούντας. Αὐτὸς ὁ Παῦλος ὁμολογεῖ, ὅτι ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ἐν αἷς ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον, κατεδιώχθη λυσσωδῶς ὑπὸ τῶν ἀντιφρονούντων, ὁμολογεῖ, ὅτι πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαθε, τρίς ἐρραβδίσθη, ἅπαξ ἐλιθάσθη καὶ ὅτ' ἄλλοις τὸν ἔσχατον ἐκινδύνευσεν κίνδυνον (Β' Κορινθ. ΙΑ', 24), ἀλλ' ἐν Ἀθήναις ὁδηγεῖται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον καὶ παρακαλεῖται μετὰ πολλῆς τῆς εὐγενείας καὶ λεπτότητος νὰ εἴπῃ εἰς αὐτοὺς τὴν νέαν του διδασκαλίαν. Ὁ Ἀρειος Πάγος, εὐρισκόμενος ἐπὶ τοῦ πετρώδους λόφου τοῦ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀκροπόλεως κειμένου, ἦτο τὸ δικαιοτάτον καὶ

σεβαστὸν ἀνώτατον δικαστήριον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. Ὁ Παῦλος ἀναθᾶς εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον ἀπήγγειλε τὸν ῥαῖον ἀπολογητικόν του λόγον ὑπὲρ τῆς νέας θρησκείας καταδείξας εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἄγνωστον Θεὸν καὶ ὀρίσας τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς καὶ τὸν κόσμον. Ἐν τῷ ῥαίῳ τούτῳ λόγῳ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐδίδαξε τοὺς Ἀθηναίους τίς εἶνε ὁ ἀληθὴς Θεός, ὃν αὐτοὶ ἠγγύουν, καὶ τίς εἶνε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Τότε Διονύσιος ὁ Ἄρεοπαγίτης καὶ ἄλλοι Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον αὐτοῦ ἐπίστευσαν τῷ Παύλῳ καὶ ἠκολούθησαν τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἐν τῇ ἐποίᾳ εὔρον πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

§ 41. Τρίτη καὶ τετάρτη ἀποστολικὴ ὁδοιπορία τοῦ Παύλου.

(Πράξ. ΙΗ', 23-ΚΗ'. Α'. καὶ Β'. πρὸς Τιμόθ. καὶ πρὸς Τίτον)

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διατρίψας μικρὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν καὶ διήρχετο τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ τὴν Φρυγίαν. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς Ἐφεσον, Μακεδονίαν, Κόρινθον, Φιλίππους, Τρωάδα, Ἄσσον, Μυτιλήνην, Χίον, Σάμον, Τρωγύλιον, Μίλητον, Κῶν, Ρόδον, Πάταρα, Τύρον, Πτολεμαῖδα, Καισάρειαν καὶ Ἱερουσόλυμα.

Ἐν Ἱερουσόλοις κινδυνεύει ὁ Παῦλος νὰ φονευθῇ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες τὸν κατηγοροῦν, ὅτι διδάσκει κατὰ τοῦ λαοῦ, τοῦ νόμου καὶ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῶν Ἱερουσόλων. Ἀπὸ τοῦ κινδύνου δὲ τούτου ἀπαλλάσσει αὐτὸν ὁ Ῥωμαῖος χιλιάρχος, ὁ ὁποῖος μετὰ στρατοῦ πέμπει αὐτὸν εἰς Καισάρειαν πρὸς Φήλικα τὸν Ῥωμαῖον ὑποδιοικητήν. Οὗτος ἐλπίζων, ὅτι θὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Παύλου χρήματα, τὸν διετῆρει ἐν τῇ φυλακῇ ἐπὶ δύο ἔτη. Μετὰ ταῦτα διαδέχεται τὸν ὑποδιοικητήν τοῦτον ὁ Πόρκιος Φῆστος, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου δικάζεται ὁ Παῦλος, παρισταμένων καὶ τῶν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καταβάντων Ἰουδαίων κατηγορῶν αὐτοῦ, οἵτινες ὅμως οὐδὲν ἠδύνατο ν' ἀποδείξωσι κατὰ τοῦ Παύλου. Ὁ δὲ ἀπόστολος παρατηρῶν, ὅτι, ἐν ᾧ ἦτο ἀθῶος, δικαιοσύνην δὲν ἠδύνατο νὰ εὔρῃ,

ἐπικαλεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Καίσαρος, ἦτοι τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης. Ἐνεκα δὲ τῆς ἐπικλήσεως ταύτης πέμπεται ἐκ Καισαρείας εἰς Ῥώμην διὰ μέσου Σιδῶνος, Μύρων, Μελίτης, Συρακουσῶν, Ῥηγίου, Παπίλων, Ἀππίου, Φόρου, Τριῶν Ταβερνῶν.

Οὕτω δὲ ὁ Παῦλος εἶδε τὴν Ῥώμην, εἰ καὶ οὐχὶ ὡς ἐλεύθερος κηρυχθεὶς τοῦ εὐαγγελίου, ὡς ἐπεθύμει. Ἐπετράπη δὲ εἰς αὐτὸν νὰ κατοικήσῃ εἰς ἰδίαν μισθωθείσαν οἰκίαν καὶ νὰ φυλάσῃ αὐτὸν εἰς μόνον στρατιώτης. Ἡ φυλάκισις αὕτη τοῦ Παύλου διήρκεσεν ἐπὶ δύο ὀλόκληρα ἔτη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀκωλύτως ὁ ἀπόστολος ἐδέχετο πάντας τοὺς εἰς αὐτὸν πορευομένους, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας.

Ὁ Παῦλος ἀπελευθερωθεὶς τῆς πρώτης ἐν Ῥώμῃ φυλακίσεως κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 63 ἔτους μ. Χ. ἐπιχειρεῖ τετάρτην ἀποστολικὴν ὁδοπορίαν, καθ' ἣν ἔρχεται εἰς τὰς χριστιανικὰς κοινότητας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μάλιστα εἰς τὴν Ἐφεσον, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφήγει ἐπίσκοπον τὸν Τιμόθεον. Ἐκ τῆς Ἐφέσου πορεύεται εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐκ τῆς Μακεδονίας διὰ τῆς Ἐφέσου ἔρχεται εἰς Κρήτην, ἔνθα ἀφήγει ἐπίσκοπον τὸν Τίτον. Μετὰ ταῦτα διὰ τῆς Μιλήτου καὶ τῆς Κορίνθου μεταβαίνει εἰς Ἰταλίαν, ὅπου βεβαίως ἐκήρυξε καὶ ἐδίδαξε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, εἰτα δὲ εἰς Ῥώμην, ὅπου συνελήφθη καὶ ἤχθη ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Νέρωνος. Ἀποκριθεὶς δὲ κατεδικάσθη εἰς θάνατον κατηγορηθεὶς ἐπὶ πολιτικῷ ἐγκλήματι, ὅτι δηλαδὴ εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ῥώμην νέαν θρησκείαν ἀπαγορευομένην ὑπὸ τῶν πολιτικῶν νόμων καὶ κατ' ἀκολουθίαν κατεφρόνει τοὺς νόμους τούτους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίζετο ἡ θρησκεία τοῦ βωμαϊκοῦ κράτους. Ὁ μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐγένετο τῷ 64 μ. Χ.

§ 42. Ὁ ἀπόστολος Πέτρος.

Ὁ Σίμων ἢ Συμεών, ὁ ἐπικληθεὶς μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Πέτρος, ἦτο υἱὸς Ἰωνᾶ καὶ κατήγετο ἐκ τῆς ἐν Γαλιλαίᾳ

πόλεως Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς ὁποίας βραδύτερον ἀναχωρήσας κατήκτισεν ἐν τῇ πόλει Καπερναούμ ἐν τῷ οἴκῳ τῶν γονέων τῆς γυναικὸς του, ἐν τῷ ὁποίῳ συγκατῆκει καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀνδρέας. Ἀμφότεροι δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἦσαν ἄλεις ἀλιεύοντες ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Γαλιλαίας. Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἀνδρέας ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ν' ἀφήσωσι τὸ ἀλιευτικὸν ἔργον των καὶ ν' ἀκολουθήσωσιν αὐτόν· διότι ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ἄλεις ἀνθρώπων, ἀποστόλους, διότι ἤθελε ν' ἀποστείλῃ αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη, ὥπως προσελκύσωσι καὶ ἀλιεύσωσιν αὐτὰ εἰς τὸν χριστιανισμόν.

Εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἰησοῦ ὁ Πέτρος, ὡς καὶ ὁ ἀδελφὸς του Ἀνδρέας, εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Πέτρος ἦτο εἰς ἐκ τῶν στενωτάτα συνδεδεμένων μετὰ τοῦ Ἰησοῦ ἀποστόλων, ὡς ἦσαν καὶ οἱ δύο υἱοὶ Ζεβεδαίου, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης. Ὁ Πέτρος ἦτο ὁ πρῶτος τῶν ἀποστόλων, εἰς τὸν ὅποιον ὁ Σωτὴρ ἐφάνη μετὰ τὴν ἀνάστασιν. Ὁ Πέτρος ἔδειξε τὴν θερμὴν πρὸς τὸν Σωτῆρα ἀγάπην, ὅτε κατὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ Πεντηκοστῇ ἤρξατο μετὰ τῶν λοιπῶν ἀποστόλων κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ. Μετὰ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ Στεφάνου ὁ Πέτρος καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι ἔμειναν ἐν Ἱερουσολύμοις, εἰ καὶ ἡ ἐκκλησία τῶν Ἱερουσολύμων σφοδρῶς κατεδιώκετο. Ὁ Πέτρος, ὡς καὶ ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης, ὅτε ὁ χριστιανισμὸς διεδόθη εἰς τὴν Σαμαρείαν, ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἱερουσολύμων, ἵνα στηρίξωσι καὶ ἐνθαρρύνωσι τοὺς ἐκεῖ χριστιανούς. Ὁ Πέτρος ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας, Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας, ἐφυλακίσθη ἐν Ἱερουσολύμοις ἐπὶ Ἡρώδου Ἀγρίππα τὸ ἔτος 44 μ. Χ. καὶ ἀπὸ τῆς φυλακῆς ταύτης ἠλευθερώθη καὶ ἀνεχώρησεν ἐξ Ἱερουσολύμων πορευθεὶς εἰς ἄλλα μέρη, διὰ νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον. Ὁ Πέτρος ἐμφανίζεται ἐν Ἱερουσολύμοις τὸ 51 ἔτος, ὅτε ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐγένετο ἡ ἀποστολικὴ σύνοδος. Μετὰ τὴν σύνοδον ταύτην μετέβη εἰς ἄλλας χώρας καὶ ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον. Ὁ Πέτρος

οὐδέποτε μετέβη εἰς τὴν Ῥώμην καὶ ἐπομένως οὐδὲ πρῶτος ἐπίσκοπος αὐτῆς ἐγένετο, καθὼς πιστεύουσιν οἱ Λατῖνοι καὶ οἱ Πάππαι. Ὁ Πέτρος ἔγραψε δύο ἐπιστολάς πρὸς χριστιανοὺς τῆς Ἀσίας, αἱ ὅποιαι καὶ σφίζονται.

Παρατηρήσεις.

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἀρνηθεὶς τὸν διδάσκαλόν του εἰπὼν «Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον» (Ματθ. ΚΖ', 72) ἤμαρτεν, ἀλλ' ἀληθῶς μετανοήσας ἐσώθη. Διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ Πέτρου διδασκόμεθα, ὅτι καὶ οἱ μαθηταὶ ἐκείνοι, ὅτινες περιέπεσον εἰς ἀμαρτήματα, δύνανται νὰ σωθῶσιν, ἐὰν ὁμολογήσωσιν αὐτὸ καὶ ἀποβάλωσι βαδίζοντες τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς. Ἀληθῆς μετανοια εἶνε, ὅταν τις ὁμολογῇ τὰς ἀμαρτίας του καὶ παύσῃ ν' ἀμαρτάνῃ.

§ 43. Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης.

Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης ἦτο υἱὸς τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ζεβεδαῖος ἦτο ἄλιεὺς ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Γαλιλαίας, ἀνὴρ εὐποροῦς. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Σαλώμη ἦτο μία ἐξ ἐκείνων τῶν εὐσεβῶν γυναικῶν, αἵτινες παρηκολούθουν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πανταχοῦ καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν Ἱεροσολύμων, ἔνθα ἐσταυρώθη. Ἡ εὐσεβὴς Σαλώμη ἐμόρφωσε καὶ διέπλασε τὸ ἦθος τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου, ὡς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου. Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης μορφωθείς ὑπὸ τῆς μητρὸς του ἠκολούθησε κατ' ἀρχὰς τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, ἀλλ' ἔπειτα ὠδηγήθη ὑπὸ τοῦ διδασκάλου του Ἰωάννου ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, ὃν καὶ κατ' οἶκον ἐπεσκέφθη καὶ ἔμεινε πλησίον αὐτοῦ ἱκανὰς ὥρας. Ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν εἶχε σημάνει ἡ ὥρα, καθ' ἣν ὁ Σωτὴρ ἔμελλεν ὀριστικῶς νὰ προσκαλέσῃ τοὺς ὑπαδούς του, ἀφῆκε τὸν Ἰωάννην νὰ μεταβῇ πάλιν εἰς τὸ ἀλιευτικὸν ἔργον του, ἕπερ μετὰ τοῦ πατρὸς του Ζεβεδαίου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰακώβου ἦσκει ἐν τῇ θαλάσῃ ἢ τῇ λίμνῃ τῆς Γαλιλαίας. Ὅτε δὲ ἤλθεν ἡ ὀρισμένη ὥρα, ὁ Ἰησοῦς καλεῖ τὸν Ἰωάννην, ἕπως ἀκολουθήσῃ αὐτόν. Ἐκεῖνος δὲ ὑπακούσας εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ Ἰησοῦ ἐγκαταλεί-

πει μετά τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰακώβου τὰ δίκτυα καί ἀκολουθεῖ τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, ἵνα γίνῃ ἀλιεὺς ἀνθρώπων. Ὁ Ἰωάννης ἦτο εἰς ἐκ τῶν στενωτάτα συνδεδεμένων ἀποστόλων μετὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διὰ τοῦτο κατὰ τὴν σταύρωσίν του ἐνεπιστεύθη τὴν μητέρα του εἰς τὸν Ἰωάννην, ὅπως λάβῃ αὐτὴν μεθ' ἑαυτοῦ. Ὁ Ἰωάννης ἦτο ἐξ ἀδελφῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διότι ἡ μήτηρ αὐτοῦ Σαλώμη φαίνεται, ὅτι ἦτο ἀδελφὴ τῆς Παρθένου Μαρίας.

Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ὁ Ἰωάννης διέτριβεν ἐν Ἱερουσόλοις. Ὅτε δὲ ἡ χριστιανικὴ κοινότης τῆς πόλεως ταύτης ἔμαθεν, ὅτι ἡ Σαρμάρεια ἐδέχθη τὸν χριστιανισμόν, ἔπεμψε τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν ἀπόστολον Πέτρον πρὸς αὐτήν, ἵνα ἐπισχύσωσι τοὺς κατοικοὺς αὐτῆς εἰς τὴν νέαν Ἰερουσαλίαν. Μετὰ τοῦτο ὁ Ἰωάννης ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔνθα ἐθεωρεῖτο στῦλος τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐν Ἱερουσόλοις ἡ σύνοδος τῶν ἀποστόλων ἐν ἔτει 51 μ. Χ., ὁ Ἰωάννης ἦτο ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἀρξαμένου τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου φαίνεται, ὅτι οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἄλλοι χριστιανοὶ εἶχον ἀναχωρήσει ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων, κατ' ἀκολουσίαν καὶ ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης. Ἡ παράδοσις τῆς ἐκκλησίας ἀναφέρει, ὅτι ὁ Ἰωάννης ἦλθεν εἰς Ἔφεσον, ἔνθα διαμένων διητύουνε τὰς χριστιανικὰς κοινότητας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης εἰς ἔσχατον φθάσας γῆρας καὶ μὴ δυνάμενος ἕνεκα τοῦ γήρους νὰ πορεύηται πλέον εἰς τὰς συναθροίσεις τῶν χριστιανῶν ἤρχeto βασταζόμενος ὑπὸ τῶν μαθητῶν του μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ὀμιλῇ διὰ μακρῶν ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας ἔλεγε μόνον «Τεκνία μου, ἀγαπάτε ἀλλήλους». Ἐξῆσεν ὁ Ἰωάννης μέχρι τῆς αυτοκρατορίας τοῦ Τραϊανοῦ (98-117) καὶ κατέλιπεν εἰς ἡμᾶς συγγράμματα τὸ *Εὐαγγέλιον*, *τρεις Ἐπιστολάς* καὶ τὴν *Ἀποκάλυψιν*.

Παρατηρήσεις.

Ὁ ζῆλος τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου ἦτο τόσοσιν μέγας ὑπὲρ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς χριστιανικῆς Ἰερουσαλίας, ὥστε διαρκῶς ἐπεσκέπτετο καὶ περιώδευε τὰς ἐκκλησίας τῆς Μι-

κράς Ἀσίας, ἐνεθάρρυνε τοὺς ἐπισκόπους αὐτῆς καὶ ὄντινα εὐρίσκει δυνάμενον νὰ ἐργασθῆ ὑπὲρ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀμέσως προσελάμβανε. Διηγούνται περὶ τοῦ Ἰωάννου τὸ ἐξῆς· ὅτι εὐρισκόμενος ἐν ἀποστολικῇ ἀγῆ τὴν Ἀσίαν ὁδοιπορία συνήντησε νεανίσκον τινα, ἱκανὸν καὶ ὑποσχόμενον νὰ ἐργασθῆ πολὺ ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Τὸν νεανίσκον τοῦτον ἐνεπιστεύθη εἰς ἕνα ἐπίσκοπον τῆς Μικρῆς Ἀσίας, ὅστις ἐπεμελείτο περὶ τῆς ἀνατροφῆς του. Ἀλλὰ ὁμίλικες τοῦ νεανίσκου ἀργοὶ καὶ πονηροὶ διαφθείρουσιν αὐτὸν καὶ κατορθοῦσι νὰ παρασύρῳσιν αὐτὸν εἰς λωποδυσίας εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε κατήντησε νὰ γίνῃ καὶ λήσταρχος, συγκροτήσας ληστρικὴν συμμορίαν. Ὅτε δὲ ἕνεκα ἐπειγούσης ἀνάγκης προσκληθεὶς ὁ Ἰωάννης ἦλθεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐπισκόπου, εἰς ὃν εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὸν εἰρημένον νεανίσκον, τότε ἐξήτησε πληροφορίας περὶ τοῦ νεανίσκου τούτου παρὰ τοῦ ἐπισκόπου. Ὅτε δὲ ὁ ἐπίσκοπος οὗτος εἶπε πρὸς τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὁ νεανίσκος ἀπέδη πονηρός, ἐξώλης καὶ ληστής καταλαβὼν τὰ ὄρη, τότε ὁ Ἰωάννης ἐτράπη εἰς τὰ ὄρη πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ καὶ εὐρῶν κατώρῳσε νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐξ ἧς εἶχε δραπετεύσει. Ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης κατεδείχθη ἀληθὴς ποιμὴν τῆς ἐκκλησίας ὅμοιος πρὸς τὸν ποιμένα ἐκεῖνον, ὃν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς περιέγραψεν εἰπὼν, ὅτι ποιμὴν τις ἀπολέσας πρόβατον ἔτρεψε νὰ εὕρῃ αὐτὸ καὶ εὐρῶν ἔθεσεν εἰς τοὺς ὄμιλους του καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὸν οἶκόν του, ἵνα σώσῃ αὐτὸ (Λουκ. ΙΕ'. 1-7).

§ 44. Οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι.

Ὁ Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου, κατήγετο ἐκ τῆς Βυ' σαϊδά, πόλεως τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦτο ἀλιεύς· Ἐχρημάτισε τὸν ἀρχῆς μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἔπειτα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρῶτος ἐκ πάντων τῶν ἀποστόλων, κληθεὶς νὰ γίνῃ μαθητὴς καὶ ἀπόστολος αὐτοῦ (Ἰω. Α'. 35)· διὰ τοῦτο ὁ Ἀνδρέας καλεῖται *πρωτόκλητος τῶν ἀποστόλων*. Περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἀνδρέου ὡς ἀποστόλου οὐδὲν θετικὸν γνωρίζομεν. Κατὰ διαφόρου ἀρχαίας καὶ νεωτέρας εἰδήσεις ὁ Ἀνδρέας ἐκήρυξεν ἐν Συκυθία, Καππαδοκίᾳ, Γαλιταίᾳ, Βιθυνίᾳ, ταῖς χώραις τοῦ Εὐξείνου, Θράκη,

Βυζαντίω, Μακεδονία, Ἀχαΐα καὶ ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Πάτραις τῆς Ἀχαΐας.

Ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ ἀποστόλου Ἰωάννου ἦτο ἀλιεὺς ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Γαλιλαίας. Ἐκλήθη μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰωάννου ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀποστόλων καὶ ἐνωρὶς ἐμαρτύρησαν ἐν Ἱεροσολύμοις κατὰ διαταγὴν Ἡρώδου τοῦ Ἀγρίππα ἐν ἔτει 44 μ. Χ.

Ὁ Φίλιππος κατήγετο ἐκ τῆς Βηθσαιᾶ, πόλεως τῆς Γαλιλαίας. Γενόμενος ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱεραπόλει τῆς Φρυγίας, ἐνθα ὑπέστη καὶ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον.

Ὁ ἀπόστολος Ναθαναὴλ ἢ Βαρθολομαῖος κατήγετο ἐκ τῆς Κανά, πόλεως τῆς Γαλιλαίας. Λέγεται περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον μέχρι τῶν Ἰνδιῶν.

Ὁ ἀπόστολος Θωμᾶς λέγεται, ὅτι ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον ἐν Παρθία, Αἰθιοπία καὶ ἐν Ἰνδία, ἐνθα ἐμαρτύρησεν.

Ὁ Ματθαῖος, ὁ καὶ Λευὶς καλούμενος, ἦτο τελώνης καὶ κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο μαθητὴς καὶ ἀπόστολος αὐτοῦ. Κατὰ μεταγενεστέρως εἰδήσεις λέγεται, ὅτι ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον ἐν Αἰθιοπία, Μακεδονία, Συρία, Περσία, Παρθία, Μηδία καὶ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀνθρωποφάγων. Ἐγγράψε δὲ καὶ τὸ εὐαγγέλιον τὸ ἐπιγραφόμενον ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ (κατὰ Ματθαῖον), ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξιστορεῖ τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Δὲν εἶνε δὲ γνωστὸς ὁ βίος, ὡς καὶ αἱ γῶραι, ἐν αἷς οἱ τέσσαρες ἀκόλουθοι ἀπόστολοι ἐκήρυξαν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, ἦτοι ὁ Ἰάκωβος ὁ υἱὸς τοῦ Κλωπᾶ ἢ τοῦ Ἀλφαίου, ὁ Ἰούδας ὁ υἱὸς τοῦ Ἰακώβου ὁ καλούμενος Λεβθαῖος, ἦτοι Θαρραλέος, Σίμων ὁ Κανανίτης, ἦτοι ὁ Ζηλωτὴς, καὶ ὁ Ματθαῖος ὁ ἐπιλεγθεὶς ἀντὶ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου.

ΤΕΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Εἰσαγωγή.....	σελ.	1
§	1. Ζαχαρίας καὶ Ἑλισάβετ.....	»	6
§	2. Ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου.....	»	7
§	3. Ἡ ἐπίσκεψις τῆς Θεοτόκου πρὸς τὴν Ἑλισάβετ.....	»	8
§	4. Ἡ γέννησις τοῦ Προδρόμου.....	»	9
§	5. Ἡ γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.....	»	10
§	6. Ἡ ἐν τῷ ἱερῷ παράστασις τοῦ Σωτήρος.....	»	12
§	7. Ἡ προσκύνησις τῶν μάγων.....	»	13
§	8. Ἡ φυγὴ εἰς Αἴγυπτον. Ἡ βρεφοκτονία τοῦ Ἠρώδου. Ἡ ἐπάνοδος ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἡ ἐγκατάστασις αὐτῶν ἐν Ναζαρέτ.....	»	15
§	9. Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετής ἐν τῷ ἱερῷ.....	»	16
§	10. Τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου.....	»	17
§	11. Ἡ βάπτισις τοῦ Σωτήρος.....	»	19
§	12. Οἱ ἀπόστολοι καὶ αἱ πρὸς αὐτοὺς παραγγελίαι τοῦ Σωτήρος.....	»	20
§	13. Ἡ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐκδίωξις τῶν πολεούντων.....	»	22
§	14. Ὁ Σωτὴρ καὶ ἡ Σαμαρείτις.....	»	23
§	15. Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Γαλιλαίας ὁμιλία τοῦ Σωτήρος.....	»	25
	1. Πότε οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ θὰ εἶνε εὐτωχεῖς καὶ πότε θὰ γίνωσιν ἀληθεῖς διδάσκαλοι τῆς κοινωνίας;.....	»	26
	2. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ὁργῆς, περιφρονησεως καὶ μίσους πρὸς τὸν πλησίον καὶ συνδιαλλαγῆς πρὸς αὐτόν.....	»	26

3. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ἔρκου, ἀνεξικακίας καὶ βοήθειας τοῦ πλησίον καὶ ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐχθροὺς »	26
4. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ἐλεημοσύνης, προσευχῆς καὶ νηστείας »	27
5. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ἐπιγείων ἀγαθῶν »	28
6. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ κατακρίσεως τοῦ πλησίον »	28
7. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς αἰωνίου μακαριότητος »	29
8. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῶν ψευδοδιδασκάλων »	29
9. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ζώσης καὶ νεκρᾶς πίστεως »	29
§ 16. Παραβολαὶ τοῦ Σωτῆρος »	30
Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως »	30
Αἱ παραβολαὶ τῶν ζιζανίων, τοῦ κόκκου τοῦ σιτάκου, τῆς ζύμης καὶ τῆς σαγῆνης »	32
Ἡ παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου »	34
Ἡ παραβολὴ τοῦ Σαμαρείτου »	55
Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀτότου »	37
Ἡ παραβολὴ τοῦ τελῶνου καὶ τοῦ φαρισαίου »	38
Ἡ παραβολὴ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου »	39
Ἡ παραβολὴ τοῦ βασιλέως »	40
Ἡ παραβολὴ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος »	42
Ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων »	43
Ἡ παραβολὴ τοῦ βασιλικοῦ γάμου «	44
Ἡ παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων »	45
§ 17. Τὰ θαύματα »	46
Τὸ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας θαῦμα »	46
Ὁ χορτασμὸς τῶν πέντακισχίλιων ἀνθρώπων »	47
Ἡ ἰακὴ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλικοῦ »	49

	Ἰασις τοῦ δούλου τοῦ ἑκατοντάρχου..... »	50
	Ἰασις τοῦ παραλυτικοῦ..... *	51
	Ἡ Ἰασις τοῦ ἐπὶ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη παρα- λυτικοῦ..... »	52
	Ἡ Ἰασις τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ..... »	54
	Ἡ ἀνάστασις τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τῆς χήρας... »	55
	Ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰακείρου.... »	56
	Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου..... »	57
§ 18.	Ἡ εὐλόγησις τῶν παιδῶν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος »	59
§ 19.	Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος..... *	60
§ 20.	Ὁ θάνατος τοῦ Προδρόμου..... »	62
§ 21.	Ἡ ἐπίσημος εἴσοδος τοῦ Σωτῆρος εἰς Ἱερουσό- λυμα..... »	64
§ 22.	Ὁ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος δριμύτατος ἔλεγχος καὶ ταλανισμὸς τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων... »	66
§ 23.	Ἡ κλήσις τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους..... »	67
§ 24.	Ὁ μυστικὸς δειπνός..... »	69
§ 25.	Οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Σωτῆρος πρὸς τοὺς μαθη- τὰς αὐτοῦ..... »	70
§ 26.	Ὁ Σωτὴρ ἐν Γεθσημανῇ..... »	71
§ 27.	Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ ἡ ἄρνησις τοῦ ἀποστόλου Πέτρου.... »	73
§ 28.	Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα καὶ τοῦ μεγάλου συνεδρίου..... »	74
§ 29.	Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου..... »	75
§ 30.	Ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος τοῦ Σωτῆρος... »	77
§ 31.	Ἡ ἀποκαθάρσις καὶ ἡ ταφή τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ ἀσφάλισις τοῦ τάφου αὐτοῦ..... «	79
§ 32.	Ἡ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος..... »	80
§ 33.	Αἱ ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος..... »	82
§ 34.	*Ἄλλαι ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος κτλ..... *	84

§ 35.	Ἡ ἀνάληψις τοῦ Σωτῆρος..... »	85
§ 36.	Ἡ Πεντηκοστή..... »	87
§ 37.	Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος..... »	88
§ 38.	Ἡ εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσέλευσις τοῦ ἀποστόλου Παύλου..... »	90
§ 39.	Πρώτη καὶ δευτέρα ἀποστολική ὁδοιπορία..... »	91
§ 40.	Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν Ἀθήναις..... »	92
§ 41.	Τρίτη καὶ τετάρτη ἀποστολική ὁδοιπορία τοῦ Παύλου..... »	93
§ 42.	Ὁ ἀπόστολος Πέτρος..... »	94
§ 43.	Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης..... »	96
§ 44.	Οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι..... »	98

